

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Jere Ojala

Kevytyrittäjän oikeudellinen asema

Verotuksen ja eläke- sekä vakuutusvelvoitteiden näkökulma

Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu -tutkielma
Kauppatieteiden maisteriohjelma

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Jere Ojala		
Tutkielman nimi:	Kevytyrittäjän oikeudellinen asema: Verotuksen ja eläke- sekä vakuutusvelvoitteiden näkökulma		
Tutkinto:	Kauppateiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Mika Kärkkäinen		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	82

TIIVISTELMÄ:

Kevytyrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka toimii itsenäisesti ilman virallista yrittäjän asemaa ja laskuttaa palvelunsa laskutuspalveluyrityksen kautta. Vaikka kevytyrittäjyyttä ei ole määritelty Suomen lainsäädännössä, sijoittuu heidän asemansa käytännössä palkkatyön ja yrittäjyyden väliin. Kevytyrittäjän asema määritellään eri tavoin eri viranomaisten toimesta. Esimerkiksi eläkevakuuttamisessa kevytyrittäjä katsotaan pääasiassa yrittäjäksi, kun taas verotuksessa usein palkansaajaksi.

Laskutuspalveluyritykset toimivat välittäjinä kevytyrittäjän ja asiakkaan välillä huolehtien laskutuksesta sekä palkanmaksusta. Laskutuspalveluyritysten toiminnalle ei ole asetettu erityisiä vaatimuksia, mutta tulevaisuudessa toiminta saattaa muuttua luvanvaraiseksi. Kevytyrittäjyyden suosio on kasvanut merkittävästi, ja siitä on tullut yleinen tapa tehdä sivutoimista tai joustavaa työtä. Yleistymistä selittävät erityisesti toiminnan helppous ja joustavuus, sillä laskutuspalvelu huolehtii hallinnollisista velvoitteista.

Oikeudellisesti kevytyrittäjän asema on epäselvä, koska työn luonne sisältää sekä työsuhteen että yrittäjyyden piirteitä. Työsuhteen tunnusmerkkejä arvioidaan kokonaisuarkinnalla, jossa huomioidaan muun muassa työn henkilökohtaisuus, työnjohto ja valvonta sekä vastikkeellisuus. Oikeuskäytännössä esimerkiksi ruokalähettiläiden työtä on arvioitu eri tavoin, joskus katsoen työskentelyn työsuhteeksi ja toisinaan yrittäjyydeksi. Tämä korostaa kokonaisuarkinnan merkitystä rajatapauksissa, joissa yksittäiset tunnusmerkit eivät anna selkeää vastausta.

Kevytyrittäjyyteen liittyy hyväksikäytön riskejä, kuten pakkoyrittäjyys, jossa työsuhteinen työ naamioidaan yrittäjyydeksi. Tällöin tavoitteena on työnantajavelvoitteiden välttäminen. Nämä tilanteet ovat erityisen ongelmallisia haavoittuville ryhmille, kuten ulkomaalaistaustaisille ja vähän koulutetuille työntekijöille. Lisäksi kevytyrittäjät saattavat jäädä usein ilman riittävää eläke- ja vakuutusturvaa, mikä lisää epävarmuutta ja heikentää heidän sosiaalista asemaansa. Epäselvä asema vaikeuttaa myös kevytyrittäjän oikeuksien ja velvollisuuksien hahmottamista sekä viranomaisvalvontaa.

Näistä syistä kevytyrittäjien oikeudellisen aseman selkeyttäminen on tärkeää sekä työntekijöiden oikeusturvan, että viranomaisten toiminnan kannalta. Tämä edellyttää selkeitä viranomaislinjauksia, ohjeistusta sekä mahdollisesti lakien päivittämistä niin, että uudet työn tekemisen muodot huomioitaisiin paremmin. Lisäksi selkeillä säännöillä voidaan ehkäistä työn tekemiseen liittyvää hyväksikäyttöä ja parantaa kevytyrittäjien taloudellista asemaa. Näin annettaisiin heille myös mahdollisuus toimia työmarkkinoilla pitkäjänteisesti ja kestäväällä tavalla.

AVAINSANAT: yrittäjyys, työsuhde, kevytyrittäjyys, pakkoyrittäjyys, verotus, eläkemaksut

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Aiheen tausta ja merkitys	6
1.2	Tutkimuskysymykset ja aiheen rajaus	8
1.3	Tutkimusmenetelmä ja lähteet	11
1.4	Tutkimuksen rakenne	12
2	Kevytyrittäjyys ilmiönä ja oikeudellisena käsitteenä	14
2.1	Kevytyrittäjyyden käsite ja toimintamalli	14
2.2	Alustatyö	18
2.3	Laskutuspalveluiden synty, kehitys ja merkitys Suomessa	19
2.4	Kevytyrittäjyyden vertailu palkkatyöhön ja perinteiseen yrittäjyyteen	24
3	Työsuhteen ja yrittäjyyden välinen rajanveto oikeuskäytännössä	27
3.1	Työsuhteen tunnusmerkit	27
3.1.1	Työsopimus	28
3.1.2	Työn tekeminen henkilökohtaisesti	29
3.1.3	Työn tekeminen toisen lukuun	29
3.1.4	Johdon ja valvonnan alaisuus	30
3.1.5	Työn vastikkeellisuus	31
3.2	Yrittäjyyden tunnusmerkit	32
3.3	Kokonaisharkinta	33
3.4	Rajatapaukset oikeuskäytännössä	34
4	Kevytyrittäjän verotus sekä eläke- ja vakuutusmaksut	42
4.1	Kevytyrittäjän verotus	42
4.1.1	Tuloverotus	42
4.1.2	Kirjanpito- ja muistiinpanovelvollisuus	45
4.1.3	Vähennykset	47
4.2	Arvonlisäverovelvollisuus	48
4.3	Kevytyrittäjän eläkevakuuttaminen	51
4.4	Kevytyrittäjän muu vakuutusturva	54

5	Kevytyrittäjyyden oikeudelliset haasteet ja kehittämismäkömät	57
5.1	Kevytyrittäjän oikeudellinen asema	57
5.2	Viimeaikaiset lainsäädäntöuudistukset	60
5.3	Kevytyrittäjyyden houkuttelevuus suhteessa muihin yritysmuotoihin	65
5.4	Lainsäädännön kehittämistarpeet	69
6	Johtopäätökset	73
	Lähteet	76

Säädösluettelo

30.12.1993/1501	Arvonlisäverolaki
30.12.1996/1996	Ennakkoperintälaki
20.12.2006/395	Työntekijän eläkelaki (TyEL)
26.01.2001/55	Työsopimuslaki
24.04.2006/1272	Työtaturma- ja ammattitautilaki
21.12.2006/1272	Yrittäjän eläkelaki (YEL)
30.12.1992/1535	Tuloverolaki

Lyhenteet

KHO	Korkein hallinto-oikeus
Kela	Kansaneläkelaitos
TyEL	Työntekijän eläkelaki
VakO	Vakuutusoikey
YEL	Yrittäjän eläkelaki
Y-tunnus	Yritys- ja yhteisötunnus

Oikeustapaukset

KHO 2020:123

KHO 2023:42

VakO 22.3.1023/20340:2021(L)

VakO 21.5.2024/2205:2022

VakO 14.6.2024/1802:2022

1 Johdanto

1.1 Aiheen tausta ja merkitys

Työmarkkinoilla on käynnissä laaja työn tekemiseen liittyvä murros. Perinteisen palkkatyön rinnalle on muodostunut uudenlaisia työn organisoinnin muotoja, joissa työn tekemisen ja työn teettämisen välinen raja on aiempaa vaikeammin määriteltävissä. Kevytyrittäjäyys on osa tätä murrosta ja sijoittuu tyyppillisesti perinteisen palkkatyön ja yrittäjyyden väliin.¹

Ilmiön kasvu on ollut viime aikoina nopeaa. Ensimmäiset laskutuspalveluyritykset aloitivat toimintansa 2010-luvun taitteessa, ja vuonna 2017 laskutuspalveluiden kautta toimi jo noin 23 000 kevytyrittäjää. Vuonna 2022 määrä oli noussut jo 68 000:een.² Uudempaa tilastotietoa kevytyrittäjien määrästä ei ole saatavilla, mutta alan liikevaihdon kehitys osoittaa kasvun jatkuneen voimakkaana. Vuonna 2018 laskutuspalveluyritysten yhteensä laskettu liikevaihto oli noin 200 miljoonaa euroa, ja vuonna 2024 sen arvioidaan nousseen noin 300 miljoonaan euroon³. Kyseessä ei siis ole marginaalinen ilmiö, vaan pysyvä ja huomattava osa suomalaista työelämää.

Kevytyrittäjäyys on usein lyhytaikaista tai osa-aikaista toimintaa, jota tehdään muun työn tai opiskelun ohessa. Toimintaa saatetaan hyödyntää usein satunnaisten toimeksiantojen hoitamiseen tai oman liikeidean kokeilemiseen ennen varsinaisen yritystoiminnan aloittamista. Kevytyrittäjäyys tarjoaakin helpon väylän itsensä työllistämiseen erityisesti tilanteissa, joissa toiminta on pienimuotoista tai epäsäännöllistä. Laskutuspalveluyritys huolehtii maksuliikenteestä sekä palkanmaksuun liittyvistä hallinnollisista tehtävistä, jolloin työn suorittaja voi keskittyä omaan työhönsä ilman oman y-tunnuksen hankkimista.⁴

¹ ks. Harmaa talous & talousrikollisuus 2025

² ks. Myllymäki 2023 s. 546 ja Eläketurvakeskus 2024a

³ ks. Harmaan talouden selvitysyksikkö 2020 s. 4 ja Eezy 2024 s. 3

⁴ ks. Raijas 2023

Kevytyrittäjyys ei kuitenkaan ole lainsäädännöllisesti tunnistettu työnteen muoto, eikä sille ole määritelty omaa oikeudellista asemaa. Toimintamalli perustuu käytännössä siihen, että yksityishenkilö myy työpanostaan laskutuspalveluyrityksen kautta ilman omaa yritystä tai y-tunnusta. Koska kevytyrittäjyydelle ei ole omaa sääntelyä, sen oikeudellista asemaa arvioidaan tapauskohtaisesti ja soveltamalla vallitsevaa sääntelyä tilanteisiin, joihin sitä ei alun perin ole tarkoitettu.⁵ Nykyinen sääntely perustuu pitkälti kahtiajakoon työsuhteen ja itsenäisen elinkeinotoiminnan välillä, mutta kevytyrittäjyys ei yleensä istu yksiselitteisesti vain toiseen näistä kategorioista. Tämän vuoksi työn suorittajan aseman arvioiminen on usein monimutkaista. Oikeudellista epävarmuutta lisää se, että eri viranomaiset lähestyvät ilmiötä eri näkökulmista, ja voivat näin ollen antaa toisistaan poikkeavia tulkintoja kevytyrittäjän asemasta.⁶ Tämä hajanaisuus voi vaikeuttaa työn suorittajan mahdollisuuksia ennakoida omaa oikeudellista asemaa ja siihen liittyviä velvoitteita.

Kevytyrittäjän oikeudellisen aseman hahmottamista on viime vuosina pyritty selkeyttämään sääntelytoimin ja oikeuskäytännön keinoin. Esimerkiksi Korkein hallinto-oikeus on ottanut ratkaisuisaan kantaa kevytyrittäjän veronalaisen tulon määrittelyyn sekä laskutuspalveluiden arvonalisäverokäsittelyyn⁷. Myös lainsäädäntöä on päivitetty hiljattain. Vuonna 2023 voimaan tulleella työsopimuslain muutoksella lakiin lisättiin maininta kokonaisharkinnan käyttämisestä tilanteissa, joissa työsuhteen tunnusmerkkien perusteella tehty arvio jää epäselväksi. Lisäyksen tarkoituksena oli helpottaa työn oikeudellisen luonteen arviointia rajatapauksissa.⁸

Vaikka sääntely on osin selkeytynyt, osoittaa oikeuskäytäntö yhä epäselvyyksiä. Vakuutus-oikeus on antanut samankaltaisissa olosuhteissa ristiriitaisia ratkaisuja sen suhteen, täyttyvätkö työsuhteen tunnusmerkit vai ei. Tapauksissa työn henkilökohtaisuuden arviointi sai suuren painoarvon. On kuitenkin huomioitava, että ratkaisuisa sovellettiin lain

⁵ ks. Myllymäki 2023 s. 546

⁶ Ks. Myllymäki 2023 s. 557 ja Verohallinto 2025a

⁷ ks. KHO 2023:42 ja KHO 2020:123

⁸ ks. HE 215/2022

muotoa, jossa ei ollut vielä mainintaa kokonaisharkinnasta.⁹ Lisäksi kevytyrittäjyyteen liittyy edelleen tilanteita, joissa työn suorittaja saatetaan ohjata yrittäjyyden piiriin ilman todellista valinnanvapautta. Tästä ilmiöstä käytetään nimitystä pakkoyrittäjyys, ja viranomaisten havaintojen mukaan siihen liittyy myös tietoista hyväksikäyttöä esimerkiksi ulkomaalaista työvoimaa kohtaan. On myös havaittu tapauksia, joissa normaalisti työsuhteessa tehtäviä työtehtäviä on siirretty laskutuspalvelujen kautta hoidettaviksi, vaikka työn sisältö ei ole muuttunut.¹⁰

Kevytyrittäjyyteen liittyvään sääntelyyn on kuitenkin todennäköisesti tulossa muutoksia, joilla näihin ongelmiin pyritään puuttumaan. Esimerkiksi Euroopan unionissa hyväksyttiin hiljattain alustatyöhön liittyvä direktiivi, jolla pyritään ehkäisemään valeyrittäjyyttä ja parantamaan alustatyöntekijöiden oikeusturvaa¹¹. Vaikka direktiivi käsittelee alustatyötä, voi se voimaan astuessaan vaikuttaa myös arviointiin ja sääntelyn kehitykseen myös kevytyrittäjien kohdalla. Myös kansallisella tasolla on kehitystoimia vireillä. Finanssivalvonta on aloittanut selvityksen laskutuspalveluyritysten toiminnan luonteesta ja mahdollisesta maksupalveluluvan tarpeesta¹². Lisäksi vuoden 2023 hallitusohjelmassa on esitetty rekisteröitymis- ja tunnistautumiselvoitteiden kiristämistä laskutuspalveluyrityksille epäselvyyksien vähentämiseksi.¹³ Kaikki nämä seikat osoittavat, että kevytyrittäjyyteen liittyvä sääntely on muutoksessa ja sen oikeudellinen asema vaatii edelleen tarkennusta.

1.2 Tutkimuskysymykset ja aiheen rajaus

Tutkielman tavoitteena on tarkastella kevytyrittäjän oikeudellista asemaa palkkatyön ja yrittäjyyden väliin sijoittuvana työnteon muotona. Tarkastelu painottuu siihen, miten voimassa oleva normisto määrittää työn suorittajan aseman etenkin verotuksen ja eläkevuottamisen kannalta. Tutkimuksessa selvitetään esimerkiksi, milloin kevytyrittäjä

⁹ ks. VakO 14.6.2024/1802:2022 ja VakO 21.5.2024/2205:2022

¹⁰ ks. Johansson 2022

¹¹ ks. Euroopan parlamentti 2024 ja Valtioneuvosto 2024

¹² ks. Finanssivalvonta 2025

¹³ ks. Valtioneuvosto 2023

katsotaan verotuksessa palkansaajaksi ja milloin työsuorittajalla katsotaan olevan yrittäjän asema esimerkiksi eläkevakuuttamisen näkökulmasta. Lainsäädäntö ei tunne kevytyrittäjää omana oikeudellisena työnteon muotona, ja hänen asemansa määrittelemisen vaihtelee viranomaistulkintojen ja tilanteen mukaan. Tämä luo epäselvyyttä, mikä voi vaikuttaa työn suorittajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Tutkimus pyrkii tarjoamaan jäsennellyn ja oikeudellisesti perustellun näkemyksen siitä, miten kevytyrittäjän asemaa nykyisin säännellään ja miten viranomaistulkinnat ja sekä oikeuskäytäntö vaikuttavat tämän aseman määrittelyyn. Huomion kohteena ovat erityisesti tilanteet, joissa työn tekemisen muoto ei täytä selkeästi työsuhteen tai itsenäisen elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä. Etenkin näissä tilanteissa työn suorittajan asema saattaa jäädä epäselväksi.

Tutkimuksen päätutkimuskysymys on seuraava:

- Miten kevytyrittäjänverotuksellinen sekä vakuutus oikeudellinen asema määräytyvät voimassa olevan lainsäädännön ja ohjeiden mukaan, ja millaisia oikeudellisia epäselvyyksiä tähän asemaan liittyy?

Päätutkimuskysymykseen pyritään vastaamaan käsittelemällä seuraavia alatutkimuskysymyksiä:

- Millä perusteilla kevytyrittäjän saama korvaus luokitellaan verotuksessa palkaksi tai työkorvaukseksi, ja miten tämä vaikuttaa hänen verotusoikeudelliseen asemaansa?
- Miten työsuhteen ja yrittäjyyden välinen rajanveto toteutuu kevytyrittäjyyden yhteydessä, ja miten se vaikuttaa eläkevakuuttamiseen?
- Miten viranomaisten ja oikeusasteiden toisistaan poikkeavat tulkinnat vaikuttavat kevytyrittäjän oikeudellisen aseman selkeyteen ja ennakoitavuuteen?

Näiden kysymysten avulla tutkielmassa pyritään ymmärtämään kevytyrittäjän oikeudellista asemaa. Lisäksi pyritään arvioimaan, missä määrin voimassa oleva sääntely ja

viranomaiskäytännöt vastaavat ilmiön erityispiirteisiin sekä millaisia kehittämistarpeita oikeusjärjestelmässä on havaittavissa.

Tutkimuksessa tehtävä tarkastelu kohdistuu pääasiassa y-tunnuksettomaan kevytyrittäjyyteen, jossa henkilö toimii laskutuspalvelun kautta ilman omaa virallista yritystoimintaa. Y-tunnukselliset kevytyrittäjät, jotka käyttävät laskutuspalvelua hallinnollisena apuna, on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle. Tähän on päädytty, koska esimerkiksi Verohallinto ei pidä heitä varsinaisina kevytyrittäjinä¹⁴. Rajaus mahdollistaa myös keskittymisen siihen ilmiöön, jonka oikeudellinen asema on selkeämmin vakiintuneiden työsuhteen ja yrittäjyyden kategorioiden ulkopuolella.

Myös kansainvälinen vertailu ja ulkomaalaisten laskutuspalveluiden toimintamallit on jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Niiden tarkasteleminen ei olisi tarkoituksenmukaista tässä tutkimuksessa. Euroopan unionin sääntelyä käsitellään kuitenkin siinä määrin kuin se liittyy kansallisen sääntelyn kehittämiseen tai on muutoin merkityksellistä tutkittavan ilmiön ymmärtämisen kannalta.

Tutkimuksessa sivutaan myös alustatyötä, sillä siihen liittyy vastaavia työsuhteen ja yrittäjyyden rajanvedon ongelmia kuin kevytyrittäjyyteen. Alustatyö on mukana etenkin oikeuskäytännön kautta, sillä alustatyötä koskevia oikeuden ratkaisuja voidaan osittain soveltaa myös kevytyrittäjyyteen. Alustatyö on myös määritelty lyhyesti. Yritysmuotoja vertailevassa osiossa vertailtavat yritysmuodot on rajattu toiminimiyrittäjyyteen ja osakeyhtiömuotoiseen toimintaan. Rajaus on tehty siksi, että nämä kaksi ovat yleisimmät yritysmuodot Suomessa.¹⁵ Rajauksen myötä saadaan myös selkeämpi vertailupohja kevytyrittäjyyden erityispiirteiden hahmottamiseksi.

¹⁴ ks. Verohallinto 2024b kpl 1

¹⁵ Yrittäjät n.d.a

1.3 Tutkimusmenetelmä ja lähteet

Tutkielmassa käytetään lainopillista eli oikeusdogmaattista tutkimusmenetelmää. Menetelmän tavoitteena on selvittää voimassa olevan oikeuden sisältö systematisoimalla ja tulkitsemalla oikeuslähteitä vallitsevan oikeusopin pohjalta. Oikeudellisia kysymyksiä lähestytään normatiivisesti, eli lähtökohtana on, mitä oikeus missäkin tilanteessa on tai sen tulisi olla. Menetelmässä kiinnitetään huomiota myös siihen, miten oikeus on toteutunut käytännössä ja millaiseksi sen soveltaminen tulevaisuudessa muodostuu.¹⁶

Tätä lähestymistapaa sovelletaan tutkielmassa, kun arvioidaan kevytyrittäjyyteen liittyviä oikeudellisia kysymyksiä erityisesti työsuhteen rajanvedon, verotuksen ja sosiaaliturvan näkökulmasta. Tutkimusmenetelmä soveltuu hyvin tilanteisiin, joissa tarkastellaan uusia tai kehittyviä ilmiöitä olemassa olevan sääntelyn valossa, kuten tässä kevytyrittäjyyden kohdalla. Menetelmä mahdollistaa myös oikeustilan jäsentämisen kevytyrittäjyyteen liittyvissä epäselvissä tai ristiriitaisissa tilanteissa. Lisäksi se auttaa muodostamaan perustellun kannan siitä, miten oikeutta tulisi tulkita soveltamistilanteissa.

Tutkielman lähdeaineisto on laaja ja lainopilliseen tutkimukseen sopiva. Keskeisessä asemassa ovat voimassa oleva lainsäädäntö, hallituksen esitykset sekä oikeuskäytäntö. Oikeuskäytännöstä merkittävässä roolissa ovat etenkin vakuutus oikeuden ratkaisut, joissa on käsitelty työsuhteen ja yrittäjyyden välistä rajanvetoa. Näiden rinnalla viranomaisten, kuten Verohallinnon ja Eläketurvakeskuksen, antamat ohjeet ja tulkinnat muodostavat tärkeän osan lähdeaineistoa. Nämä ohjeet ovat merkittävässä roolissa, sillä ne vaikuttavat ratkaisevasti siihen, miten kevytyrittäjän asema käytännössä määräytyy.

Kevytyrittäjyyttä koskevaa oikeuskirjallisuutta ei juurikaan ole, eikä ilmiötä ole ainakaan vielä käsitelty laajemmin tieteellisestä näkökulmasta. Tämän vuoksi oikeudellista kirjallisuutta on hyödynnetty erityisesti yleisempien käsitteiden, kuten työsuhteen ja yrittäjyyden tunnusmerkkien määrittelyssä. Koska kevytyrittäjyys on monilta osin virallisesti

¹⁶ ks. Pirkkanen n.d.

määrittelemätön ja käytännössä muotoutuva ilmiö, nojaa tutkimus paljon viranomaiskäytäntöihin ja niiden oikeudelliseen tulkitsemiseen. Lisäksi aiheen tarkastelua tukevat tilastot ja selvitykset, jotka antavat kuvan kevytyrittäjyyden yleisyydestä sen muodoista työmarkkinoilla. Näiden avulla on ollut mahdollista yhdistää oikeudellinen tarkastelu käytännön toimintaympäristöön ja osoittaa, miksi aihe on ajankohtainen ja oikeudellisesti merkityksellinen.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkielma rakentuu johdannon lisäksi neljästä pääluvusta sekä lopuksi esitettävistä johdopäätöksistä. Päälukujen rakenteen tarkoituksena on edetä ilmiön yleisestä tarkastelusta kohti yksityiskohtaisempaa oikeudellista analyysia. Lukujen on tarkoitus täydentää toisiaan niin, että ne muodostavat kokonaisuuden, jossa kevytyrittäjyyttä tarkastellaan sekä käsitteellisesti, että käytännön soveltamisen näkökulmasta. Eteneminen tukee ilmiön ymmärtämistä sekä mahdollistaa oikeudellisten kysymysten jäsentelyn loogisesti ja johdonmukaisesti.

Johdannon jälkeen ensimmäisessä pääluvussa käsitellään kevytyrittäjyyttä ilmiönä ja käsitteenä. Tarkastelu alkaa kevytyrittäjyyden määrittelystä sekä toimintamallin erityispiirteiden käsittelystä. Koska kyseessä ei ole virallinen työmarkkina-asema, erityistä huomiota kiinnitetään siihen, miten eri viranomaiset luokittelevat kevytyrittäjän. Lisäksi luvussa käsitellään kevytyrittäjyyden ja alustatyön välistä suhdetta sekä laskutuspalveluiden syntyä, kehitystä ja yhteiskunnallista merkitystä Suomessa. Tarkastelua täydennetään tilastotiedoilla kevytyrittäjyyden laajuudesta, kehittymisestä sekä harjoittamisen muodoista. Tavoitteena on hahmottaa kevytyrittäjyyden paikka muuttuvassa työelämässä ja sen vaikutukset työn suorittajan oikeudelliseen asemaan.

Toisessa pääluvussa tarkastellaan työsuhteen ja yrittäjyyden välistä rajanvetoa oikeudellisesta näkökulmasta. Keskiössä ovat työ sopimuslain mukaiset työsuhteen tunnusmerkit, kuten työn henkilökohtaisuus, työn tekeminen toisen lukuun, työnantajan johto- ja valvontaoikeus sekä työn vastikkeellisuus. Erityistä huomiota kiinnitetään vuonna 2023

työsopimuslakiin lisättyyn mainintaan kokonaisharkinnasta, jonka tarkoituksena on selkeyttää tulkintaa epäselvissä tilanteissa. Luvussa analysoidaan myös vakuutusosoikeuden ratkaisujen kautta, miten työsuhteen ja yrittäjyyden raja on viime vuosina käytännössä määrittynyt kevytyrittäjien ja alustatyön kohdalla. Tarkastelun tavoitteena on selvittää, millä edellytyksillä kevytyrittäjänä työskentelevän henkilön voidaan katsoa olevan tosiasiallisesti työsuhteessa, ja miten oikeuskäytännössä on vastattu tähän kysymykseen.

Kolmas pääluku käsittelee kevytyrittäjän oikeudellista asemaa verotuksen, eläkevakuuttamisen ja muun vakuuttamisen sekä sosiaaliturvan näkökulmasta. Verotuksen kannalta tarkastellaan millä perusteella työstä saatu korvaus luokitellaan palkaksi tai työkorvaukseksi, ja kuinka tämä vaikuttaa ennakonpidätykseen, arvonlisäverovelvollisuuteen sekä viranomaisille tehtäviin ilmoituksiin. Lisäksi luvussa käydään läpi, milloin kevytyrittäjä on velvollinen ottamaan YEL-vakuutuksen, ja kuinka tämä vakuutus tai sen puuttuminen vaikuttaa sosiaaliturvaan ja eläkekertymään. Tavoitteena on jäsentää kevytyrittäjän asemaa sosiaaliturvajärjestelmässä ja nostaa esiin mahdollisia oikeudellisia epäselvyyksiä sekä riskejä, joita nykytilaan liittyy.

Viimeisessä pääkappaleessa kootaan yhteen aiemmissa luvuissa esiin nousseet oikeudelliset ongelmat ja arvioidaan kevytyrittäjyyden nykytilaa sekä sääntelyn tarpeita. Tarkastelun kohteena on etenkin se, miten hyvin voimassa oleva lainsäädäntö ja viranomaiskäytännöt vastaavat kevytyrittäjyyden kaltaisiin työntöön muotoihin. Luvussa käydään myös hiljattain tehtyjä lainsäädännön muutoksia, kuten työsopimuslain uudistusta, ja arvioidaan niiden vaikutuksia työsuhteen rajanvetoon. Lisäksi vertaillaan kevytyrittäjyyttä toiminimiyrittäjyyteen sekä osakeyhtiömuotoiseen toimintaan ja pohditaan näiden eroja oikeudellisen aseman ja vastuiden näkökulmasta. Lopuksi tarkastellaan, missä määrin esimerkiksi lainsäädäntömuutokset sekä viranomaisohjeiden selkeyttäminen ja yhtenäistäminen voisivat parantaa oikeusvarmuutta ja ehkäistä hyväksikäyttöä. Luku toimii siirtymänä tutkielman johtopäätöksiin, joissa esitetään keskeisimmät havainnot ja johtopäätökset tutkimuskysymyksiin liittyen.

2 Kevytyrittäjyys ilmiönä ja oikeudellisena käsitteenä

2.1 Kevytyrittäjyyden käsite ja toimintamalli

Kevytyrittäjäksi voidaan katsoa luonnollinen henkilö, joka ei ole työsuhhteessa, vaan työllistää itsensä yrittäjämäisesti ilman omaa yritystä tai omaa y-tunnusta ja laskuttaa töistään saamansa korvaukset laskutuspalvelun kautta.¹⁷ Suomen lainsäädäntö ei kuitenkaan tunne kevytyrittäjän käsitettä, eli kyseessä ei ole virallinen työmarkkina-asema. Julkisessa keskustelussa kevytyrittäjyyden katsotaan yleensä olevan palkkatyön ja yrittäjyyden välimuoto.¹⁸ Koska kyseessä ei ole virallinen työmarkkina-asema, voidaan kevytyrittäjät luokitella työeläkelainsäädännössä ja verotuksessa joko työntekijöiksi tai yrittäjiksi. Joissain tapauksissa nämä luokitukset saattavat olla jopa keskenään eriävät. Työ- ja sosiaalivakuutuslainsäädännössä kevytyrittäjiä pidetään kuitenkin aina yrittäjinä, jos he eivät ole työsopimuslain mukaisessa työsuhhteessa.¹⁹

Käytännössä kevytyrittäjyys toimii niin, että kevytyrittäjä tekee ensin sopimuksen laskutuspalveluyrityksen kanssa palvelun käyttämisestä. Tämän jälkeen kevytyrittäjä sopii työn teettäjän eli asiakkaan kanssa työn suorittamisesta sekä työstä maksettavasta korvauksesta. Kun kevytyrittäjä on suorittanut sovitun työn, hän antaa asiakkaan tiedot laskutuspalveluyritykselle työn laskuttamista varten. Näillä tiedoilla laskutuspalveluyritys lähettää omissa nimissään sekä omalla y-tunnuksellaan kevytyrittäjän asiakkaalle laskun, ja asiakas maksaa laskun laskutuspalveluyritykselle. Kun laskutuspalveluyritys on vastaanottanut maksun, suorittaa se maksun edelleen kevytyrittäjälle ja vähentää siitä oman palkkionsa sekä mahdollisesti verot sekä sosiaalivakuutusmaksut.²⁰ Tämä malli on hyväksytty verotuskäytännössä ja sen hyväksyminen perustuu siihen, että kevytyrittäjä ja laskutuspalveluyritys voivat sopia, että työstä maksettavaa korvausta käsitellään verotuksessa palkkana tai vaihtoehtoisesti työkorvauksena.²¹

¹⁷ ks. Verohallinto 2025a

¹⁸ ks. Sten-Gahmberg & Riekoff 2024 s.11

¹⁹ ks. Verohallinto 2024b kpl 1

²⁰ ks. Myllymäki 2023 s.549

²¹ ks. Verohallinto 2024b kpl 2

Tyypillisesti kevytyrittäjyyteen liittyy siis kolme osapuolta ja kaksi sopimusta. Osapuolet ovat laskutuspalveluyritys, työn suorittaja eli kevytyrittäjä sekä työn tilaaja eli asiakas. Asiakkaalle ei ole asetettu muita vaatimuksia kuin se, että asiakas ei voi olla kevytyrittäjän työnantaja. Asiakas voi siis olla mikä tahansa luonnollinen henkilö, kotitalous, yritys tai yhtymä. Kevytyrittäjä taas voi olla vain luonnollinen henkilö, joka ei ole työsuhteessa asiakkaaseen nähden²². Jotkut laskutuspalveluyritykset, kuten esimerkiksi OP²³ ja Ukko.fi²⁴ kuitenkin tarjoavat palvelua, jossa kevytyrittäjälle luodaan oma y-tunnus ja markkinoivat sitä kevytyrittäjyytenä. Verohallinnon ohjeiden mukaan kevytyrittäjä ei kuitenkaan voi olla elinkeinonharjoittaja eikä hänellä voi olla omaa y-tunnusta²⁵. Y-tunnuksellisten laskutuspalvelun käyttäjien ei siis ainakaan Verohallinnon mukaan katsota olevan kevytyrittäjiä, vaikka palvelua sillä nimellä markkinoitaisiinkin.

Myöskään laskutuspalveluyrityksille ei ole asetettu minkäänlaisia vaatimuksia lainsäädännössä.²⁶ Tämä saattaa kuitenkin muuttua lähitulevaisuudessa, sillä finanssivalvonta on vuoden 2025 alussa aloittanut laskutuspalveluyritysten toimintamalleihin ja mahdolliseen luvantarpeeseen liittyvän kartoituksen. Kartoituksen tarkoituksena on selvittää, sisältyykö laskutuspalveluyritysten toimintamalleihin maksulaitoslaissa luvanvaraisiksi määritellyjä maksupalveluita. Tällaista luvanvaraista toimintaa olisi esimerkiksi sellainen toiminta, jossa toimija ottaa haltuunsa toiselle kuuluvia varoja välittääkseen ne eteenpäin.²⁷

Laskutuspalvelua tarjoavilta yrityksiltä ei siis ainakaan vielä edellytetä mitään tiettyä yhtiömuotoa, vähimmäispääomaa, toimilupaa tai rekisteröitymistä. Näin ollen periaatteessa mikä tahansa oikeushenkilö tai jopa luonnollinen henkilö voi toimia

²² ks. Verohallinto 2024b kpl 1

²³ ks. OP n.d.

²⁴ ks. Ukko.fi n.d.

²⁵ ks. Verohallinto 2024b kpl 1

²⁶ ks. Myllymäki 2023 s. 549

²⁷ ks. Finanssivalvonta 2025

laskutuspalvelun tarjoajana.²⁸ Käytännössä laskutuspalvelua tarjoavat yritykset ovat kuitenkin yleensä yhtiömuodoltaan joko osakeyhtiöitä tai osuuskuntia. Laskutuspalvelua tarjoavat yritykset saattavat kutsua tarjoamaansa palvelua myös muilla nimillä, kuten esimerkiksi laskutuskanava tai palkkiopalvelu. Verohallinnon ohjeissa on tarkennettu, että laskutuspalveluyrityksellä ei tarkoiteta tilitoimistoa tai sellaista palveluntarjoajaa, joka hoitaa työnantajavelvoitteita työn tilaajan puolesta tämän omissa nimissä.²⁹

Laskutuspalveluyritysten toiminta kuitenkin muistuttaa tilitoimistojen sekä muiden palkka- ja taloushallinnon palveluntarjoajien toimintaa, sillä laskutuspalveluyritykset hoitavat kevytyrittäjän puolesta tämän erilaisia lakisääteisiä velvoitteita. Toisaalta laskutuspalveluyritys lähettää laskun kevytyrittäjän asiakkaalle omissa nimissään, mikä taas muistuttaa laskutussaatavien ostamista harjoittavan yrityksen toimintamallia. Laskutuspalveluyrityksen toimintamallin erottaa muista kuitenkin se, että edellä mainittujen palveluiden lisäksi laskutuspalveluyritys toimii veronsaajaan näkökulmasta sekä kevytyrittäjälle maksettavan palkan tai työkorvauksen maksajana, että kevytyrittäjän suorittaman arvonlisäverollisen palvelun myyjänä.³⁰

Kevytyrittäjyyteen liittyvät sopimukset tapahtuvat laskutuspalvelun ja kevytyrittäjän välillä sekä kevytyrittäjän ja asiakkaan välillä. Kevytyrittäjän ja laskutuspalvelun välisessä sopimuksessa sovitaan yleensä siitä, että kevytyrittäjä laskuttaa tekemänsä työn laskutuspalvelun kautta ja siitä, miten korvaus maksetaan edelleen kevytyrittäjälle. Samalla sovitaan mikä on laskutuspalvelun veloittama palkkio ja miten verotukseen ja muihin lakisääteisiin velvoitteisiin liittyvät asiat hoidetaan. Sopimuksessa määritellään myös, että maksaako laskutuspalvelu korvauksen kevytyrittäjälle palkkana vai työkorvauksena. Yleensä kevytyrittäjän ja laskutuspalvelun välinen sopimus syntyy, kun kevytyrittäjä rekisteröityy käyttämään palvelua ja hyväksyy laskutuspalvelun asettamat yleiset ehdot. Nämä ehdot sisältävät yleensä myös maininnan siitä, että kevytyrittäjä ei ole

²⁸ ks. Myllymäki 2023 s. 549

²⁹ ks. Verohallinto 2024b kpl 1

³⁰ ks. Myllymäki 2023 s.550

työsopimuslain (2001/55) mukaisessa työsuhteessa laskutuspalveluyritykseen. Lisäksi ehdoissa mainitaan yleensä, että laskutuspalveluyritykselle ei synny maksuvelvollisuutta kevytyrittäjälle ennen kuin asiakas on maksanut laskutuspalvelun lähettämän laskun.³¹

Toinen sopimus solmitaan kevytyrittäjän ja asiakkaan välillä. Tässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan tehtävän työn ehdoista, joita ovat esimerkiksi suoritettavan työn hinta, sisältö, aikataulu sekä mahdolliset kustannusten korvaukset. Laskutuspalvelun ja kevytyrittäjän asiakkaan välillä taas ei yleensä ole minkäänlaista sopimusta. Lisäksi laskutuspalvelun ehdot sisältävät yleensä maininnan siitä, että tällaista laskutuspalvelun ja kevytyrittäjän asiakkaan välistä sopimusta ei myöskään muodostu. Tällaisella ehdolla laskutuspalvelu pyrkii rajaamaan vastuutaan suhteessa kevytyrittäjän asiakkaaseen. Kevytyrittäjän asiakas ei aina välttämättä ole edes tietoinen, että työn suorittaja käyttää laskutuspalvelua. Tämä saattaa käydä asiakkaalle ilmi vasta, kun hän saa laskutuspalvelun lähettämän laskun.³²

Laskutuspalvelun kautta laskutettavia suorituksia ei myöskään ole rajoitettu laissa mitenkään. Verohallinnon ohjeiden mukaan laskutuspalvelulta saaduksi suoritukseksi voidaan kuitenkin katsoa vain työsuorituksesta maksettu vastike.³³ Laskutuspalvelun kautta ei siis ole mahdollista laskuttaa omien tai edes itse valmistettujen tuotteiden myyntiä, eikä niiden myyntihintaa voida maksaa kevytyrittäjälle palkkana tai työkorvauksena. Tämä perustuu siihen, että tuloverotuksessa ja ennakkoperinnässä tavaran myynnistä saatu korvaus katsotaan aina kauppahinnaksi eikä palkaksi tai työkorvaukseksi. Vaikka myyjä olisi valmistanut tuotteen ja suurin osa tuotteen hinnasta perustuisi työpanoksen arvoon, katsotaan tuotteesta saatu hinta silti aina kauppahinnaksi. Joissain tapauksissa tilauksesta valmistetun tuotteen tai tavaran hankinta voidaan rinnastaa työn teettämiseen, jolloin siitä maksettava korvaus voidaan katsoa työkorvaukseksi. Tällöin myös laskutuspalvelun käyttäminen voi olla mahdollista.³⁴ Laskutuspalveluyritykset sisällyttävät

³¹ ks. Myllymäki 2023 s.550

³² ks. Myllymäki 2023 s.550–551

³³ ks. Myllymäki 2023 s.550

³⁴ ks. Verohallinto 2024b kpl 9.7

yleensä käyttöehtoihinsa näiden Verohallinnon ohjeiden mukaiset rajaukset siitä, että palvelua ei voi käyttää tavaroiden myyntitulojen laskuttamiseen.³⁵

2.2 Alustatyö

Alustatyöllä tarkoitetaan digitaalisten alustojen kautta ansaintamielessä tehtävää työtä. Digitaalinen alusta toimii siis paikkana, jossa työn suorittajat ja työn tarjoajat voivat löytää toisensa. Usein tästä ilmiöstä puhuttaessa käytetään termiä alustatalous, mutta sille ei ole virallista yhteisesti sovittua määritelmää, ja muitakin termejä saatetaan käyttää. Alustatyöntekijöiden määrä vaihteleekin paljon määritelmästä riippuen. Alustatyö voi tapahtua paikasta riippumatta alustalla digitaalisesti, kuten esimerkiksi käännöstyöt ja graafinen suunnittelu, tai paikan päällä, kuten esimerkiksi ruokakuljetuksissa.³⁶

Alustatyöntekijöiden asema on usein epäselvä, sillä alustan kautta tehtävä työ muistuttaa monesti työsuhdetta. Yleensä työsuhdetta ei kuitenkaan ole, vaan alustatyöntekijät työskentelevät yrittäjämäisesti alustayrityksen kumppaneina eli ns. partnereina. Tällöin alustatyöntekijä ei ole oikeutettu työsuhteeseen kuuluviin etuihin, ja monet työnantajalle kuuluvat velvoitteet sekä kustannukset siirretään alustatyön tekijälle, vaikka alustan toiminta muistuttaisikin työnantajan toimintaa.³⁷

Alustatyö eroaa kevytyrittäjyydestä etenkin työn hankintatavan sekä välityksen osalta. Kevytyrittäjä hankkii itse asiakkaansa ja laskuttaa heitä laskutuspalvelun kautta. Laskutuspalvelu ei siis tyypillisesti välitä kevytyrittäjälle työtä. Näin ollen kevytyrittäjyys ei siis itsessään ole alustatyötä, mutta sitä voidaan kuitenkin käyttää alusta- tai keikkatyössä.³⁸ Alustatyössä taas työn välittäjänä toimii nimenomaan alusta, joka yhdistää työn suorittajat sekä työn tarjoajat.³⁹ Alustatyön sivuaminen tässä tutkimuksessa on kuitenkin perusteltua etenkin työsuhteen ja yrittäjyyden rajanvedon näkökulmasta. Alustatyöhön ja

³⁵ ks. Myllymäki 2023 s.550

³⁶ Tilastokeskus 2023a

³⁷ Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK 2024

³⁸ ks. Sten-Gahmberg & Riekoff 2024 s.11

³⁹ Tilastokeskus 2023a

kevytyrittäjyyteen liittyy samoja työsuhteen tunnusmerkistöön liittyviä oikeudellisia epäselvyyksiä, jotka ovat nousseet esille tuoreissa vakuutusosoikeuden ratkaisuisissa (VakO 14.6.2024/1802:2022 ja VakO 21.5.2024/2205:2022). Näitä ratkaisuja käsitellään myöhemmin tässä tutkimuksessa kevytyrittäjyyden näkökulmasta.

2.3 Laskutuspalveluiden synty, kehitys ja merkitys Suomessa

Ensimmäinen Suomessa toimiva laskutuspalveluyritys, Eezy, on perustettu vuonna 2008.⁴⁰ Vielä 2010-luvun alussa laskutuspalveluyrityksiä oli vain muutamia, mutta niiden määrä on tämän jälkeen kasvanut huomattavasti.⁴¹ Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön vuonna 2020 tekemän selvityksen mukaan laskutuspalveluyrityksiä oli 18 kappaletta vuonna 2012 ja vuonna 2018 niitä oli 32 kappaletta, eli lähes kaksinkertainen määrä vuoteen 2012 verrattuna. Vuonna 2018 toimineista laskutuspalveluyrityksistä 80 prosenttia oli heikosti kannattavia ja tappiollisia noin kolmannes. Kolme silloin toiminnutta suurinta laskutuspalveluyritystä maksoi 80 prosenttia kaikista kevytyrittäjille maksetuista palkoista sekä työkorvauksista.⁴² Uudempia tarkkoja tilastoja laskutuspalveluyritysten määrästä ei ole saatavilla, mutta määrän voidaan olettaa kasvaneen muiden aiheeseen liittyvien uudempien tilastojen perusteella.

Laskutuspalveluyritysten määrän kasvaessa myös laskutuspalveluyritysten kautta laskutettavien suoritusten vuosittainen yhteismäärä on ollut nousussa. Verohallinnon harmaan talouden yksikön selvityksen mukaan tämä määrä oli vuonna 2012 noin 30 miljoonaa euroa, vuonna 2015 noin 100 miljoonaa ja vuonna 2018 se oli jo noin 200 miljoonaa.⁴³ Kasvu on jatkunut tämänkin jälkeen kovaa tahtia, sillä Eezy arvioi laskutuspalveluiden kautta laskutettujen suoritusten yhteismäärän olevan noin 300 miljoonaa euroa vuonna 2024⁴⁴. Edellä mainitussa Verohallinnon tutkimuksessa Verohallinto kutsuu laskutettavien suoritusten yhteismäärää liikevaihdoksi, ja katsoo, että kevytyrittäjille

⁴⁰ ks. Eezy Kevytyrittäjät n.d.a

⁴¹ ks. Myllymäki 2023 s.547

⁴² ks. Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö 2020 s.19

⁴³ ks. Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö 2020 s.4

⁴⁴ ks. Eezy 2025 s.3

maksetut palkat ja työkorvaukset ovat osa tätä liikevaihtoa. Tutkimuksen jälkeen käytäntö on kuitenkin muuttunut kirjanpitolautakunnan antamien lausuntojen KILA 2018/2.11.2021 ja KILA 2028/7.6.2022 myötä. Näiden lausuntojen perusteella laskutuspalveluyrityksen ei tule sisällyttää kevytyrittäjän puolesta laskuttamiaan suorituksia liikevaihtoonsa. Näin ollen laskutuspalveluyritysten liikevaihto on todellisuudessa paljon pienempi kuin vuosittain laskutettavien suoritusten yhteismäärä. Eezy arvioi Suomalaisen laskutuspalveluyritysten liikevaihdon olleen vuonna 2024 yhteensä noin 30 miljoonaa euroa⁴⁵.

Myös kevytyrittäjien määrä on ollut hyvässä kasvussa. Verohallinnon harmaan talouden yksikön tutkimuksen mukaan aktiivisia kevytyrittäjiä oli vuonna 2012 vähän yli 5000 ja vuonna 2018 määrä oli noussut 30 000:een.⁴⁶ Tuoreempaa tilastotietoa kevytyrittäjien määrästä tarjoavat Eläketurvakeskus ja tilastokeskus. Eläketurvakeskuksen mukaan aktiivisia kevytyrittäjiä oli vuonna 2022 noin 68 000.⁴⁷ Tilastokeskuksen mukaan heitä oli samana vuonna noin 60 000.⁴⁸ Tämän uudempaa tilastoa aktiivisten kevytyrittäjien määrästä ei ole saatavilla, mutta jos kasvu on jatkunut samaa tahtia vuoden 2022 jälkeen, voi heitä olla vuonna 2025 jo jopa 80 000–95 000.

Tyypillinen kevytyrittäjä on nuori Uudellamaalla asuva mies. Vuonna 2022 kaikista kevytyrittäjistä noin kolmasosa oli 25–34-vuotiaita, noin 60 prosenttia miehiä ja melkein puolet asuivat Uudellamaalla. Kevytyrittäjiä asuu kuitenkin paljon ympäri Suomea ja melkein joka paikkakunnalta löytyy kevytyrittäjä.⁴⁹ Yhä suurempi osa kevytyrittäjistä on ulkomaalaistaustaisia. Vuonna 2017 ulkomailla syntyneiden osuus kevytyrittäjistä oli noin 10 prosenttia ja vuonna 2022 se oli noussut jo noin 25 prosenttiin. Suurin edustettu ryhmä kevytyrittäjien keskuudessa ovat silti vielä Suomessa syntyneet nuoret miehet.

⁴⁵ ks. Eezy 2025 s.3

⁴⁶ ks. Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö 2020 s.4

⁴⁷ ks. Eläketurvakeskus 2024a

⁴⁸ ks. Tilastokeskus 2023b

⁴⁹ ks. Tilastokeskus 2023b

Taustoiltaan kevytyrittäjät ovat hyvin erilaisia, mutta entistä useamman kevytyrittäjän koulutustausta koostuu vain perusasteen koulutuksesta.⁵⁰

Kevytyrittäjien määrän noustessa myös heidän keskimääräiset vuositulonsa ovat olleet nousussa. Vuonna 2012 kevytyrittäjien keskimääräiset laskutuspalveluiden kautta saamat ansiot olivat noin 3000, ja vuonna 2018 keskiarvo oli noussut noin 5000 euroon.⁵¹ Eläketurvakeskuksen tutkimuksen mukaan vuonna 2022 keksimääräinen vuositulo oli noin 7000 euroa, mutta mediaanitulot olivat kuitenkin vain noin 1700 euroa.⁵² Tilastokeskuksen mukaan taas samana vuonna keskimääräinen vuositulo oli noin 5300 euroa ja mediaani noin 1400 euroa.⁵³ Luvut kuitenkin kertovat siitä, että suurella osalla kevytyrittäjistä laskutuspalvelun kautta saamat vuositulot ovat paljon keskiarvoa pienemmät. Kevytyrittäjillä laskutuspalveluiden kautta saadut tulot olivat keskimäärin 39 prosenttia koko vuoden ansioista. 21 prosenttia kevytyrittäjistä tienasi koko vuoden ansionsa vain kevytyrittäjyydellä, eli 79 prosenttia kevytyrittäjistä sai tuloja myös muualta.⁵⁴

Kevytyrittäjyyttä harjoitetaan yleensä siis sivutoimisesti jonkun muun työn ohessa, mutta joukosta löytyy myös työttömiä, opiskelijoita sekä eläkeläisiä.⁵⁵ Sivutoimisella kevytyrittäjällä on omia toimeksiantoja ja asiakkaita, mutta pääasiallisen ansiotulon hän saa palkkatyöstä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että sivutoimisen yrittäjän ei palkkatulonsa ansiosta joudu ottamaan toiminnastaan yhtä suurta taloudellista riskiä. Sivutoimisuus on viime vuosina yleistynyt merkittävästi, ja siihen ryhtymiselle löytyykin useita erilaisia motiiveja. Näitä ovat esimerkiksi tähtääminen täyspäiväiseen yrittäjyyteen, yrittäjyyden kokeileminen, harrastuspohjainen toiminta, osaamisen kehittäminen, lisätulojen hankkiminen sekä olosuhteiden pakosta yrittäjäksi päätyminen. Useimmille sivutoiminen yrittäjyys toimii joko välivaiheena ennen täyspäiväiseen yrittäjyyteen siirtymistä

⁵⁰ ks. Eläketurvakeskus 2024a

⁵¹ ks. Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö 2020 s.20

⁵² ks. Sten-Gahmberg & Riekoff 2024 s.13

⁵³ ks. Tilastokeskus 2023b

⁵⁴ ks. Sten-Gahmberg & Riekoff 2024 s.13

⁵⁵ ks. Tilastokeskus 2023b

tai mahdollisuutena kehittää omaa ammattiosaamista. Näitä motiiveja pidetään myös kaikkein realistisimpia ja suositeltavimpia syitä ryhtyä yrittäjäksi.⁵⁶

Sivutoimisuuden lisäksi kevytyrittäjyys on usein myös väliaikaista ja lyhytaikaista. Vuosien 2017 ja 2022 välillä joka vuonna uusien kevytyrittäjien osuus kaikista kevytyrittäjistä oli noin 40–50 prosenttia. Vain noin 20 prosenttia kevytyrittäjistä jatkoi kevytyrittäjänä toimimista vielä viiden vuoden jälkeen. Kevytyrittäjien urat ovatkin usein epävakaista sekä moninaisia ja tulot pieniä.⁵⁷

Kevytyrittäjyyden suosion ja nopean lisääntymisen taustalla on monia käytännön syitä. Kevytyrittäjyys tarjoaa mahdollisuuden tehdä itsenäistä työtä ilman oman yrityksen perustamista ja siihen liittyvää byrokratiaa. Monille se sopii esimerkiksi pienimuotoiseen työntekoon tilanteissa, joissa oman yrityksen tai toiminimen perustaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Lisäksi kevytyrittäjyys on hyvin joustava työnmuoto. Tämän ansiosta se sopii monenlaisiin elämäntilanteisiin, kuten esimerkiksi palkkatyön tai eläkkeen ohelle. Monesti kevytyrittäjyyden etuina nähdään juuri toiminnan joustavuus, helppous sekä byrokratian vähäisyys. Laskutuspalvelun huolehtiessa laskutuksesta, verotuksesta sekä palkanmaksusta voi kevytyrittäjä keskittyä paremmin varsinaiseen työhönsä. Myös mahdollisuus vaikuttaa omiin työaikoihin sekä vapaus valita omat asiakkaat ovat monelle kevytyrittäjälle tärkeitä sekä itsenäisyyttä tukevia tekijöitä.⁵⁸

Kevytyrittäjyyteen liittyy kuitenkin myös ongelmakohtia. Kevytyrittäjät eivät itse välttämättä aina ymmärrä omaa työmarkkina-asemaansa ja siihen liittyviä velvollisuuksia. Lisäksi eri viranomaisten tulkinta kevytyrittäjän asemasta poikkeavat usein toisistaan, mikä saattaa vaikeuttaa kevytyrittäjän oikeuksien ja velvollisuuksien hahmottamista. Verottaja saattaa katsoa kevytyrittäjän palkansaajaksi, mutta eläkevakuuttamisessa kevytyrittäjä katsotaan lähtökohtaisesti yrittäjäksi, jonka tulee hoitaa eläkevakuutuksensa itse.⁵⁹

⁵⁶ ks. Seikki & Härkönen 2020 s. 16

⁵⁷ ks. Eläketurvakeskus 2024a

⁵⁸ ks. Uusi Työ Ry 2022

⁵⁹ ks. Eläketurvakeskus 2022

Tämänhetkisen eläkevakuutusjärjestelmän voidaan katsoa olevan huono etenkin niiden kevytyrittäjien kannalta, joiden ansiotulot riippuvat suurelta osin tai kokonaan kevytyrittäjyydellä ansaituista tuloista. Vaikka kevytyrittäjien tulot monesti kasvavat aloittamista seuraavina vuosina, heidän eläkekertymänsä pysyy yleensä samana tai kasvaa vain vähän. Tämä johtuu siitä, että kevytyrittäjien kaikkia tuloja ei ole YEL-vakuutettu. Vuonna 2022 YEL-vakuutuksen alaraja oli noin 8260 euroa. Samana vuonna melkein 80 prosentilla kevytyrittäjistä laskutuspalveluiden kautta saadut tulot jäivät YEL-vakuutuksen alarajan alle.⁶⁰ Vuonna 2025 YEL-vakuutuksen alaraja on 9 208,43 euroa.⁶¹ Tämänhetkinen vakuutusjärjestelmä ei siis takaa kevytyrittäjän eläkkeen kertymistä. Tämä taas on ongelmallista kevytyrittäjän sosiaaliturvan kannalta, etenkin kun kevytyrittäjiksi ryhtyy enenevässä määrin työmarkkina-asemaltaan jo entuudestaan heikommassa asemassa olevia henkilöitä, kuten esimerkiksi maahanmuuttajia.⁶²

Kevytyrittäjyyteen saattaa liittyä myös hyväksikäyttöä ja jopa pakkoyrittäjyyttä. Pakkoyrittäjyydellä tarkoitetaan tilannetta, jossa yrittäjyyteen ei hakeuduta vapaaehtoisesti, vaan siihen ajaututaan ulkoisten olosuhteiden vuoksi. Henkilö saattaa siis joutua perustamaan yrityksen tai käyttämään laskutuspalvelua, koska muuta vaihtoehtoa työn tekemiseen ei ole.⁶³ Työn suorittajaa saatetaan esimerkiksi käyttää hyväksi maksamalla hänelle korvaus tehdystä työstä laskutuspalvelun kautta, vaikka kyseessä olisi selkeästi työsuhteeseen kuuluva tehtävä. Joissakin tapauksissa työ, joka on aiemmin tehty työsuhteessa, on saatettu siirtää laskutuspalvelun kautta laskutettavaksi.⁶⁴

Joillakin toimialoilla yrittäjämäisestä työskentelystä on tullut jopa vallitseva normi. Esimerkiksi kulttuuri-, taide-, ja musiikkialoilla sekä parturi- ja kampaamotyössä työn tekeminen saattaa usein edellyttää toimimista oman yrityksen tai vuokratuolipaikan kautta.

⁶⁰ ks. Eläketurvakeskus 2024a

⁶¹ ks. Varma n.d.

⁶² ks. Eläketurvakeskus 2024a

⁶³ ks. Sekki & Härkönen 2020 s. 15

⁶⁴ ks. Eläketurvakeskus 2022

Tällaisessa rakenteessa työn tekijän tulot voivat jäädä alhaisiksi tai vaihdella paljon kausiluonteisesti. Tämän takia pakkoyrittäjän asema on usein taloudellisesti epävarma.⁶⁵

Pakkoyrittäjyydessä työsuhteista työtä saatetaan siis yrittää naamioida yrittäjyydeksi, jolloin työnantaja välttää työsuhteeseen liittyvät vastuut ja velvoitteet. Työtä saatetaan myös tarjota ainoastaan kevytyrittäjille. Etenkin ulkomaalainen työvoima saattaa olla alttiina tällaiselle hyväksikäytölle. Vaikka kevytyrittäjä on eläkevakuuttamisen kannalta lähtökohtaisesti yrittäjä, ei pelkkä laskutuspalvelun käyttö tee hänestä automaattisesti yrittäjää. Sovellettava työeläkelaki ei siis ole osapuolten sovittavissa oleva asia, vaan se määrittyy tapauskohtaisesti tosiseikkojen perusteella.⁶⁶

2.4 Kevytyrittäjyyden vertailu palkkatyöhön ja perinteiseen yrittäjyyteen

Kevytyrittäjyys eroaa perinteisestä palkkatyöstä siten, että kevytyrittäjä ei ole työsuhteessa laskutuspalveluyritykseen eikä toimeksiantajaan eli asiakkaaseen. Työsopimuslain 1 §:n mukaan työsuhteen edellytyksenä on, että työntekijä sitoutuu tekemään työtä henkilökohtaisesti työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena vastiketta vastaan.⁶⁷ Kevytyrittäjän työ ei yleensä täytä kaikkia näitä työsuhteen ehtoja, joten lähtökohtaisesti kevytyrittäjä ei ole työsuhteessa toimeksiantajaan. Viranomaiset ovat kuitenkin joutuneet usein tekemään rajanvetoa kevytyrittäjyyteen liittyen. Tulkinnanvaraisissa tilanteissa työsuhteen olemassaoloa voidaan arvioida kokonaisharkinnalla. Kokonaisharkinnassa otetaan huomioon muun muassa työntekemisen ehdot ja olosuhteet sekä osapuolten tarkoitus ja muut osapuolten asemaan vaikuttavat seikat.⁶⁸

Jos työsuhdetta ei ole, on kevytyrittäjä muodollisesti tasavertaisessa asemassa työntekijän kanssa. Näin ollen kevytyrittäjään ei esimerkiksi sovelleta työehtosopimusta eikä hänellä ole irtisanomissuojaa tai oikeutta sairausajan palkkaan.⁶⁹ Kevytyrittäjä voi

⁶⁵ ks. Sekki & Härkönen 2020 s. 15

⁶⁶ ks. Eläketurvakeskus 2022

⁶⁷ ks. Työsopimuslaki 1. luku 1 §

⁶⁸ ks. Työsuojeluhallinto 2024

⁶⁹ ks. STTK 2023

kuitenkin yrittäjänä saada Kelalta samoja tukia kuin työntekijä. Näitä tukia ovat esimerkiksi sairauspäiväraha, vanhempainpäiväraha sekä työttömyystuki. Jotta kevytyrittäjä voi saada näitä tukia, tulee hänellä olla YEL-vakuutus, sillä näiden tukien määrä perustuu YEL-tuloon. Työsuhteessa eläkevakuuttamisen hoitaa työnantaja, mutta kevytyrittäjä vastaa yrittäjän tavoin itse YEL-tulon arvioimisesta ja YEL-vakuutuksen hankkimisesta.⁷⁰ Kevytyrittäjän sosiaaliturva saattaakin jäädä hyvin heikoksi niissä tapauksissa, joissa kevytyrittäjä ei hanki YEL-vakuutusta tulojen jäädessä YEL-vakuutuksen alarajan alapuolelle.

Eläkevakuutuksen lisäksi kevytyrittäjä vastaa itse myös muusta vakuutusturvastaan. Toisin kuin työntekijä, jonka puolesta työnantaja järjestää lakisääteiset vakuutukset, kevytyrittäjän on huolehdittava itse esimerkiksi tapaturma- ja vastuuvakuutuksistaan. Lakisääteinen tapaturmavakuutus on mahdollinen kevytyrittäjälle vain YEL-vakuutuksen perusteella, mutta ilman sitä hän voi turvautua vapaaehtoisiin vakuutuksiin.⁷¹ Useat laskutuspalveluyritykset tarjoavat näitä vakuutuksia osana palvelupakettiaan tai lisämaksusta. Vakuutusten kattavuus, ehdot sekä hinta vaihtelevat palveluntarjoajittain.⁷²

Kevytyrittäjän verotusoikeudellinen asema riippuu pitkälti siitä, mitä kevytyrittäjä ja laskutuspalveluyritys sopivat työstä saatavan palkkion maksamisesta. Palkkio voidaan maksaa kevytyrittäjälle joko palkkana tai työkorvauksena. Mikäli korvaus maksetaan palkkana, on laskutuspalveluyrityksellä verotuksessa samat palkanmaksuun liittyvät velvoitteet kuin työnantajalla olisi. Laskutuspalveluyrityksen tulee siis ilmoittaa palkka, tehdä siitä ennakonpidätys ja maksaa sairausvakuutusmaksu.⁷³ Jos korvaus taas maksetaan työkorvauksena ja kevytyrittäjä ei ole ennakkoperintärekisterissä, tulee kevytyrittäjän itse ilmoittaa tulo tulorekisteriin ja toimittaa ennakonpidätys. Työkorvausta saavan kevytyrittäjän tulee myös itse olla selvillä siitä, onko hän arvonlisävelvollinen.⁷⁴

⁷⁰ ks. Kela 2025

⁷¹ ks. Holmas 2020

⁷² ks. Kevytyrittäjäksi.com 2024

⁷³ ks. Verohallinto 2024b kpl 2

⁷⁴ ks. Verohallinto 2024b kpl 4

Perinteiseen toiminimiyrittäjyyteen verrattuna kevytyrittäjyys on myös itse kevytyrittäjän kannalta hallinnollisesti yksinkertaisempi toimintamalli. Kevytyrittäjällä ei ole omaa y-tunnusta, vaan laskutuspalvelu hoitaa laskuttamisen omalla y-tunnuksella. Laskuttamisen lisäksi laskutuspalvelu hoitaa kevytyrittäjän puolesta monia muitakin asioita, jotka toiminimiyrittäjän tulisi hoitaa itse tai ulkoistaa jollekin hoidettavaksi. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjanpito ja veroilmoituksen tekeminen.⁷⁵

⁷⁵ ks. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo 2021

3 Työsuhteen ja yrittäjyyden välinen rajanveto oikeuskäytännössä

3.1 Työsuhteen tunnusmerkit

Työlainsäädäntö on laadittu heikomman osapuolen eli työntekijän suojaksi, sillä työntekijän katsotaan olevan yleensä työnantajaa heikommassa neuvottelutilanteissa. Näin ollen työntekijän asemaa turvaavat muun muassa irtisanomisaikaa koskevat säännökset, työnantajan velvollisuus maksaa palkkaa sairausajalta, työehtosopimuksen mukainen minimipalkka sekä työaika ja työturvallisuutta koskevat säännökset. Lisäksi työnajan on järjestettävä työntekijöille työterveydenhuolto sekä ammatti- ja tapaturmavakuutus.⁷⁶ Toimeksiantosuhteessa tällaista heikomman osapuolen suojaa ei ole, vaan työn suorittajan voidaan katsoa olevan tasapuolisessa asemassa toimeksiantajaan nähden.⁷⁷ Tämän vuoksi on kevytyrittäjän oikeusturvan kannalta tärkeää, että luokittelu työntekijäksi tai itsenäiseksi yrittäjäksi tehdään oikein. Näin vältetään siltä, että kevytyrittäjänä työskentelevä henkilö ei jää työlainsäädännön ulkopuolelle tilanteissa, joissa kyse on tosiasiaa työsuhteesta.

Työlainsäädäntöä sovelletaan tilanteissa, joissa työtä tehdään työsuhteessa. Työsuhteen olemassaolo edellyttää, että työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä määritellyt työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Näitä ovat ansiotyön tekeminen sopimuksen perusteella, henkilökohtaisesti, työn suorittaminen työnantajan lukuun ja tämän johdon ja valvonnan alaisena sekä työnteon vastikkeellisuus.⁷⁸ Jos yksikin näistä tunnusmerkeistä puuttuu, ei kyseessä ole työsuhde vaan joku muu sopimussuhde kuten esimerkiksi toimeksiantosuhde. Nämä tunnusmerkit ovat kaikki keskenään yhtä tärkeitä, mutta rajatapauksissa työnantajan johdon ja valvonnan läsnäoloon kiinnitetään yleensä eniten huomiota.⁷⁹ Säännökset, jotka koskevat työsopimuslain soveltamisalaa, ovat pakottavaa oikeutta. Tämä

⁷⁶ ks. Työsuojeluhallinto 2024

⁷⁷ ks. VakO 21.5.2024/2205:2022

⁷⁸ ks. Parnila & muut 2024 s.17 ja Hietala & muut 2023 s. 31

⁷⁹ ks. Äimälä & muut 2025 kpl 3

tarkoittaa sitä, että sopimusosapuolten tahdolla ei voida estää lain soveltumista tilanteissa, joissa kaikki työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Vaikka sopimus olisi nimetty esimerkiksi toimeksianto- tai urakkasopimukseksi, ratkaisevaa on työn tekemisen käytännön järjestely. Sopimuksen nimi on siis vain muodollinen eikä sillä yksin voi muuttaa oikeussuhteen luonnetta.⁸⁰

3.1.1 Työsopimus

Työsopimuslaissa ensimmäinen työsuhteen kriteeri on, että työtä tehdään sopimuksen perusteella. Työsuhteen tulee siis perustua aina työnantajan ja työntekijän väliseen sopimukseen työn tekemisestä eli työsopimukseen. Työsopimukselle ei ole asetettu pakollisia muotovaatimuksia eli sen voi tehdä suullisesti, kirjallisesti tai sähköisesti. Työsopimus voi syntyä myös hilaisesti, esimerkiksi tilanteessa, jossa työnantaja sallii työn tekemisen omaksi edukseen ilman nimenomaista sopimusta. Työsopimus on työsuhteen oikeudellinen perusta ja se määrittää työsuhteen osapuolet sekä työn sisällön ja ehdot. Työsopimuksessa ei ole kuitenkaan mahdollista sopia mitä tahansa, vaan sen sisältöön ja ehtoihin vaikuttavat muun muassa työlainsäädäntö sekä mahdollinen työehtosopimus.⁸¹

Työsopimuksen muodolla tai nimikkeellä ei ole ratkaisevaa merkitystä, vaan arviointi työsuhteen olemassaolosta perustuu siihen, täyttyvätkö työsuhteen tunnusmerkit. Sopimuksen nimeä tärkeämpi tekijä on sopimuksen sisältö, jonka perusteella sopimuksen oikeusvaikutukset määräytyvät.⁸² Esimerkiksi kevytyrittäjän tekemän toimeksiantosopimukseksi nimetyn sopimuksen voidaankin katsoa olevan työsopimus tilanteessa, jossa kevytyrittäjän tekemä työ täyttää kaikki muut työsuhteen tunnusmerkit.

⁸⁰ ks. Hietala & muut 2023 s.24–26

⁸¹ ks. Hietala & muut 2023 s.31–32

⁸² ks. Työsuojeluhallinto 2024

3.1.2 Työn tekeminen henkilökohtaisesti

Toinen työsuhteessa tehdyn työn edellytys on, että työntekijä sitoutuu henkilökohtaisesti työn suorittamiseen. Työntekijä ei siis voi vapaasti teettää sopimuksen mukaista työtä jollakin toisella, vaan hänen on annettava oma työpanoksensa työnantajan käyttöön. Henkilökohtaisuus erottaa työntekijän tyyppillisesti itsenäisestä yrittäjästä, jolla on mahdollisuus siirtää tehtävän jonkun toisen hoidettavaksi ilman erillistä lupaa.⁸³ Joissakin tilanteissa työntekijällä voi kuitenkin olla oikeus työnantajan luvalla käyttää sijaista tai apulaista. Tällainen työnantajan luvalla tapahtuva sijaisen tai apulaisen käyttäminen ei estä henkilökohtaisuusvaatimuksen täyttymistä. Oikeuksien ja velvollisuuksien siirtämisestä sekä avustajan tai sijaisen käyttämisestä on säädetty työsopimuslain 7, 8 ja 9 luvuissa. Jos työ suoritetaan yhteisön, kuten esimerkiksi osakeyhtiön nimissä eikä kenelläkään ole henkilökohtaista työvelvoitetta, ei kyseessä ole työsuhde. Jos työn tekemisen henkilökohtaisuuteen liittyvä velvoite on jätetty sopimuksesta pois vain siksi, että tarkoitus on kiertää työlainsäädäntöä, voi tällöin kyseessä olla kuitenkin työsuhde.⁸⁴ Esimerkiksi kevytyrittäjän toimeksiantosopimuksesta saattaa puuttua henkilökohtaisuuteen liittyvä kohta juuri tämän takia.

3.1.3 Työn tekeminen toisen lukuun

Työsuhteessa työtä tehdään toisen, eli työnantajan lukuun. Tämä tarkoittaa sitä, että työn tekemisestä syntyvä hyöty kertyy työnantajalle, lukuun ottamatta työntekijälle maksettavaa palkkaa tai muuta vastiketta. Työsuhteessa työntekijän tietty työpanos on työnantajan käytössä ja työn välitön tulos jää työnantajalle sekä hyödyttää tämän liiketoimintaa. Jos työtä taas tehdään omaan lukuun, eli työn tuloksena syntyvä hyöty jää itse työn suorittajalle, ei kyse ole yleensä työsuhteesta.⁸⁵ Omaan lukuun työskenteleminen saattaa tulla kyseeseen etenkin silloin, kun työntekijä toimii osana samaa varallisuuspiiriä kuin työnantaja. Esimerkiksi jos työntekijä omistaa merkittävän osan työnantajana

⁸³ ks. Hietala & muut 2023 s.35 ja Äimälä & muut 2025 kpl 3

⁸⁴ ks. Työsuojeluhallinto 2024 ja TSL 7–9

⁸⁵ ks. Hietala & muut 2023 s.35–36

toimivatsa yrityksestä tai saa pääallisen tulonsa yrityksestä osinkona. Yhtiötä omistavan henkilön on kuitenkin mahdollista olla työsuhteessa yhtiöön varsinkin, jos omistus on pientä ja työsuhteen muut ehdot täyttyvät.⁸⁶

Kevytyrittäjän kohdalla toisen lukuun työskentelemisen tunnusmerkki saattaa täytyä tilanteissa, joissa kevytyrittäjä työskentelee laskutuspalvelun kautta, mutta työ hyödyttää tosiasiasa toimeksiantajaa eikä itse kevytyrittäjää. Jos kevytyrittäjä ei myy omaa tuotetta tai palvelua useille asiakkaille, vaan antaa käytännössä vain työpanoksensa toimeksiantajan hyväksi, voi työsuhteen tunnusmerkit täytyä tämän tunnusmerkin osalta.

3.1.4 Johdon ja valvonnan alaisuus

Työn tekemistä työnantajan johdon ja valvonnan alaisena pidetään yleisesti työsuhteen tärkeimpänä tunnusmerkkinä. Kyse on niin sanotusta direktio-oikeudesta, joka antaa työnantajalle oikeuden määrätä miten, missä ja milloin työ suoritetaan sekä valvoa työn tekemistä ja sen lopputuloksen laatua.⁸⁷ Tunnusmerkin täytyminen siis edellyttää, että työntekijä on epäitsenäisessä asemassa työntekoa koskevissa kysymyksissä ja alisteinen työnantajan johto- sekä valvontaoikeudelle. Tämä alisteisuus voi ilmetä esimerkiksi määräyksissä, jotka koskevat työn suorittamisen tapaa, ajankohtaa, paikkaa, raportointia tai välineitä. Näiden tekijöiden arviointi perustuu aina tosiasiallisiin työskentelyolosuhteisiin, eikä pelkästään sopimuksen sisältöön.⁸⁸

Tämä tunnusmerkki erottaa työntekijän olennaisesti esimerkiksi yrittäjästä tai muusta itsenäisestä toimijasta, joka ei ole alisteinen toimeksiantajan ohjaukselle. Myös työsuhteessa tehty työ voi kuitenkin joskus olla hyvin itsenäistä. Tämän takia johdon ja valvonnan alaisuuden tunnusmerkin täyttymiseksi työnantajan ei tarvitsekaan jatkuvasti valvoa ja ohjata työntekijää, vaan riittää, että työnantajalla on halutessaan oikeus siihen.⁸⁹ Tänä

⁸⁶ ks. Työsuojeluhallinto 2024

⁸⁷ ks. Äimälä & muut 2025 kpl 3

⁸⁸ ks. Hietala & muut 2023 s.37–38

⁸⁹ ks. Parnila & muut 2024 s.18

päivänä johto- ja valvontaoikeus on mahdollista toteuttaa myös teknologian avulla ja esimerkiksi digitaalisen alustan kautta on mahdollista ohjata työtä.⁹⁰

Kevytyrittäjän kohdalla tämä tunnusmerkki voi täyttyä esimerkiksi tilanteessa, jossa toimeksiantaja määrittelee yksityiskohtaisesti esimerkiksi työn suoritustavan, aikataulun sekä raportointikäytännön. Jos työnsuorittaja ei voi itsenäisesti päättää miten ja milloin työ toteutetaan, on kyseessä alisteinen asema, joka viittaa työsuhteen olemassaoloon ainakin tämän tunnusmerkin osalta.

3.1.5 Työn vastikkeellisuus

Työsuhteessa tehdyn työn tulee olla vastikkeellista. Tämä tarkoittaa sitä, että työntekijän tulee saada työstään korvaus, jolla on jotain taloudellista arvoa. Yleensä tämä korvaus on rahana maksettu palkka, mutta korvaus on mahdollista maksaa myös osittain tai jopa kokonaan esimerkiksi tavaran tai luontoisedun muodossa. Jopa pelkkä mahdollisuus rahan tienäämiseen esimerkiksi myyntiprovision muodossa voi toimia vastikkeena. Ratkaisevaa on se, että työstä on ollut tarkoitus saada vastiketta, eikä sitä ole tehty vapaaehtoisesti esimerkiksi hyväntekeväisyytenä tai talkootyönä.⁹¹

Niin sanotusta vastikkeellisuusolettamasta on säädetty työsopimuslain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa ja sen tarkoitus on täydentää työn vastikkeellisuuteen liittyvää tunnusmerkkiä. Lain soveltaminen ei edellytä nimenomaista sopimusta vastikkeesta, jos työn tekemisen olosuhteet tai muut tosiseikat viittaavat siihen, että työtä ei ole tarkoitus tehdä ilman vastiketta.⁹² Näyttövastuu siitä, että työnteko olisi vastikkeetonta, on lähtökohtaisesti työnantajalla.⁹³

⁹⁰ ks. Työsuojeluhallinto 2024

⁹¹ ks. Parnila & muut 2024 s.18

⁹² ks. Hietala & muut s.38

⁹³ ks. Äimälä & muut 2025 kpl 3

Kevytyrittäjyyden kohdalla vastikkeellisuus on yleensä selvästi täyttyvä tunnusmerkki. Vaikka kevytyrittäjä suorittaa työn muodollisesti omaan lukuunsa, saa hän tekemästä työstään yleensä rahallisen korvauksen laskutuspalveluyrityksen kautta. Vastikkeen maksajalla ei ole vastikkeellisuuteen liittyvän tunnusmerkin kannalta merkitystä. Esimerkiksi henkilökohtaisena avustajana toimiva henkilö voi saada palkan kunnalta tai hyvinvointialueelta, vaikka työ suoritetaan todellisuudessa avustettavan henkilön lukuun. Vastaa- vasti kevytyrittäjän voidaan muiden tunnusmerkkien täytyessä katsoa olevan työsuh- teessa toimeksiantajaansa, vaikka palkan maksaa laskutuspalveluyritys.⁹⁴

3.2 Yrittäjyyden tunnusmerkit

Työsuhteen lisäksi työtä on mahdollista tehdä toimeksiantosuhteessa itsenäisenä yrittä- jänä. Yrittäjänä työn suorittaja toimii itsenäisesti ilman toimeksiantajan johdon tai val- vonnan alaisuutta, mikä erottaa yrittäjän olennaisesti työntekijästä. Itsenäiselle yrittä- jyydelle ei ole lainsäädännössä annettu yksiselitteistä määritelmää. Esimerkiksi elinkei- notulon verottamisesta annetussa laissa yrittäjyys on määritelty vain laajasti ammatti- tai liiketoiminnaksi. Virallisen määritelmän puute tarkoittaa sitä, että arvio työsuhteen ja yrittäjyyden välillä tehdään aina tapauskohtaisesti.⁹⁵

Yrittäjyyden yleisinä tunnusmerkkeinä voidaan pitää esimerkiksi toiminnan laajuutta, jul- kisuutta, itsenäisyyttä, ansiotarkoitusta sekä taloudellisen riskin ottamista. Lisäksi yritys- toimintaa tyypillisesti kuvaavat piirteet voidaan jaotella muodollisiin sekä aineellisiin tunnusmerkkeihin. Muodolliset piirteet liittyvät yleensä toiminnan aloittamiseen tai yrit- täjän velvoitteisiin. Muodollisia piirteitä ovat esimerkiksi toiminimellä tai yhtiömuodossa toimiminen ja toiminnan rekisteröiminen ennakkoperintärekisteriin. Aineelliset piirteet taas liittyvät työn käytännön olosuhteisiin sekä toteutukseen, ja niitä ovat esimerkiksi työn tekeminen omilla välineillä, päätösvalta omista työajoista ja -tavoista sekä mahdol- lisuus toimia useiden toimeksiantajien kanssa.⁹⁶

⁹⁴ ks. Työsuojeluhallinto 2024

⁹⁵ ks. Äimälä & muut 2025 kpl 3

⁹⁶ ks. Parnila & muut 2024 s.20–21 ja Äimälä & muut 2025 kpl 3

3.3 Kokonaisharkinta

Työsuhteen tunnusmerkkien arviointi ei aina tuota yksiselitteistä lopputulosta työsuhteen olemassaolosta. Tulkinnanvaraisissa tilanteissa työsuhteen olemassaolon arvioimiseen käytetään kokonaisharkintaa. Maininta kokonaisharkinnan käyttämisestä on lisätty työsopimuslain 1 luvun 1 §:ään heinäkuussa 2023 voimaan tulleen lakimuutoksen myötä. Tämä lakimuutos perustuu hallituksen esitykseen HE 215/2022, ja sen tarkoituksena on ollut selkeyttää oikeustilaa etenkin niissä tilanteissa, joissa työsuhteen ja yrittäjyyden raja on epäselvä. Kokonaisharkintaa koskeva säännös on lisätty vain täydentämään työsuhteen tunnusmerkkejä koskevaa sääntelyä, ja sen tarkoitus ei ole muuttaa työsuhteen tunnusmerkkien sisältöä tai niiden aiempaa tulkintakäytäntöä.⁹⁷

Kokonaisharkintaa tehdessä otetaan huomioon erityisesti työn tekemisen ehdot, työolosuhteet, osapuolten tarkoitus oikeussuhteen luonteesta sekä muut seikat, jotka vaikuttavat osapuolten tosiasialliseen asemaan. Harkinnan kohteina voivat olla esimerkiksi se, että missä määrin työn suorittaja toimii itsenäisesti, kuinka työtä johdetaan tai valvotaan, ja millaista vastiketta työstä maksetaan. Esimerkiksi omien työvälineiden ja tilojen käyttäminen voivat viitata itsenäiseen asemaan, mutta ne eivät yksin sulje pois työsuhteen olemassaoloa, jos muut tunnusmerkit puoltavat sitä. Lisäksi voidaan tarkastella, onko työn suorittajalla oikeus tai mahdollisuus kieltäytyä työtehtävistä, päättää työajoistaan tai tehdä töitä useille eri toimeksiantajille, sillä erityisesti nämä piirteet viittaavat yleensä yrittäjyyteen. Tarkastelu kohdistuu sekä sopimuksen muotoon, että sen käytännön toteutukseen. Osapuolten välinen sopimus ja sen nimike eivät siis yksin ratkaise oikeussuhteen luonnetta, vaan ratkaisevaa on etenkin tosiasiallinen toiminta. Kokonaisharkintaa on mahdollista soveltaa sekä sopimussuhteen alussa että sen aikana, jos oikeussuhteen luonne osoittautuukin myöhemmin epäselväksi. Kokonaisharkinnan sisältö voi painottua

⁹⁷ ks. Hietala & muut 2023 s.26–27 ja HE 215/2022 vp

eri tavoin riippuen siitä, mikä työsuhteen tunnusmerkeistä on kyseisessä tapauksessa enemmän epäselvä.⁹⁸

3.4 Rajatapaukset oikeuskäytännössä

Työsuhteen ja muun oikeussuhteen välinen rajanveto voi olla haastavaa tilanteissa, joissa työn tekemisen tavat poikkeavat perinteisestä työsuhteesta tehtävän työn mallista. Alustatalouden ja kevytyrittäjyyden kaltaiset järjestelyt voivat ulkoisesti muistuttaa toimeksiantosuhdetta tai yrittäjyyttä, vaikka työn tekemisen olosuhteet saattavat muistuttaa työsuhdetta. Näissä tilanteissa kokonaisharkinnan merkitys korostuu, sillä yksittäisten tunnusmerkkien arviointi ei välttämättä anna selkeää vastausta oikeussuhteen luonteesta. Tämän takia työsopimuslain 1 luvun 1 §:ään lisättiin heinäkuussa 2023 voimaan tullut säännös, jonka mukaan työsuhteen tunnusmerkkien arvioinnin pitää tulkinnanvaraisissa tilanteissa perustua kokonaisharkintaan. Kokonaisharkinnan käyttämisestä oli viitteitä jo aiemmassa hallituksen esityksessä HE 157/200 vp, mutta ennen vuoden 2023 lakimuutosta sitä ei ollut nimenomaisesti kirjattu lakiin. Kokonaisharkintaa oli kuitenkin käytetty vakiintuneesti oikeuskäytännössä sekä oikeuskirjallisuudessa ennen uudistusta.⁹⁹

Tässä luvussa tarkastellaan kolmea vakuutusosoikeuden tapausta, joissa on ollut kyse kevytyrittäjänä tai alustatyönä tehdyn työn oikeudellisesta luonteesta. Kaksi tapausta ovat keskenään hyvin samankaltaisia ja liittyvät alustan välityksellä tehtyyn ruokalähetin työhön. Kolmas tapaus käsittelee puhelinmyyjän työssä toiminutta kevytyrittäjää. Etenkin nämä alustatalouteen liittyvät tapaukset osoittavat hyvin käytännössä, miten työsuhteen tunnusmerkkien tarkempi arvioiminen voi johtaa erilaisiin lopputuloksiin näennäisesti samankaltaisissa tilanteissa. Ratkaisut on annettu ennen vuoden 2023 työsopimuslain 1 luvun muutosta, eikä niissä näin ollen ole vielä viitattu kokonaisharkintaan lain tasolla.

⁹⁸ ks. Parnila & muut 2024 s.19–20

⁹⁹ ks. Hietala & muut s.26

Ensimmäisessä ratkaisussa VakO 21.5.2024/2205:2022 arvioitavana oli, sovelletaanko ruokalähetin työhön työtaturma- ja ammattitautilakia. Tämän arvioimiseksi tuli selvittää, täyttyvätkö työssä työsuhteen tunnusmerkit työsopimuslain tarkoittamalla tavalla.

*A työskenteli ruokalähetin X Oy:n (niin sanotun alustayhtiön) kuljettajasovel-
luksen välityksellä. A:n ja X Oy:n välinen vakiosopimus oli käytössä ajalla 15.2.–
28.5.2021. Sopimuksen mukaan A:lla oli oikeus vaihtaa toimeksiannon suorit-
tajaa tai käyttää alihankkijaa. Asiassa ei myöskään ilmennyt, että X Oy:n suos-
tumusta tai kuulemista olisi käytännössä edellytetty yksittäisten kuljetustehtä-
vien siirtämiseksi kolmannelle taholle. Vakuutusoikeus totesi, että A ei sopimuk-
sen mukaan ollut velvollinen henkilökohtaisesti osallistumaan ruoan kuljetus-
työhön, eikä A:n katsottu olleen sitoutunut henkilökohtaisesti tekemään työtä.
Henkilökohtaista sitoutumista koskeva työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n
1 momentissa säädetty tunnusmerkki ei täytynyt. Vakuutusoikeus katsoi, että
työn johto ja valvontaoikeus -tunnusmerkki sen sijaan täyttyi A:n ja X Oy:n vä-
lissä sopimussuhteessa. Koska kaikki työsuhteelta edellytettävät yksittäiset
tunnusmerkit eivät A:n ja X Oy:n välisessä sopimussuhteessa täyttyneet, A:n ei
voitu katsoa tehneen ruokalähetin työtään työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1
§:n 1 momentissa tarkoitetussa työsuhteessa X Oy:öön.*

Ratkaisussa painotettiin erityisesti työntekijän mahdollisuutta päättää itsenäisesti työn tekemisen ehdoista. Vakuutusoikeus katsoi, että henkilö oli voinut vapaasti valita työskentelynsä ajankohdan ja paikan sekä päättää työn määrästä. Ratkaisun kannalta merkittäväksi katsottiin se, että työn suorittajalla oli mahdollisuus teettää työ toisella henkilöllä. Tämä mahdollisuus tulkittiin aidoksi, eikä muodolliseksi, mikä vaikutti siihen, että henkilö ei ollut työnantajan direktio-oikeuden alainen. Työn katsottiin olevan itsenäistä ja yrittäjämäistä, eikä työsopimuslain mukainen työsuhteen tunnusmerkistö täyttynyt kokonaan. Työsuhdetta ei näin ollen katsottu syntyneen, eikä tilanteen arvioiminen edellyttänyt kokonaisharkintaa. Koska työsuhdetta ei ollut, ei myöskään työtaturma- ja ammattitautilakia tullut soveltaa.

Toisessa ratkaisussa VakO 14.6.2024/1802:2022 arvioitavana oli, sovelletaanko ruokalähetin työskentelyyn työntekijän eläkelakia vai yrittäjän eläkelakia. Myös tämän ratkaiseminen edellytti työsuhteen olemassaolon arviointia.

Kysymys siitä tuliko A:n ajalla 1.4. – 12.8.2020 tapahtuneeseen työskentelyyn ruokalähetinä X Oy:lle soveltaa työntekijän eläkelakia vai yrittäjän eläkelakia. Vakuutusosikeus totesi, että ratkaistaessa työeläkevakuuttamisessa sovellettava lakia on keskeistä arvioida, täyttyvätkö kaikki työsuhteslain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyt työsuhteen tunnusmerkit. Asianosaisten välisellä sopimuksella ei yksin ole ratkaisevaa merkitystä, vaan asiantilan tulee myös käytännössä vastata työn suorittamisen muodosta tehtyä sopimusta. Vakuutusosikeus katsoi työsuhteen tunnusmerkistön täyttyvän. Asiassa ei tullut esille sellaisia selvästi ja merkittävästi työsuhdetta vastaan ja yrittäjyyden puolesta puhuvia seikkoja, jotka olisivat edellyttäneet kokonaisarviota. Vakuutusosikeus katsoi, että A:n työskentely X Oy:lle on tapahtunut työsuhteessa ja työskentelyyn on siten sovellettava työntekijän eläkelakia.

Ratkaisussa painotettiin sitä, että työsuhteen tunnusmerkit toteutuivat työn tosiasiallisissa olosuhteissa. Vakuutusosikeus katsoi, että työ oli suoritettava henkilökohtaisesti, eikä lähetinä toimineella henkilöllä ollut mahdollisuutta käyttää sijaista ilman alustayhtiön hyväksyntää. Työn tekeminen tapahtui sovelluksen kautta, jossa työ vastaanotettiin, ja sitä oli mahdollisuus valvoa. Myös työaikoja säädeltiin epäsuorasti tämän järjestelmän kautta. Näin ollen työn katsottiin tapahtuneen työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa. Työ tehtiin myös työnantajan lukuun ja työn suorittajalle maksettiin vastiketta. Vakuutusosikeus totesi, että vaikka osapuolet olivat sopimuksessa määritelleet työn luonteen muuksi kuin työsuhteeksi, oli työn käytännön toteutus ratkaisevaa. Kyseessä katsottiin siis olevan työsuhde ja työskentelyyn tuli soveltaa työntekijän eläkelakia. Vakuutusosikeus katsoi, että asiassa ei ilmennyt merkittäviä tai painavia työsuhdetta vastaan puhuvia seikkoja, ja näin ollen kokonaisuarkintaa ei nähty tarpeelliseksi.

Näissä kahdessa vakuutusosikeuden ratkaisussa on havaittavissa merkittäviä tulkintaeroja, vaikka työnteon tosiasialliset olosuhteet olivat pääosin keskenään samankaltaiset. Molemmissa tapauksissa Delivery Hero Finland Logistics Oy:n eli Foodoran ruokalähetistä, jotka vastaanottivat ja suorittivat kuljetustehtäviä yhtiön digitaalisen alustan kautta.¹⁰⁰ Keskeinen ero ratkaisujen välillä liittyi työn tekemisen henkilökohtaisuuden tunnusmerkkiin. Jälkimmäisessä tapauksessa (VakO 14.6.2024/1802:2022) vakuutusosikeus katsoi, että vaikka sopimuksessa sallittiin sijaisen käyttäminen, edellytti se kuitenkin yhtiön

¹⁰⁰ ks. Vakuutusosikeus 2024 ja Suomen Tietotoimisto 2024

kanssa etukäteen tehtyä sopimusta. Lähetti ei myöskään ollut käyttänyt sijaista ja näin ollen työn henkilökohtaisuuden tunnusmerkki täyttyi vakuutusoikeuden mukaan selkeästi. Ensimmäisessä tapauksessa (VakO 21.5.2024/2205:2022) lähetti oli työskennellyt myöhempänä ajankohtana ja sopimusehtoja oli siihen mennessä muutettu niin, että sijaisen käyttö ei vaatinut enää yhtiön suostumista eikä edes ilmoitusta asiasta. Vakuutusoikeus katsoikin tässä tapauksessa, että työn henkilökohtaisuuden tunnusmerkki ei täytynyt juuri tämän nimenomaisen sopimusehdon vuoksi. Työsuhteen tunnusmerkit eivät näin ollen kokonaisuudessaan täyttyneet, vaikka työn johdon ja valvonnan alaisuuden tunnusmerkin katsottiin toteutuneen käytännössä samalla lailla kuin jälkimmäisessä tapauksessa.

Merkille pantavaa on, että ensimmäisessä ratkaisussa vähemmistöön jäänyt tuomari nosti esille tärkeitä huomioita sijaisen käyttämiseen liittyvän ehdon lisäämisestä. Hänen mukaansa mahdollisuus sijaisen käyttämiseen vaikutti lähinnä teoreettiselta, sillä palkkiotaso ei todellisuudessa mahdollistanut taloudellisesti realistista sijaisen käyttöä. Tuomari korosti myös sitä, että käytännössä sijaisen tekemän työn kaikki seuraukset kohdistuvat siihen lähettiin, joka on alun perin vastaanottanut tehtävän, sillä työt suoritetaan hänen henkilökohtaisilla tunnuksillansa. Näin ollen sijaisen käyttäminen ei vähennä merkittävästi lähetin vastuuta työstä eikä poista Foodoran mahdollisuutta ohjata sekä valvoa työn suorittamista.

Vähemmistöön jäänyt tuomari piti myös todennäköisenä, että sijaisen käyttämisen salliva ehto oli lisätty yhtiön sopimusmalliin juuri siksi, että työn henkilökohtaisuuden tunnusmerkki ei täyttyisi. Tämä mahdollistaisi sen, että ruokalähetettä ei katsota työsuhteiseksi, mikä johtaisi työnantajavelvoitteiden sekä niihin liittyvien kustannusten välttämiseen. Näiden kustannusten välttäminen saattaa olla tärkeää Foodoran toiminnan kannattavuuden takaamiseksi. Tämä näkemys herättääkin perustellun kysymyksen siitä, onko sopimusehtojen muutoksella pyritty lähinnä kiertämään työsuhdetta koskevaa sääntelyä enemmän kuin tarjoamaan todellinen mahdollisuus sijaisen käyttämiseen.

Toinen keskeinen tapauksissa arvioitava tunnusmerkki oli työn tekeminen työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa. Tämä tunnusmerkki täyttyi molemmissa tapauksissa. Vakuutusosikeus totesi, että työn suorittaminen Foodoran digitaalisen alustan kautta antoi työnantajalle jatkuvan mahdollisuuden valvoa ja ohjata työtä. Ratkaisuisa kävi myös ilmi, että yritys antoi ohjeita työn tekemiseen, määritteli sovelluksen avulla työaikoja ja -paikkoja sekä valvoi työn laatua ja aktiivisuutta. Tässä korostui se, että työnantajan ei tarvitse jatkuvasti ja aktiivisesti käyttää direktio-oikeuttaan, vaan riittää, että työnantajalla on tosiasiallinen mahdollisuus johtaa ja valvoa työtä. Tästä yhdenmukaisuudesta huolimatta ratkaisut olivat keskenään erilaiset henkilökohtaisen sitoutumisen tunnusmerkin erilaisten tulkintojen vuoksi.

Kolmantena merkittävänä työsuhteen tunnusmerkkinä tapauksissa arvioitiin työn tekemistä työnantajan lukuun. Vakuutusosikeus katsoi, että myös tämä tunnusmerkki täyttyi molemmissa tapauksissa. Ratkaisujen mukaan ruokalahettien työstä saatu taloudellinen hyöty kohdistui alustayhtiöön, joka määritteli palvelun hinnat ja laskutti asiakkaita palvelusta. Läheteillä ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa itse työn hinnoitteluun, vaan palkkiot määräytyivät alustayhtiön yksipuolisesti asettamien ehtojen mukaan. Tämä osoittaa, että työn tulokset eivät koituneet lähettien omaan lukuun, vaan työnantajaksi katsotun alustayhtiön hyväksi, mikä vahvisti tunnusmerkin täyttymistä molemmissa tapauksissa.

Tapauksista voidaan nostaa esille kysymys siitä, miksi juuri henkilökohtaisuuden tunnusmerkki sai niin suuren painoarvon ensimmäisessä tapauksessa. Työsuhteessa monet ehdot ovat sopimuksenvaraisia eikä tiettyjen ehtojen olemassaolo tai puuttuminen automaattisesti poista työsuhteen tunnusmerkkien täyttymistä. Esimerkiksi työntekijän mahdollisuus tehdä työtä samanaikaisesti kilpailijalle tai määrätä itse työajoistaan ovat sovitavissa, eivätkä yleensä poista työsuhteen olemassaoloa, jos muut tunnusmerkit täyttyvät.¹⁰¹ Näin ollen voidaan perustellusti pohtia, missä määrin juuri sijaisen käyttämisen salliva ehto on riittävä peruste kumoamaan työn henkilökohtaisuuden tunnusmerkin.

¹⁰¹ ks. Parnila & muut s.18–19

Tätä tulee etenkin pohtia, jos on syytä epäillä, että sopimusehto on lisätty vain työsuhteen tunnusmerkkien kiertämiseksi.

Näiden tapauksien kohdalla on nostaa esille myös kokonaisharkinta ja sen merkitys. Molemmissa ratkaisuissa sovellettiin työsopimuslain versiota, jossa 1 luvun 1 §:ää ei ollut vielä päivitetty, eikä siinä näin ollen ollut mainintaa kokonaisharkinnasta. Työsopimuslain nykyinen versio nimenomaisesti korostaa työsuhteen olemassaolon ratkaisemisessa kokonaisharkintaa, jossa otetaan huomioon työn suorittamisen olosuhteet ja osapuolten tarkoitus.¹⁰² Jälkimmäisessä tapauksessa työsuhteen tunnusmerkit katsottiin niin selkeiksi, että kokonaisharkinnalle ei ollut tarvetta. Ensimmäisessä tapauksessa vakuutus-oikeus taas katsoi, että kokonaisarviointille ei ollut tarvetta, koska kaikki työsuhteen tunnusmerkit eivät täyttyneet. Tällä viitataan siihen, että työn henkilökohtaisuuden tunnusmerkki jäi vakuutus-oikeuden tulkinnan mukaan selkeästi täyttymättä ja näin ollen kyseessä ei ollut työsuhde. Tämä herättääkin kysymyksen siitä, olisiko kokonaisharkinnan käyttäminen tässä tilanteessa voinut johtaa erilaiseen lopputulokseen. Jos olisi kokonaisvaltaisesti vertailtu työsuhteen puolesta puhuvia tekijöitä ja yrittäjyyden puolesta puhuvia tekijöitä, olisi voitu mahdollisesti todeta, että sopimussuhde muistuttaa enemmän työsuhdetta. Näin olisi voitu päätyä siihen lopputulokseen, että kyseessä on työsuhde sijaisen käyttömahdollisuudesta huolimatta.

Nämä kaksi ratkaisua havainnollistavat hyvin, kuinka pienet erot sopimusehdoissa voivat johtaa erilaisiin lopputuloksiin, kun kokonaisharkintaa ei sovelleta. Tämä korostaa myös sitä, että yksittäisten tunnusmerkkien arvioiminen ei välttämättä anna riittävän kattavaa kuvaa oikeussuhteesta, vaan on tärkeää tarkastella kaikkia työn tekemisen tosiasiallisia olosuhteita kokonaisvaltaisesti. Uusi työsopimuslain 1 luvun maininta kokonaisharkinnasta voikin olla tärkeä työkalu, jolla pyritään ehkäisemään keskenään erilaisten lopputulosten syntymistä samankaltaisissa olosuhteissa.

¹⁰² ks. Parnila & muut s.19

Vakuutusoikeus on hiljattain antanut myös yhden kevytyrittäjyyteen liittyvän ratkaisun VakO 22.3.2023/20340:2021(L). Tapauksessa henkilö A oli hakenut X Oy:n palvelukseen puhelinmarkkinointitehtävin netissä julkaistun työpaikkailmoituksen perusteella. Ilmoituksessa ei mainittu, että työ olisi yrittäjäpohjaista ja palkkion maksaisi jokin kolmas osapuoli. Osapuolten välisen toimeksiantosopimuksen mukaan palkkio koostui tuntipalkasta ja provisiosta, joka maksettiin laskutuspalvelun eli Y-osuuskunnan kautta. Lisäksi sopimuksessa oli mainittu, että A:n tuli itse ottaa yrittäjän eläkevakuutus kyseisen Y-osuuskunnan kautta. Sovittu tuntipalkkio vastasi suuruudeltaan kaupan alan yleistä tuntipalkkaa. Palkka sisälsi myös työsuhteelle tyypillisiä etuja, kuten lomakorvauksen, lomarahaa, ylityökorvaukset sekä ravintoedun.¹⁰³

Käytännössä työtä tehtiin X Oy:n tiloissa ja yhtiön työvälineillä. Työn tekeminen tapahtui yhtiön tarjoaman tietokoneohjelman kautta ja asiakaskontaktit perustuivat X Oy:n toimittamaan asiakasrekisteriin. X Oy käytti myös aktiivisesti työn johto- ja valvontaoikeutta, jota toteutti toimistopäällikkö. X Oy katsoi kuitenkin, että sopimuksen tarkoituksena oli nimenomaan ollut luoda ei-työsuhteinen järjestely. Vakuutusoikeus kuitenkin totesi, että sopimuksen nimikkeellä tai osapuolten tarkoituksella ei ollut ratkaisevaa merkitystä, vaan keskeistä oli se, täyttyvätkö työsuhteen tunnusmerkit kokonaisuudessaan. Tässä tapauksessa vakuutusoikeus katsoi, että työstä saadun palkkion luonne, työn tekemisen olosuhteet sekä työnantajan selkeä johto- ja valvontaoikeus osoittivat, että kyseessä on työsuhde. Näin ollen työskentelyyn tuli soveltaa työntekijän eläkelakia, eikä kyseessä ollut kevytyrittäjälle tyypillinen yrittäjäasema.¹⁰⁴

Edellä käsitellyt oikeustapaukset osoittavat hyvin, kuinka rajanveto työsuhteen ja yrittäjyyden välillä voi olla haastavaa etenkin silloin, kun työ tehdään uusilla tai epätyypillisillä tavoilla kuten alustatyönä tai kevytyrittäjyyden kautta. Vaikka työ suoritettaisiin muodollisesti yrittäjän statuksella, saattavat työn tekemisen todelliset olosuhteet muistuttaa hyvin läheisesti työsuhdetta. Tämä korostaa työsopimuslain mukaisten työsuhteen

¹⁰³ ks. VakO 22.3.2023/20340:2021(L)

¹⁰⁴ ks. VakO 22.3.2023/20340:2021(L)

tunnusmerkkien huolellisen arvioinnin sekä kokonaisharkintaan perustuvan arvioinnin merkitystä. Kokonaisharkinnan kirjaaminen osaksi työsopimuslakia vahvistaa työntekijän oikeussuojaa tilanteissa, joissa työn todellista luonnetta saatetaan yrittää peittää sopimusehtojen taakse.

Työsuhteiden naamioiminen yrittäjyydeksi onkin yleistynyt lähiaikoina ja kyseessä on yhteiskunnallisesti merkittävä aihe. Kyseinen ilmiö on yleistynyt useilla aloilla, kuten esimerkiksi siivousalalla, kausityössä, autopesuissa, korjaamoissa ja etenkin rakennusalalla. Vuonna 2024 työsuojeluviranomainen teki 44 tarkastusta, joissa arvioitiin yhteensä 185 työnsuorittajan oikeussuhteen luonnetta. Näistä tapauksista peräti 168:n kohdalla arvioitiin, että työnsuorittajat olivat tosiasiasa työsuhteessa, eivätkä yrittäjiä. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat ulkomaalaiset työntekijät, jotka voivat joutua harhaan johtavien järjestelyiden kohteeksi esimerkiksi kielitaidon tai oikeudellisen tietämättömyyden vuoksi. Tällöin he jäävät työlainsäädännön ja työsuojelun tarjoaman suojan ulkopuolelle, eikä heillä ole oikeutta asianmukaiseen palkkaan, vakuutusturvaan tai työturvallisuuteen. Työsuojeluviranomaisen tekemien havaintojen perusteella vale- ja pakkoyrittäjyys on tänä päivänä osa työperäistä hyväksikäyttöä.¹⁰⁵

Näiden tilastojen ja havaintojen valossa ei ole yllättävää, että vakuutusosoikeus on joutunut antamaan useampia ratkaisuja, joissa muodollisesti itsenäisesti työskennelleen henkilön onkin katsottu olevan tosiasiallisesti työsuhteessa. Päivitetyn työsopimuslain ja oikeuskäytännön tehtävänä onkin varmistaa nykyisessä muuttuvassa työelämässä, että työsuhteen suoja ei voida ohittaa sopimusmuotoilulla tilanteissa, joissa työn tekemisen todelliset olosuhteet ja ehdot viittaavat työsuhteeseen.

¹⁰⁵ Aluehallintovirasto 2025

4 Kevytyrittäjän verotus sekä eläke- ja vakuutusmaksut

4.1 Kevytyrittäjän verotus

4.1.1 Tuloverotus

Suomen tuloverojärjestelmässä verovelvollisen tulot jaetaan tulolähteisiin. Jako tulolähteisiin tapahtuu tulon tuottaneen toiminnan luonteen perusteella. Tuloa voi saada joko maatalouden, elinkeinotoiminnan tai henkilökohtaisen eli muun toiminnan tulolähteestä.¹⁰⁶ Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloja pidetään erillään, sillä niiden laskeamiseen sovelletaan eri säännöksiä. Tulojen ja menojen lisäksi myös varat ja velat kohdistetaan tulolähdejaossa oikeisiin tulolähteisiin.¹⁰⁷

Maatalouden tulosta laskettaessa sovelletaan maatalouden tuloverolain (MVL) säännöksiä ja elinkeinotoiminnan tulosta laskiessa elinkeinoverolain (EVL) säännöksiä. Kaiken muun toiminnan eli henkilökohtaisen tulolähteen tuloksen laskemiseen taas sovelletaan tuloverolain (TVL) säännöksiä. Useimmalla verovelvollisella tulolähteitä on vain yksi. Tulolähteitä voi kuitenkin olla yhdestä kolmeen verovelvollista kohden. Jos esimerkiksi palkansaaja harjoittaa myös elinkeinotoimintaa, on hänellä kaksi tulolähdettä.¹⁰⁸

Merkittävimmät erot eri tulolähteiden välillä liittyvät kirjanpito- ja muistiinpanovelvollisuuteen, tulojen ja menojen veronalaisuuteen ja jaksotukseen sekä tulojen jakamiseen ansio- ja pääomatuloksi. Kaikissa tulolähteissä tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneet kulut ovat vähennyskelpoisia. Elantomenot eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia minkään tulolähteen tuloista, vaan vähentää voi ainoastaan tulonhankkimistarkoituksessa suoritettut menot.¹⁰⁹

¹⁰⁶ ks. Nieminen & Nykänen 2021 1 osa, 1 luku

¹⁰⁷ ks. Ossa 2020a s.66

¹⁰⁸ ks. Hokkanen, Niskakangas & Viitala 2020 s.32

¹⁰⁹ ks. Verohallinto 2024d kpl 1.1

Kevytyrittäjän työstä saama korvaus voidaan luokitella joko palkaksi tai työkorvaukseksi.¹¹⁰ Yleisesti kevytyrittäjän saamien tulojen voidaan tulonlähtejaossa katsoa kuuluvan henkilökohtaiseen tulonlähteeseen, eikä elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen. Tämä johtuu siitä, että kevytyrittäjällä ei ole yleensä omaa yritystä tai y-tunnusta, eikä toiminta yleensä täytä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä kuten esimerkiksi toiminnan itsenäisyyttä ja taloudellista riskiä.¹¹¹ Verohallinnon mukaan asiakkaan laskutuspalveluyritykselle maksama suoritus on lähtökohtaisesti ennakoperintälain 25 §:n mukaista työkorvausta. Laskutuspalveluyritys ja työn suorittaja voivat kuitenkin keskenään sopia, että suoritus maksetaan työn suorittajalle palkkana. Tällöin suoritusta käsitellään verotuksessa EPL 13 §:n mukaisena palkkana. Tämä luokittelu vaikuttaa verotuksellisiin seurauksiin, sillä palkan ja työkorvauksen verokohtelu sekä niihin liittyvät velvoitteet eroavat toisistaan. Lisäksi luokittelu vaikuttaa siihen, voiko kevytyrittäjä olla toiminnastaan arvonlisäverovelvollinen.¹¹²

Jos kevytyrittäjän saama korvaus on palkkaa, kuuluu se ennakoperintälain 13 §:n mukaan veronalaiseen ansiotuloon, josta on toimitettava ennakonpidätys. Kevytyrittäjän näkökulmasta palkka on hänen henkilökohtaista ansiotuloaan, josta ennakonpidätyksen toimittaa laskutuspalveluyritys. Näin ollen laskutuspalveluyritys vastaa työnantajan lailla palkkaan liittyvistä työnantajavelvoitteista, kuten palkasta pidätetyn veron ja työnantajan sairausvakuutusmaksun suorittamisesta sekä tulorekisteri-ilmoituksesta.¹¹³ Palkkaa saavan kevytyrittäjän verotusoikeudellinen asema vastaa siis muussa työsuhteessa olevan palkansaajan asemaa. Työsuhdetta ei kuitenkaan yleensä ole, eli kevytyrittäjä ei hyödy muista työsuhteeseen liittyvistä eduista kuten esimerkiksi vuosilomista. Tämä malli tuo siis kevytyrittäjälle palkansaajan verotuksellisen kohtelun ilman muita työsuhteeseen liittyviä oikeuksia tai velvoitteita.

¹¹⁰ ks. Verohallinto 2025c kpl 3 ja 4

¹¹¹ ks. Verohallinto 2024d kpl 2.1

¹¹² ks. Verohallinto 2025c kpl 3

¹¹³ ks. Verohallinto 2025c kpl 3

Laskutuspalveluyritys vähentää asiakkaan maksamasta arvonlisäverottomasta suorituksesta oman palvelupalkkionsa sekä mahdollisesti myös työnantajan sairausvakuutusmaksun. Näitä laskutuspalveluyrityksen pidättämiä eräiä ei lueta kevytyrittäjän veronalaisen palkkatulon määrään eikä kevytyrittäjä voi näin ollen vähentää niitä myöskään omassa verotuksessaan. Lisäksi palkkaa saava kevytyrittäjä ei voi olla arvonlisäverovelvollinen. Arvonlisäverovelvollisuus voi syntyä vain liiketoiminnan muodossa tapahtuneesta myyntistä ja arvonlisäverolain 1 §:n 4 momentin mukaan palkaksi katsottavaa suoritusta ei pidetä liiketoiminnan muodossa tapahtuvana myyntinä.¹¹⁴

Jos kevytyrittäjä saa työstään työkorvausta, tarkoittaa se ennakoperintälain 25 §:n mukaista vastiketta työstä, tehtävästä tai palvelusta, joka ei perustu työsuhteeseen. Työkorvaus katsotaan yleensä saajansa elinkeinotoiminnan tuloksi, mutta se voidaan myös joissain tapauksissa, kuten esimerkiksi kevytyrittäjien kohdalla, katsoa henkilökohtaiseksi ansiotuloksi. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että toiminta on satunnaista ja työn suorittaja ei harjoita yritystoimintaa, eikä myöskään ole työsuhteessa asiakkaaseen.¹¹⁵ Käytännössä tämä tarkoittaa siis toimeksiantosuhdetta, jossa kevytyrittäjä toimii itsenäisesti suhteessa työn teettäjään.

Työkorvauksesta ei lähtökohtaisesti toimiteta ennakonpidätystä, mikäli työn suorittaja on rekisteröitynyt ennakoperintärekisteriin. Jos työn suorittaja ei ole ennakoperintärekisterissä, tulee laskutuspalveluyrityksen toimittaa ennakonpidätys työkorvauksesta ja ilmoittaa tiedot tulorekisteriin. Myös työkorvauksen osalta veronlaiseksi tuloksi luetaan ainoastaan se osuus, jonka laskutuspalveluyritys maksaa työn suorittajalle tämän työsuorituksen jälkeen. Laskutuspalveluyrityksen pidättämä palvelumaksu ei siis ole tässäkään tapauksessa osa veronalaista tuloa, eikä sitä voi vähentää verotuksessa. Työkorvausta saavan kevytyrittäjän tulee kuitenkin huomioida mahdollinen

¹¹⁴ ks. Verohallinto 2025c kpl 3 ja 6

¹¹⁵ ks. Verohallinto 2019 kpl 2.2

arvonlisäverovelvollisuus. Jos kevytyrittäjä saa vuoden aikana yli 20 000 euron edestä työkorvauksia, voi hän olla niistä arvonlisäverovelvollinen.¹¹⁶

Laskutuspalveluyrityksen pidättämien erien verokohtelua on käsitelty korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2023:42. Tapauksessa työn suorittaja oli sopinut asiakkaan kanssa työsuorituksesta ja sen hinnasta. Laskutuspalveluyritys pidätti työn suorittajalle kuuluvasta arvonlisäverottomasta summasta seitsemän prosentin palvelupalkkion sekä työnantajan sairaskorvausmaksun. Korkein hallinto-oikeus linjasi ratkaisussaan, että laskutuspalveluyrityksen itselleen pidättämiä eriä ei tule sisällyttää työn suorittajan veronalaiseen palkkatuloon. Ratkaisun perusteena oli erityisesti vaatimus verojärjestelmän ennakoitavuudesta ja eri verolajien yhtenäisestä tulkinnasta, sillä vastaavia eriä ei katsottu työn suorittajan saamaksi tuloksi myöskään arvonlisäverotuksessa.¹¹⁷

4.1.2 Kirjanpito- ja muistiinpanovelvollisuus

Kevytyrittäjän verotuksellinen asema vaikuttaa myös siihen, sovelletaanko hänen toimintaansa kirjanpito- tai muistiinpanovelvollisuutta. Yleisesti kirjanpito- ja muistiinpanovelvollisuus liittyy elinkeinotoiminnan harjoittamiseen, kun taas muistiinpanovelvollisuus koskee muuta kuin elinkeinotoiminnan muodossa tapahtuvaa tulonhankkimistoimintaa.¹¹⁸ Verohallinnon kevytyrittäjää tai kirjanpito- ja muistiinpanovelvollisuutta koskevissa ohjeissa ei ole selkeää mainintaa juuri kevytyrittäjän kirjanpito- tai muistiinpanovelvollisuudesta.¹¹⁹

Kirjanpitolain 1 luvun 1a §:n mukaan luonnollinen henkilö on kirjanpito- ja muistiinpanovelvollinen harjoittamastaan liike- tai ammattitoiminnastaan. Verohallinnon ohjeen mukaan kirjanpito- ja muistiinpanovelvollisuus syntyy, kun toiminta täyttää elinkeinotoiminnan merkit. Toimintaan tulee siis liittyä taloudellinen riski, itsenäisyys, jatkuvuus sekä tavoite voiton hankkimiseen.¹²⁰ Koska kevytyrittäjä toimii tyypillisesti ilman omaa y-tunnusta ja laskuttaa

¹¹⁶ ks. Verohallinto 2025c kpl 4 ja 6

¹¹⁷ ks. KHO 2023:42

¹¹⁸ ks. Verohallinto 2024d kpl 3.1.1–3.1.2

¹¹⁹ ks. esim. Verohallinto 2024b

¹²⁰ ks. Verohallinto 2024d kpl 3.1.1

laskutuspalveluyrityksen kautta, hänen toimintansa ei yleensä täytä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä eikä näin ollen aiheuta kirjanpitovelvollisuutta.

Tilanne voi kuitenkin muuttua, jos kevytyrittäjällä on y-tunnus ja hän harjoittaa laajempaa, suunnitelmallista ja voittoa tavoittelevaa toimintaa. Tällöin hänet voidaan katsoa elinkeinonharjoittajaksi ja siten kirjanpitovelvolliseksi.¹²¹ Tällaisessa tapauksessa toiminta ei kuitenkaan enää vatsaa varsinaisesti kevytyrittäjyyttä sen tavanomaisessa merkityksessä, jossa toiminta tapahtuu ilman y-tunnusta. Monet laskutuspalveluyritykset kuitenkin tarjoavat y-tunnuksellista kevytyrittäjäpalvelua, ja tällöin kirjanpidon hoitaminen on usein osa palvelupakettia¹²².

Vaikka kevytyrittäjä ei olisi kirjanpitovelvollinen, voi hänellä silti olla toiminnastaan muistiinpanovelvollisuus. Verohallinnon mukaan muistiinpanovelvollisuus koskee henkilöä, joka ei harjoita elinkeinotoimintaa, mutta saa tuloa muunlaisesta tulonhankkimistoiminnasta esimerkiksi työkorvausten muodossa.¹²³ Tällainen toiminta on tyypillistä juuri kevytyrittäjälle, joka toimii ilman y-tunnusta ja saa tulonsa yksittäisistä toimeksiannoista.

Sekä verotusmenettelystä annetun lain (VML) 12 §:n, että Verohallinnon muistiinpanovelvollisuudesta antaman päätöksen mukaan muistiinpanovelvollisuus perustuu siihen, että verovelvollisen tulee esittää luotettava selvitys tulojen ja menojen määrästä. Verohallinnon päätöksen mukaan muistiinpanoissa tulee olla tiedot toiminnasta saaduista tuloista, niistä johtuvista menoista sekä mahdollisesti saaduista tuloista. Näiden tietojen tulee perustua päivättyihin tositteisiin.¹²⁴ Lisäksi muistiinpanot on pidettävä ajan tasalla ja kirjattava aikajärjestyksessä. Verohallinnon mukaan muistiinpanovelvollinen on oikeutettu vähentämään vai sellaiset menot, jotka ovat asianmukaisesti merkitty

¹²¹ ks. Verohallinto 2024d kpl 3.1.1

¹²² ks. esim. OP n.d. ja Ukko.fi n.d.

¹²³ ks. Verohallinto 2024d kpl 3.1.2

¹²⁴ ks. Verohallinto 2024c 1–2 §

muistiinpanoihin ja jotka voidaan tarvittaessa osoittaa tosittein.¹²⁵ Näin ollen kevytyrittäjällä voi olla toiminnallaan oleellinen dokumentointivelvollisuus verotuksen kannalta.

4.1.3 Vähennykset

Kevytyrittäjän mahdollisuudet vähentää työhön liittyviä kuluja riippuvat siitä, onko lasutuspalveluyritykseltä saatu tulo palkkaa vai työkorvausta. Tämä rajausta vaikuttaa siihen, mitä säännöksiä sovelletaan ja kuinka laajat vähennysoikeudet kevytyrittäjällä on.¹²⁶ Jos kevytyrittäjän saama tulo katsotaan palkaksi, hänen vähennysoikeutensa määräytyy palkansaajaa koskevien säännösten mukaan. Tällöin vähennykset rajoittuvat lähinnä tuloverolain mukaisiin tulonhankkimisvähennyksiin, joita ovat esimerkiksi työvälineiden hankinta sekä työmatkakulut. Näitä kuluja voi vähentää henkilökohtaisessa verotuksessa siltä osin, kun ne liittyvät suoraan tulojen hankkimiseen ja perustuvat tositteisiin.¹²⁷ Lisäksi Verohallinto tekee palkkatuloista automaattisesti 750 euron suuruisen tulonhankkimisvähennyksen. Tämä tarkoittaa sitä, että palkkaa saavan kevytyrittäjän ei tarvitse ilmoittaa työmatkakulujaan tai muita vastaavia menojaan, ellei niiden yhteissumma ylitä automaattisen tulonhankkimisvähennyksen määrää.¹²⁸

Jos kevytyrittäjän saama suoritus on työkorvausta, voi hän vähentää toimintaan liittyviä kuluja huomattavasti laajemmin. Tällöin vähennettäviä kuluja voi olla esimerkiksi työvälineet, puhelinkulut tai työtilan käyttö. Näiden menojen tulee kohdistua kevytyrittäjän omaan tulonhankkimistoimintaan ja olla dokumentoitu tositteiden kanssa. Vähennysoikeus perustuu siihen, että kevytyrittäjä on itse sopijaosapuolena ja kustannukset on kirjattu hänen omaan muistiinpanoihinsa.¹²⁹ Palkkaan liittyvä 750 euron automaattinen tulonhankkimisvähennys ei koske työkorvausta saavaa kevytyrittäjää. Näin ollen työkorvausta saavan kevytyrittäjän tulee ilmoittaa myös tätä pienemmät kulut itse, jotta ne huomioidaan verotuksessa. Mikäli työkorvausta saava kevytyrittäjä maksaa YEL-

¹²⁵ ks. Verohallinto 2024d kpl 3.1.2

¹²⁶ ks. Verohallinto 2025c

¹²⁷ ks. Verohallinto 2024b kpl 8.3

¹²⁸ ks. Verohallinto 2025c

¹²⁹ ks. Verohallinto 2024b kpl 8.2 ja 8.4

vakuutusmaksuja, voi hän vähentää myös ne verotuksessa muiden tulonhankkimiskulujen tavoin.¹³⁰

Kevytyrittäjä ei voi vähentää verotuksessaan laskutuspalvelulle suoraan osoitettuja laskuja tai sellaisia kuluja, jotka ovat kirjattu laskutuspalveluyrityksen nimiin. Lisäksi kevytyrittäjän ei ole mahdollista vähentää laskutuspalveluyrityksen pidättämiä palvelupalkkioita, koska nämä eivät ole hänen veronalaiseensa tuloon liittyviä menoja, vaan ne vähennetään jo ennen tulojen tilittämistä kevytyrittäjälle. Tämä linjaus on vahvistettu myös jo aiemmin mainitussa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2023:42.¹³¹ Ilman y-tunnusta toimiva kevytyrittäjä ei ole myöskään oikeutettu 5 %:n yrittäjävähenykseen, sillä kevytyrittäjän toiminnan ei voida katsota olevan liike- tai ammattitoimintaa.¹³²

4.2 Arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisävero on kulutusvero, joka kohdistuu tavaroiden ja palveluiden myyntiin. Suomessa arvonlisäverovelvollisuus määräytyy arvonlisäverolain (AVL) perusteella. Arvonlisäveroa suoritetaan pääsääntöisesti kaikesta liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta tavaroiden ja palveluiden myynnistä, maahantuonnista ja yhteisöhankinnoista.¹³³ Verovelvollisia ovat luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka harjoittavat liiketoimintaa Suomessa ja joiden toiminnan liikevaihto ylittää säädetyn vähäisen toiminnan rajan. Arvonlisäverovelvolliseksi on mahdollista hakeutua myös, vaikka liikevaihto jäisi vähäisen toiminnan rajan alle.¹³⁴

Arvonlisäverovelvollisuus tarkoittaa, että myyjän on tilitettävä myynneistään arvonlisävero veroviranomaiselle. Samalla verovelvollisella on myös oikeus vähentää toimintaansa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvä arvonlisävero. Suomessa

¹³⁰ ks. Verohallinto 2025c

¹³¹ ks. Verohallinto 2024b kpl 8.2 ja KHO 2023:42

¹³² ks. Verohallinto 2020

¹³³ ks. Lamppu & muut 2023 s.9–10 ja 112

¹³⁴ ks. Verohallinto 2024a kpl 2.1

arvonlisäverojärjestelmä perustuu laajaan veropohjaan, mikä tarkoittaa, että lähes kaikki liiketoiminnan muodossa tapahtuva myynti on verollista, ellei toisin ole säädetty. Arvonlisävero määräytyy myyntihinnan eli vastikkeen perusteella, ja veron suuruus lasketaan verokannan osoittamana prosenttiosuutena tästä vastikkeesta. Mikäli myyntihintaan ei ole erikseen lisätty arvonlisäveroa, katsotaan hinnan sisältävän arvonlisävero, mikäli myyjä on arvonlisäverovelvollinen.¹³⁵ Suomessa yleinen arvonlisäverokanta on 25,5 prosenttia, mutta tiettyihin hyödykkeisiin ja palveluihin sovelletaan alennettuja verokantoja.¹³⁶

Vuoden 2025 alussa arvonlisäverovelvollisuuden alaraja nostettiin Suomessa 15 000 eurosata 20 000 euroon kalenterivuodessa. Lisäksi muutoksen myötä liikevaihdon tarkastelujakso määräytyy jatkossa aina kalenterivuoden mukaan sekä kuluvaan että edeltävän vuoden osalta. Myös aiemmin käytössä ollut alarajahuojennus poistui, eli verohelpotusta pienille yrityksille ei enää myönnetä.¹³⁷

Kevytyrittäjän arvonlisäverovellisuus määräytyy sen perusteella, onko hänen saamansa korvaus palkkaa vai työkorvausta. Arvonlisäveroa suoritetaan vain liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta tavaran ja palvelun myynnistä, ei palkasta. Jos laskutuspalvelu maksaa kevytyrittäjälle ennakoperintälain 13 §:n mukaista palkkaa, ei kevytyrittäjä ole arvonlisäverovelvollinen saamastaan suorituksesta. Kun korvaus maksetaan kevytyrittäjälle palkkana ja lasku lähetetään laskutuspalvelun nimissä, katsotaan, että laskutuspalvelu on myynyt asiakkaalle kevytyrittäjän tuottaman palvelun. Näin ollen laskutuspalveluyritys on velvollinen suorittamaan arvonlisäveron asiakkaalta veloitetusta hinnasta. Tässä tilanteessa kevytyrittäjä toimii palkansaajan asemassa, eikä hänellä sen takia ole itsenäistä arvonlisäverovelvollisuutta.¹³⁸

¹³⁵ ks. Lamppu & muut 2023 s.9, 112 ja 307

¹³⁶ ks. Verohallinto 2025c kpl 2.3

¹³⁷ ks. Verohallinto 2024a kpl 2

¹³⁸ ks. Verohallinto 2024b kpl 1.1–1.2

Kun korvaus taas maksetaan työkorvauksena, toimii kevytyrittäjä verotuksen näkökulmasta itsenäisenä elinkeinonharjoittajana. Jos lasku työn suorittamisesta lähetetään laskutuspalveluyrityksen nimissä ja kevytyrittäjä saa korvauksensa työkorvauksena, katsotaan arvonlisäverotuksessa tapahtuvan kaksi erillistä myyntiä. Ensimmäisessä myynnissä kevytyrittäjä myy työsuorituksen laskutuspalveluyritykselle, ja toisessa myynnissä laskutuspalveluyritys myy tämän saman työsuorituksen edelleen loppuasiakkaalle. Laskutuspalvelu on pääsääntöisesti aina arvonlisäverovelvollinen omasta myynnistään, ellei kyseinen myynti täytä AVL:ssä verottomuudelle asetettuja edellytyksiä. Myös työkorvausta saavalle kevytyrittäjälle syntyy arvonlisäverovelvollisuus omasta myynnistään laskutuspalveluyritykselle, jos hänen liiketoiminnastaan saama liikevaihto ylittää 20 000 euroa kalenterivuodessa joko kuluvana tai edellisenä vuonna. Kevytyrittäjä on tällöin verovelvollinen siitä määrästä, jonka laskutuspalveluyritys maksaa hänelle nettona työsuorituksesta. Veron perusteena toimii kevytyrittäjälle maksettu summa ilman siihen sisältyvää arvonlisäveroa. Kevytyrittäjän on mahdollista halutessaan hakeutua myös itse arvonlisäverovelvolliseksi, vaikka 20 000 euron raja ei täyttyisikään.¹³⁹

Kun asiakasta laskutetaan kevytyrittäjän tekemästä työstä laskutuspalvelun nimissä, katsotaan arvonlisäverotuksessa, että laskutuspalvelu on myynyt kevytyrittäjän tuottaman palvelun asiakkaalle. Näin ollen laskutuspalveluyrityksen myynti on lähtökohtaisesti aina arvonlisäverollista ja yritys on velvollinen suorittamaan myynnistään arvonlisäveron verohallinnolle. Laskutuspalvelun myynti voi olla verotonta vain, jos se täyttää erikseen AVL:ssä säädetyt verottomuuden edellytykset, kuten esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoitopalveluihin liittyvä verottomuus. Joissain tilanteissa, kuten esimerkiksi rakennusalalla, kyseeseen voi tulla ostajan käännetty verovelvollisuus. Tällöin veron suorittamisvelvollisuus siirtyy ostajalle. Lisäksi myyntiin saattaa soveltua alennettu verokanta, mikäli lain edellytykset täyttyvät.¹⁴⁰

¹³⁹ ks. Verohallinto 2024b kpl 1.3

¹⁴⁰ ks. Verohallinto 2024b kpl 2.1

Laskutuspalveluyrityksen arvonlisäverovelvollisuutta kevytyrittäjyyden toimintamallissa on täsmennetty korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2020:123. Tapauksessa arvioitiin, oliko laskutuspalveluyrityksen työn suorittajalta pidättämä palkkio erillinen palvelu, josta tulisi maksaa arvonlisävero. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että laskutuspalveluyrityksen ja työn suorittajan välinen suhde ei ollut kahden verollisen myynnin järjestely. Työn suorittajalta perittävän palkkion katsottiin olevan osa sitä korvausta, jonka laskutuspalveluyritys sai asiakkaalta tarjotusta varsinaisesta suorituksesta. Näin ollen laskutuspalveluyrityksen ei katsottu suorittavan erillistä palvelua työn suorittajalle, eikä työn suorittajalta veloittavasta palkkiosta ollut suoritettava erikseen arvonlisäveroa.¹⁴¹

Ratkaisulla on merkittävä vaikutus kevytyrittäjyyden verotuskäytäntöön. Ratkaisu vahvistaa sen, että laskutuspalveluyrityksen arvonlisäverovelvollisuus kohdistuu myyntiin asiakkaalle, eikä työn suorittajalta veloitettuun palkkioon. Se myös estää niin sanotun kahdenkertaiseen arvonlisäverotukseen johtavan tilanteen, jossa palvelu verotettaisiin kahteen kertaan eri suhteissa. Myllymäki¹⁴² on todennut, että ennen KHO 2020:123 ratkaisua verotuskäytännössä katsottiin laskutuspalveluyrityksen suorittavan työnsuorittajalle erillisen palvelun, josta sen oli suoritettava arvonlisävero. Ratkaisun myötä tilanne selkeytyi, kun korkein hallinto-oikeus totesi, että laskutuspalveluyrityksen ja työn suorittajan välillä ei ole kyse kahdesta erillisestä myynnistä, vaan yhdestä asiakkaalle syyntautuvasta myynnistä.¹⁴³

4.3 Kevytyrittäjän eläkevakuuttaminen

Eläkevakuuttaminen on Suomessa lakisääteistä, ja työntekijät ja vakuutetaan joko työntekijän eläkelain (TyEL) tai yrittäjän eläkelain (YEL) mukaan. Mikäli työ tehdään työsuhhteessa, vastaa työnantaja työntekijänsä eläketurvasta TyEL:n nojalla. Jos henkilö toimii yrittäjänä tai tekee ansiotyötä ilman työsuhdetta omaan lukuunsa, kuuluu hän YEL:n piiriin. Eläkelainsäädännössä kevytyrittäjä rinnastetaan yrittäjiin, jos he eivät työskentele

¹⁴¹ ks. KHO 2020:123

¹⁴² ks. Myllymäki 2023 s.553

¹⁴³ ks. Myllymäki 2023 s.553

työsuhteessa vaan hankkivat toimeksiantonsa itse ja laskuttavat asiakkaitaan laskutuspalveluyrityksen kautta. Tällöin he ovat itse vastuussa työeläketurvansa järjestämisestä YEL:n mukaisesti.¹⁴⁴

YEL-vakuuttamisvelvollisuus syntyy, kun yrittäjätoiminta on jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja arvioitu työtulo ylittää YEL vakuutuksen ottamiselle asetetun alarajan. Vuonna 2025 tämä alaraja on 9 208,43 euroa vuodessa. Lisäksi henkilön tulee olla iältään 18–69-vuotias tai alle 70-vuotias riippuen syntymävuodesta. Vakuutus tulee järjestää viimeistään kuuden kuukauden kuluessa toiminnan alkamisesta. Vakuutusvelvollisuus ei ole sidottu toiminnan päätoimisuuteen, eli se koskee myös sivutoimisia yrittäjiä sekä kausiluonteista yrittäjyyttä. Tämä tarkoittaa sitä, että myös kevytyrittäjä on YEL-velvollinen, mikäli edellä mainitut edellytykset täyttyvät.¹⁴⁵

Yrittäjän eläkevakuutuksen perusteena oleva työtulo määrittellään yrittäjän työpanoksen arvona rahassa. Työtulon tulisi vastata sitä korvausta, jonka ulkopuoliselle työntekijälle voisi kohtuudella maksaa samasta työstä. Määrittelyssä ei siis suoraan käytetä yrityksen verotettavaa tuloa, vaan huomioon otetaan muun muassa toimialan mediaanipalkka, yrittäjän työmäärä, ammattitaito sekä toiminnan laajuus. Työtulon määrä pyritään arvioimaan niin, että se vastaa vakiintunutta työpanoksen arvoa riippumatta siitä, onko yrityksen toiminta voitollista vai tappiollista.¹⁴⁶

Eläkelaitos vahvistaa työtulon kokonaisarvion perusteella käyttäen apunaan työeläkealan yhteistä laskentapalvelua. Palvelu antaa suosituksen työtulon tasosta yrittäjän liikkuvuuden ja toimialan perusteella. Suosituksen sisällä on tavanomainen liikkumavara, josta voidaan poiketa, mikäli yrittäjän toiminnasta saatujen lisätietojen perusteella työpanoksen voidaan osoittaa olevan olennaisesti suosituksesta poikkeava. Yrittäjällä on myös mahdollisuus esittää itse arvio omasta työpanoksestaan.¹⁴⁷

¹⁴⁴ ks. Eläketurvakeskus n.d.

¹⁴⁵ ks. Eläketurvakeskus 2024c

¹⁴⁶ ks. Eläketurvakeskus 2025b ja Eläketurvakeskus 2024b

¹⁴⁷ ks. Eläketurvakeskus 2024b

YEL-vakuutus ja YEL-työtulon määrän ovat oleellisia etenkin kevytyrittäjän sosiaaliturvan kannalta. YEL-työtulon määrä vaikuttaa suoraan eläkemaksun ja -kertymän suuruuteen ja useisiin muihin sosiaaliturvaetuksiin, kuten sairauspäivärahaan, vanhempainpäivärahaan sekä työttömyysturvaan. Työtulon riittävä taso on siten edellytys koko yrittäjän ansiosidonnaisen tukiverkon toimivuudelle. Koska kevytyrittäjän on huolehdittava vakuutuksen järjestämisestä itse, on tärkeää, että hän ymmärtää YEL-vakuutuksen sekä työtulon keskeisen aseman osana sosiaaliturvaa.¹⁴⁸ Kevytyrittäjien kohdalla työtulon merkitys korostuu etenkin silloin, kun toiminta on osa-aikaista tai muuten satunnaista. Monella kevytyrittäjällä työtulo jää alle vakuuttamisvelvollisuuden alarajan ja tällöin YEL-vakuutus saatetaan jättää kokonaan ottamatta. Järjestelmä ei siis nykyisellään takaa riittävää sosiaaliturvaa niille kevytyrittäjille, joiden ansiot ovat vähäisiä tai epäsäännöllisiä. Tämä asettaa heidät epätasa-arvoiseen asemaan muihin työn tekemisen muotoihin kuten palkkatyössä oleviin verrattuna.¹⁴⁹ Tämä herättää kysymyksen siitä, kykeneekö sosiaaliturvajärjestelmä reagoimaan riittävästi työelämän rakennemuutoksiin.

Vuoden 2023 alussa tuli voimaan yrittäjän eläkelainmuutos, joka perustui hallituksen esitykseen HE 102/2022vp. Tällä muutoksella pyrittiin ehkäisemään yrittäjien alivakuuttamista sekä varmistamaan, että YEL-työtulo vastaa yrittäjän todellista työpanosta. Esityksessä todettiin, että työtulo oli usein vahvistettu yksinomaan yrittäjän oman ilmoituksen perusteella, vaikka työpanosta ei oltu arvioitu lain edellyttämällä tavalla.¹⁵⁰ Lakimuutoksessa säädettiin, että eläkelaitoksen on tarkistettava YEL-työtulo kolmen vuoden välein riippumatta siitä, onko yrittäjän tilanteessa tapahtunut muutoksia.¹⁵¹ Tämä säännöllinen tarkastaminen tuo ennakoitavuutta ja ehkäisee tilanteita, joissa alkuvaiheessa alhaiseksi jäänyt työtulo pysyisi keinotekoisesti matalana.¹⁵² Lisäksi työtulon arvioinnissa huomioidavien asioiden listausta tarkennettiin. Näitä asioita ovat muun muassa toimialan

¹⁴⁸ ks. Eläketurvakeskus 2025a ja Eläketurvakeskus 2024b

¹⁴⁹ ks. Eläketurvakeskus 2024a

¹⁵⁰ ks. HE 102/2022vp kpl 2.2.1

¹⁵¹ ks. Eläketurvakeskus 2024b

¹⁵² ks. HE 102/2022vp kpl 2.2.1

kokoaikaisen palkansaajan mediaanipalkka sekä tiedot liikevaihdosta, työmäärästä sekä yritystoiminnan luonteesta.¹⁵³

Yksi lakimuutoksen keskeisistä tavoitteista oli turvata yrittäjän lakisääteinen eläke- ja sosiaaliturva niin, että se vastaisi työuran aikaisiin tuloihin nähden riittävää tasoa. Tämä on tärkeää etenkin niille yrittäjille, joiden tulot jäävät mataliksi tai epäsäännöllisiksi, kuten esimerkiksi monilla kevytyrittäjillä. Tavoitteena oli myös yhdenmukaistaa käytäntöjä sekä vähentää eroa palkansaajien ja yrittäjien välillä myös sosiaaliturvaetuuksien tasossa.¹⁵⁴

4.4 Kevytyrittäjän muu vakuutusturva

Eläkevakuutuksen lisäksi kevytyrittäjä vastaa yrittäjän lailla myös muista vakuutuksistaan. Työsuhteessa työnantaja on velvollinen ottamaan työntekijälle lakisääteisen tapaturma- ja ammattivakuutuksen, jonka sisällöstä, korvausten tasosta sekä korvausmenettelyistä on säädetty laissa. Mikäli kevytyrittäjällä on YEL-vakuutus, voi hän vakuuttaa itsensä vakuutuksella, joka vastaa työntekijän lakisääteistä vakuutusta. Tällöin kevytyrittäjä saa työtapaturma- ja ammatilain mukaisen lakisääteisen turvan. Kevytyrittäjän, jolla ei ole YEL-vakuutusta, ei ole mahdollista saada lakisääteistä turvaa. Hän voi kuitenkin ottaa vapaaehtoisen yksityisen vakuutuksen. Näissä vakuutuksissa sisältö ja korvausten taso vaihtelevat vakuutusyhtiön mukaan.¹⁵⁵ Monella laskutuspalveluyrityksellä yksityinen tapaturmavakuutus ja vastuuvakuutus sisältyy palvelumaksuun tai ne voi olla mahdollista valita kuuluvaksi lisähinnasta.¹⁵⁶ Etenkin vastuuvakuutuksen ottaminen kevytyrittäjälle, jolla ei ole YEL-vakuutusta on suositeltavaa, sillä kevytyrittäjä vastaa velvoitteistaan elinkeinonharjoittajan tavoin koko omaisuudellaan.¹⁵⁷

Kevytyrittäjän vakuutustarpeet voivat vaihdella huomattavasti toimialasta, työn luonteesta ja toimeksiantojen sisällöstä riippuen. Vaikka vakuutukset eivät aina ole pakollisia,

¹⁵³ ks. HE 102/2022vp kpl 4.1.1

¹⁵⁴ ks. HE 102/2022vp kpl 4.2.1.1

¹⁵⁵ ks. Holmas 2020

¹⁵⁶ ks. Kevytyrittäjäksi.com 2024

¹⁵⁷ ks. STTK 2023

voivat toimeksiantajat joillakin aloilla edellyttää esimerkiksi voimassa olevaa vastu- tai tapaturmavakuutusta. Esimerkiksi rakennusalalla työn tilaajat suosivat kevytyrittäjiä, joilla on vakuutusasiat kunnossa.¹⁵⁸ Näistä vapaaehtoisista vakuutuksista etenkin tapaturmavakuutus sekä oikeus- ja vastuuvakuutukset ovat yleisimmin kevytyrittäjille suositeltuja ja niitä pidetään keskeisimpinä myös toiminnan riskienhallinnan kannalta.¹⁵⁹

Oikeusturvavakuutus ja vastuuvakuutus muodostavat yhdessä kevytyrittäjän kannalta tärkeän turvaverkon. Oikeusturvavakuutus voi kattaa välittömiä sekä kohtuullisia oikeudenkäyntikuluja ja asianajopalkkioita, jos kiista esimerkiksi työn laadusta tai maksusta johtaa oikeudenkäyntiin. Vastuuvakuutus puolestaan korvaa tilanteissa, joissa kevytyrittäjän toiminta aiheuttaa asiakkaalle tai ulkopuoliselle esine- tai henkilövahinkoa. Se ei kuitenkaan kata esimerkiksi tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta aiheutuneita vahinkoja.¹⁶⁰ Jotkut laskutuspalvelut saattavat tarjota myös konsulttivakuutusta, joka on suunnattu erityisesti asiantuntijapalveluita tarjoaville kevytyrittäjille. Se voi korvata vahinkoja esimerkiksi tilanteessa, jossa konsultin virheellinen suunnittelu aiheuttaa asiakkaalle taloudellista vahinkoa.¹⁶¹

Tapaturmavakuutus on tärkeä etenkin kevytyrittäjille, joilla ei ole YEL-vakuutusta ja jotka eivät näin ollen kuulu työtapaturma- ja ammattilain mukaisen lakisääteisen vakuutusturvan piiriin. Tällöin ainoa suoja työtapaturman varalta on vapaaehtoinen yksityinen tapaturmavakuutus.¹⁶² Tapaturmavakuutusten sisällöissä voi olla merkittäviä eroja tai rajoituksia. Osa ei välttämättä kata esimerkiksi työmatkoja tai ammattitauteja, eikä niistä välttämättä makseta pitkään jatkuvia korvauksia.¹⁶³

Vakuutusten kattavuus, omavastuut ja voimassaolot vaihtelevat palveluntarjoajittain. Vakuutus voi sisältyä laskutuspalveluyrityksen palvelumaksuun tai olla erikseen

¹⁵⁸ ks. Omapaja 2022 ja Eezy Kevytyrittäjät n.d.b

¹⁵⁹ ks. Omapaja 2022 ja Kevytyrittäjäksi.com kpl 2

¹⁶⁰ ks. Kevytyrittäjäksi.com 2024 kpl 4 ja Omapaja 2022

¹⁶¹ ks. Ukko.fi 2024 ja Kevytyrittäjäksi.com 2024 kpl 4

¹⁶² ks. Holmas 2020

¹⁶³ ks. Eezy Kevytyrittäjät n.d.b

veloitettava. Joissakin palveluissa vakuutuksen voimaantulo saattaa edellyttää esimerkiksi työnaloitusilmoitusta. Pieni palvelumaksu taas saattaa viitata rajattuun vakuutus-
turvaan. Kevytyrittäjän tulee pitää nämä kaikki asiat mielessä laskutuspalveluyritystä
sekä vakuutuksiaan valitessaan, sillä vakuutusten vertailu ja vakuutusehtojen tarkasta-
minen on kevytyrittäjän omalla vastuulla.¹⁶⁴

¹⁶⁴ ks. Kevytyrittäjäksi.com 2024 kpl 3–4

5 Kevytyrittäjyyden oikeudelliset haasteet ja kehittämisenäkymät

5.1 Kevytyrittäjän oikeudellinen asema

Kevytyrittäjyyteen liittyvä sääntely on Suomessa tällä hetkellä jokseenkin hajanaista ja osittain myös ristiriitaista. Kevytyrittäjän käsitettä ei varsinaisesti tunnusteta lainsäädännössä, vaan kyseessä on alun perin laskutuspalveluiden kehittämä markkinointitermi. Se on kuitenkin levinnyt sekä ihmisten että viranomaisten käyttöön ilman virallista juridista määritelmää.¹⁶⁵

Ongelmallista tässä on se, että kevytyrittäjä ei suoraan sovi nykyiseen kahtiajakoon työsuhteessa tehdyn ja toimeksiantosuhteessa eli yrittäjänä tehdyn työn välillä, vaan kyseessä on jonkinlainen välimalli. Näin ollen eri viranomaiset ovat joutuneet ottamaan kantaa aiheeseen ilman yhtenäistä virallista määritelmää, mikä on johtanut toisistaan poikkeaviin tulkintoihin sekä epävarmuuteen kevytyrittäjän oikeudellisesta asemasta.¹⁶⁶ Toiset viranomaiset siis saattavat kohdella kevytyrittäjiä työntekijöinä ja toiset yrittäjinä. Vakuuttamisen näkökulmasta kevytyrittäjää pidetään yleensä yrittäjänä, eli hän vastaa yrittäjän lailla itse eläke- ja tapaturmavakuutuksistaan Verotuksessa kevytyrittäjän asema saattaa taas rinnastua enemmän työntekijään varsinkin silloin, kun laskutuspalveluyritys maksaa korvauksen palkkana.¹⁶⁷

Vaikka kevytyrittäjyyttä ei ole lainsäädännössä virallisesti määritelty, ovat eri viranomaiset laatineet useita kevytyrittäjyyteen liittyviä ohjeita. Nämä ohjeet antavat hyvän käsityksen siitä, miten kevytyrittäjyyttä lähestytään eri hallinnonalojen näkökulmasta. Viranomaisista Verohallinnolla näyttäisi olevan kaikista kattavimmat ohjeet kevytyrittäjyyteen liittyen. Ohjeissa käsitellään laajasti muun muassa kevytyrittäjyyden määritelmää,

¹⁶⁵ ks. Myllymäki 2023 s.546

¹⁶⁶ ks. Myllymäki 2023 s.557

¹⁶⁷ ks. Verohallinto 2025a ja Verohallinto 2024b kpl 1, 3 ja 4

kevytyrittäjän verotusta, arvonlisäverotusta sekä kulujen vähentämistä. Verohallinnon ohjeissa tiedostetaan ja mainitaan myös se, että eri viranomaiset tekevät keskenään toisistaan eroavia tulkintoja kevytyrittäjän asemasta.¹⁶⁸ Lisäksi Verohallinto ohjaa eläketurvaan liittyvissä kysymyksissä siirtymään Eläketurvakeskuksen työeläke.fi sivustolle ja sosiaaliturvaan liittyvissä asioissa Kelan verkkosivuille.¹⁶⁹

Eläketurvakeskuksen kevytyrittäjyyteen liittyvästä ohjeesta löytyy hyvin kevytyrittäjän määritelmä sekä vastaukset useaan kevytyrittäjän eläketurvaan liittyviin kysymyksiin. Ohjeissa todetaan, että eläkevakuuttamisen kannalta kevytyrittäjä luokitellaan yleensä yrittäjäksi ja ohjataan näin ollen tutustumaan Eläketurvakeskuksen yrittäjän eläketurvaan käsitteleviin ohjeisiin. Myös eläketurvakeskus ohjaa Verohallinnon ja Kelan sivuille verotukseen ja sosiaaliturvaan liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi Eläketurvakeskus ohjaa tapaturmavakuutuskeskuksen sivuille tapaturmavakuutuksiin ja muihin vakuutuksiin liittyvissä kysymyksissä.¹⁷⁰ Sekä Kela, että Tapaturmavakuutuskeskus lähestyvät kevytyrittäjyyttä yrittäjyyden kautta, eli virallisia ohjeita löytyy vain yrittäjille. Tapaturmavakuutuskeskuksen sivuilta löytyy kuitenkin kevytyrittäjyyteen liittyvä blogiteksti, joka käsittelee kevytyrittäjän työtapaturmavakuutuksia.¹⁷¹ Lisäksi laskutuspalveluyritykset antavat itse kattavasti tietoa kevytyrittäjän vakuutusturvasta, joka monesti sisältyy palvelun käyttöehtoihin.¹⁷²

Viranomaisten julkaisemista ohjeista löytyy siis varsin kattavasti tietoa kevytyrittäjyydestä. Useimmat kevytyrittäjän kannalta keskeiset aihealueet, kuten esimerkiksi verotus, sosiaaliturva, eläkevakuuttaminen sekä tapaturmavakuuttaminen ovat käsitelty ainakin jossain määrin. Myös kevytyrittäjän määritelmä on yllättävän yhdenmukainen eri viranomaisohjeissa, mutta kevytyrittäjän oikeudellista asemaa taas tulkitaan eri viranomaisten toimesta keskenään eri tavoin. Erot oikeudellisen aseman määrittelemisessä on

¹⁶⁸ ks. Verohallinto 2025a ja Verohallinto 2024b

¹⁶⁹ ks. Verohallinto 2025a

¹⁷⁰ ks. Eläketurvakeskus n.d.

¹⁷¹ ks. Holmas 2020 ja Kela 2025

¹⁷²

kuitenkin tunnistettu viranomaisohjeissa ja siitä on jopa suoraan mainittu. Tämä saattaa aiheuttaa hämmennystä erityisesti aloitteleville kevytyrittäjille, joille ei välttämättä ole selvää, mitä eri viranomaislinjaukset käytännössä tarkoittavat. Tästä huolimatta viranomaisohjeet ovat pääasiassa selkeitä ja informatiivisia. Niiden perusteella kevytyrittäjän asema on käytännössä melko vakiintunut, vaikka lainsäädännöllistä määritelmää ei ole.

Kevytyrittäjyyteen liittyvät tulkintaongelmat korostuvat etenkin tilanteissa, joissa kevytyrittäjän tekemä työ muistuttaa työsuhteessa tehtävää työtä. Jos on syytä epäillä, että työnantajavelvoitteita kierretään kevytyrittäjäjärjestelyllä, voidaan tilannetta arvioida työsuhteen tunnusmerkkien perusteella. Tällöin ratkaistavaksi tulee muun muassa se, kuinka itsenäisesti työtä tehdään, onko kyse henkilökohtaisesta työpanoksesta sekä missä määrin työn tilaaja ohjaa ja valvoo työn suorittamista. Mikäli työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät, voidaan oikeussuhde katsoa työsuhteeksi, vaikka muodollisesti kyse olisi laskutuspalvelun kautta toimivasta kevytyrittäjästä.¹⁷³

Yksi keskeinen kevytyrittäjämalliin liittyvä oikeudellinen ongelma on työn tekemiseen liittyvien lakisääteisten velvoitteiden siirtäminen laskutuspalveluyritykselle. Yleensä oikeuskäytännössä tällainen velvoitteiden siirtäminen ei ole mahdollista. Esimerkiksi verolainsäädäntöön perustuvia velvoitteita ei voi sopimuksella siirtää toiselle hoidettavaksi. Tästä huolimatta laskutuspalveluiden toimintamalli on hyväksytty verotuskäytännössä. Hyväksymistä on perusteltu sillä, että kevytyrittäjälle maksettua suoritusta voidaan käsitellä verotuksessa palkkana. Tämä argumentti on kuitenkin ongelmallinen, sillä kevytyrittäjä ei ole työsuhteessa palkanmaksajaan. Yhtenä argumenttina voidaan todeta, että kevytyrittäjämallin hyväksyminen johda verovelvoitteiden laiminlyömiseen eikä pienennä verokertymää, vaan saattaa jopa parantaa velvoitteiden hoitamista ja kasvattaa verokertymää. Tämä argumentti ei kuitenkaan ota kantaa järjestelyn lakisidonnaisuuteen.¹⁷⁴

¹⁷³ ks. Työsuojeluhallinto 2024

¹⁷⁴ ks. Myllymäki 2023 s.556–557

Suurempi ongelma on kuitenkin se, että kevytyrittäjän ja laskutuspalveluyrityksen välinen sopimus vapauttaa sopimuksen ulkopuolella olevan työn teettäjän lakisääteistä velvoitteista.¹⁷⁵ Näiden velvoitteiden välttäminen saattaakin olla yksi syy kevytyrittäjämallin käyttämiselle. Tämä herättääkin kysymyksen siitä, käytetäänkö mallia joskus työsuhteen kiertämiseen. Työsopimuslain mukaan kyseessä on aina työsuhde, jos työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Käytännössä kevytyrittäjä voi kuitenkin jäädä ilman työntekijälle kuuluvia oikeuksia, jos osapuolten välinen suhde on luokiteltu toimeksiantosuhteeksi. Tämän takia etenkin nykyisessä oikeudellisessa tilassa työsuhteen ja yrittäjyyden välisen rajanvedon tarkastelu voi olla kevytyrittäjän kannalta tärkeää.

5.2 Viimeaikaiset lainsäädäntöuudistukset

Kevytyrittäjyyteen liittyvät ongelmat eivät ole onneksi jääneet huomaamatta. Vuoden 2023 hallitusohjelmassa kevytyrittäjät on huomioitu esittämällä laskutuspalveluyrityksille rekisteröitymisvelvollisuutta sekä velvollisuutta tunnistaa asiakkaansa vahvalla tunnustautumisella. Näillä mahdollisilla uudistuksilla pyrittäisiin estämään työntekijöiden hyväksikäyttöä sekä vähentämään mahdollisuutta naamioida työsuhteita yritystoiminnaksi.¹⁷⁶ Nyt vuoden 2025 alussa finanssivalvonta on aloittanut selvityksen laskutuspalveluiden toimintamalleista sekä mahdollisesta toiminnan luvanvaraisuudesta.¹⁷⁷ Lisäksi esimerkiksi työsopimuslakiin sekä yrittäjän eläkelakiin on hiljattain tehty uudistuksia, jotka vaikuttavat myös kevytyrittäjiin.

Työsopimuslakia on hiljattain päivitetty Hallituksen esityksen HE 215/2022 vp:n pohjalta työsuhteessa tehtävän työn ja yrittäjyyden rajanvedon helpottamiseksi. Työsopimuslain 1 luvun 1 §:a päivitettiin ja siihen lisättiin kokonaisharkintaa koskeva säännös, jonka mukaan epäselvissä työsuhteen ja yrittäjyyden välisissä rajanvetotilanteissa käytetään kokonaisarviointia.¹⁷⁸ Nämä muutokset tulivat voimaan 01.07.2023, ja ne vahvistavat

¹⁷⁵ ks. Myllymäki 2023 s.557

¹⁷⁶ ks. Valtioneuvosto 2023 s.204–205

¹⁷⁷ ks. Finanssivalvonta 2025

¹⁷⁸ ks. HE 215/2022 vp

lainsäädännön tasolla sen, mikä on aiemmin perustunut vain oikeuskäytäntöön ja lain esitöihin. Uutta on erityisesti se, että laissa nimenomaisesti säädetään kokonaisharkinnan käyttämisestä sekä niistä seikoista, jotka tässä harkinnassa voidaan ottaa huomioon. Tämä antaa sekä viranomaisille että työneon osapuolille selkeämmät ohjeet työsuhteen olemassaolon arvioimiselle epäselvissä tilanteissa.¹⁷⁹

Kokonaisharkinnan käyttämisen tarkoituksena on selkeyttää erityisesti niitä tilanteita, joissa työn tekemisen muoto ei täytä yksiselitteisesti kaikkia työsuhteen tunnusmerkkejä. Tällaisissa tilanteissa työnteon tosiasiallinen luonne saattaa silti viitata siihen, että kyseessä on työsuhde eikä toimeksiantosuhde. Harkinta perustuu työn tekemisen ehtoihin, työn olosuhteisiin, osapuolten tarkoituksiin sekä muihin seikkoihin, jotka vaikuttavat osapuolten todelliseen asemaan. Näitä arvioidaan kokonaisuutena, eikä mikään yksittäinen tekijä ole yksin ratkaiseva.¹⁸⁰

Vaikka työsuhteen perustunnusmerkit eivät ole muuttuneet, on uudistettu säännös erityisen tärkeä tilanteissa, joissa kevytyrittäjän asema on epäselvä. Usein kevytyrittäjä työskentelee käytännössä työnantajan ohjauksessa, tekee työtä vastiketta vastaan ja sitoutuu henkilökohtaisesti, mutta toimii muodollisesti yrittäjänä laskutuspalvelun kautta. Uudistuksen myötä tällaiset tilanteet voidaan arvioida tarkemmin ja viranomaisten voi olla helpompi puuttua tilanteisiin, joissa työsuhde on naamioitu yrittäjyydeksi.

Kevytyrittäjän näkökulmasta uudistus voi tuoda selkeyttä, mutta myös mahdollisesti epävarmuutta. Selkeyttä luo se, että lainsäädännössä on nyt parempi pohja vaatia oikeaa statusta esimerkiksi tilanteissa, jossa työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Toisaalta epävarmuus voi kasvaa, jos tilanteet tulkitaan eri tavoin eri viranomaisten tai oikeusasteiden toimesta. Kokonaisharkinta onkin tapauskohtaista, ja tämän takia selkeämmälle ja kevytyrittäjyyttä koskevalle sääntelylle saattaisi olla tarvetta.

¹⁷⁹ ks. Tapaturmavakuutuskeskus 2023

¹⁸⁰ ks. Tapaturmavakuutuskeskus 2023

Vuoden 2023 tammikuun alussa voimaan astui hallituksen esitykseen HE 102/2022 vp perustunut yrittäjän eläkelain muutos. Uudistuksen merkittävin muutos oli se, että YEL-työtuloa koskeva arviointi ja seuranta tiukentuivat. Vaikka työtulon käsite säilyi ennallaan, sen määrittelyä tarkennettiin siten, että eläkeyhtiöiden on jatkossa otettava huomioon muun muassa toimialan kokoaikaisen palkansaajan mediaanipalkka, yrityksen liikevaihto, työmäärä sekä yritystoiminnan luonne. Lisäksi eläkeyhtiöt veloitettiin tarkistamaan yrittäjän työtulo kolmen vuoden välein riippumatta siitä, onko yrittäjän toiminnassa tapahtunut muutoksia. Samalla asetettiin tiukemmat vaatimukset päätösten perustelujen läpinäkyvyydelle.¹⁸¹

Uudistuksella pyrittiin parantamaan yrittäjien sosiaaliturvaa ja ehkäisemään alivakuuttamista, joka oli noussut yleiseksi ongelmaksi. Monet yrittäjät olivat ilmoittaneet työtulonsa selvästi todellista pienemmäksi, mikä johti tilanteisiin, joissa eläketurva ja muu sosiaaliturva jäivät merkittävästi jälkeen palkansaajiin verrattuna. Tämän taustalla oli muun muassa se, että eläkeyhtiöiden aiemmat työtulopäätökset perustuivat lähes poikkeuksetta yrittäjien omiin ilmoituksiin ilman riittävää ja sääntelyn edellyttämää tapauskohtaista harkintaa. Uudistus siis toi eläkeyhtiöille suuremman vastuun varmistaa, että yrittäjän työtulo on linjassa hänen todellisen työpanoksensa kanssa.¹⁸²

Uudistus herätti kuitenkin huolta ja kritiikkiä etenkin pien- sekä yksinyrittäjien keskuudessa. Jo ennen lain voimaantuloa moni pelkäsi, että laskennallisesti korkeammat työtulotasot johtaisivat kohtuuttoman suuriin YEL-maksuihin. Uudistuksen myötä pidettiin mahdollisena, että joidenkin yrittäjien eläkemaksut voisivat jopa yli kaksinkertaistua. Tämä taas saattaisi tehdä monen aloittelevan ja pienituloisen yrittäjän toiminnan jatkamisen taloudellisesti hankalaksi tai jopa mahdottomaksi. Kritiikkiä sai myös se, että joidenkin mielestä sosiaali- ja terveysministeriö valmisteli esityksen ilman riittävää yrittäjäkentän kuulemista. Lisäksi uudistuksen vaikutusarviota pidettiin puutteellisena.¹⁸³

¹⁸¹ ks. Ilmarinen 2023 ja HE 102/2022vp

¹⁸² ks. Ilmarinen 2023

¹⁸³ ks. Ukko.fi 2022

Kevytyrittäjän näkökulmasta YEL-uudistuksella voi olla sekä myönteisiä, että kielteisiä vaikutuksia. Positiivisena kehityksenä voidaan pitää sitä, että uudistus voi parantaa niiden yrittäjien sosiaaliturvaa ja eläketurvaa, joiden työtulo on ollut aiemmin selkeästi alivakuutettu. Tämä korostuu erityisesti niissä tilanteissa, joissa kevytyrittäjyys on henkilön pääasiallinen tulonlähde. Toisaalta uudistus voi johtaa haasteellisiin tilanteisiin etenkin sivutoimisilla kevytyrittäjillä, jotka harjoittavat yritystoimintaa palkkatyön ohella. Mikäli tällaisen toimijan kevytyrittäjyydestä saamat tulot ylittävät YEL-vakuuttamisen alarajan, joutuu hän YEL-vakuutuksen, vaikka hänen pääasiallinen eläke- ja sosiaaliturvansa muodostuu palkkatyöstä. Tällöin YEL-maksut voivat muodostua kohtuuttomaksi rasitteeksi sivutoimiselle kevytyrittäjälle, jonka yrittäjätulon varaan ei käytännössä kuitenkaan rakennu lisäturvaa vastaavassa suhteessa.

Joissakin tapauksissa tämä saattaa jopa vähentää työnteon kannustimia. Kevytyrittäjä, jonka tulot ovat lähellä vakuuttamisen alarajaa saattaa tietoisesti rajoittaa työskentelyään, jotta ei ylittäisi rajaa ja joutuisi maksamaan eläkevakuutuksesta aiheutuvia kustannuksia. Tämä kaikki osoittaa, että uudistuksen vaikutukset saattavat vaihdella merkittävästi yrittäjien erilaisien tilanteitten mukaan. Erityisesti kevytyrittäjän monimuotoisuuden voisi yrittää huomioida paremmin sääntelyssä.

Ainakaan vielä toistaiseksi Euroopan Unionin tasolla ei ole otettu suoraa kantaa kevytyrittäjyyteen liittyvään sääntelyyn tai sen oikeudellisen aseman määrittelyyn. Sen sijaan EU on viime aikoina keskittynyt sääntelytoimiin alustatalouden parissa, jossa esiintyy myös monia kevytyrittäjyyttä muistuttavia työnteon muotoja. Tähän liittyen erityisen merkittävä on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/2831 alustatyön työehtojen sekä työolojen parantamisesta. Direktiivi hyväksyttiin 23.10.2024 ja jäsenvaltioilla on vuoden 2026 asti aikaa saattaa direktiivin edellyttämät muutokset osaksi kansallista lainsäädäntöään. Suomessa direktiivin toimeenpanoa varten on

asetettu kolmikantainen työryhmä valmistelemaan tarvittavia lainsäädännön muutoksia. Työryhmän valmistelujen on määrä olla valmiina vuoden 2025 loppuun mennessä.¹⁸⁴

Direktiivin keskeisenä tavoitteena on parantaa alustatyötä tekevien henkilöiden työehtoja, työoloja sekä henkilötietojen suojaa. Direktiivi pyrkii helpottamaan alustatyötä tekevien oikean ammattiaseman määrittämistä ottamalla käyttöön niin sanotun kumottavissa olevan oletaman työsuhteesta. Tämä tarkoittaa sitä, että alustan ja työntekijän välinen suhde voidaan olettaa työsuhteeksi silloin, kun alustalla on todettavissa johtamista sekä valvontaa osoittavia piirteitä. Oletus on mahdollista kumota, mutta todistustaakka on tällöin alustalla eikä työntekijällä.¹⁸⁵ Tällä pyritään etenkin puuttumaan valeyrittäjyyteen, suojelemaan aitoa yrittäjyyttä sekä estämään epäreilua kilpailua, jossa työntekijän asemaa kierretään muodollisilla järjestelyillä.¹⁸⁶

Lisäksi direktiivissä säädetään algoritmijohtamisen läpinäkyvyydestä ja henkilötietojen suojasta. Alustat eivät saa tehdä merkittäviä henkilöstöä koskevia päätöksiä, kuten esimerkiksi irtisanomisia, pelkästään algoritmien perusteella, vaan päätöksenteossa on oltava mukana myös ihminen. Samalla kielletään tiettyjen arkaluontoisten tietojen, kuten tunnetilaa tai henkilökohtaisia uskomuksia koskevien tietojen käsittely työn yhteydessä. Direktiivin tavoitteena on myös lisätä alustatyön läpinäkyvyyttä rajat ylittävissä tilanteissa sekä parantaa työntekijöiden oikeussuojakeinoja.¹⁸⁷

Vaikka EU:n alustatyödirektiivi ei suoraan koske kevytyrittäjyyttä, voivat sen vaikutukset olla pidemmällä aikavälillä merkittäviä myös kevytyrittäjyyteen liittyvän sääntelyn kehittämisen kannalta. Direktiivin keskeinen tavoite on selkeyttää työntekijän ja itsenäisen yrittäjän välistä rajanvetoa tilanteissa, joissa työsuhteen muoto ei ole yksiselitteinen. Tällaiset tilanteet eivät koske pelkästään alustatyötä, vaan ne ovat tunnuksenomaisia myös

¹⁸⁴ ks. Valtioneuvosto 2024

¹⁸⁵ ks. Euroopan parlamentti 2024

¹⁸⁶ ks. Euroopan parlamentti 2024 ja Valtioneuvosto 2024

¹⁸⁷ ks. Euroopan parlamentti 2024 ja Valtioneuvosto 2024

kevytyrittäjyydelle, jossa työn tekeminen tapahtuu toimeksiantosopimusten ja laskutuspalveluiden kautta ilman varsinaista yrittäjästatusta.

Direktiivin voimaantulo voi luoda painetta kansallisille lainsäätäjille tarkentaa myös muiden epäselvien työnteen muotojen, kuten kevytyrittäjyyden oikeudellista asemaa ja sääntelyä. Erityisesti se voi lisätä tarvetta ottaa kantaa siihen, milloin kevytyrittäjä on käytännössä työsuhteessa ja milloin hän toimii aidosti itsenäisenä yrittäjänä. Nykyisessä oikeustilassa kevytyrittäjyys jää oikeudellisesti määrittelemättömään välimuotoon, mikä aiheuttaa tulkintoihin liittyvää epävarmuutta niin työntekijän, toimeksiantajan kuin viranomaistenkin näkökulmasta. Jos alustatyön sääntely etenee EU:ssa, voi syntyä perusteltu odotus siitä, että vastaavaa oikeudellista selkeytystä vaaditaan myös kevytyrittäjyyden osalta. Direktiivi voi siten toimia esimerkkinä ja ennakkotapauksena, jonka pohjalta kevytyrittäjyyteen liittyvää sääntelyä voidaan tulevaisuudessa rakentaa johdonmukaisesti.

5.3 Kevytyrittäjyyden houkuttelevuus suhteessa muihin yritysmuotoihin

Yrittäjyyttä voi Suomessa harjoittaa useassa eri yhtiömuodossa, kuten esimerkiksi toiminimen tai osakeyhtiön kautta. Nämä ovat kaksi yleisintä yritysmuotoa Suomessa, mutta moni saattaa aloittaa toimintansa kevytyrittäjänä. Kevytyrittäjyys voi toimia matalan kynnyksen väylänä yrittäjyyteen, sillä sen avulla on mahdollista kokeilla omaa liikeideaa ilman tarvetta perustaa omaa yritystä tai hankkia y-tunnusta. Kevytyrittäjäksi ryhtyminen ei vaadi rekisteröitymistä kaupparekisteriin eikä siihen liity varsinaisia aloituskustannuksia, mikä tekee siitä joustavan ja sitoumuksettoman toimintamallin. Tämä houkuttelee etenkin niitä, jotka haluavat myydä omaa osaamistaan pienimuotoisesti tai kokeilla yrittäjyyttä sivutoimisesti¹⁸⁸

Perinteisiin yritysmuotoihin verrattuna kevytyrittäjyyden aloittamiskynnys on siis selkeästi matalampi. Esimerkiksi toiminimen perustaminen sähköisesti maksaa 60 euroa ja

¹⁸⁸ Yrittäjät n.d.a

osakeyhtiön perustaminen sähköisesti 240 euroa. Osakeyhtiön perustamiseen liittyy myös hallinnollisia vaatimuksia, kuten yhtiöjärjestyksen laatiminen ja tilikauden määrittäminen. Vaikka osakeyhtiömuotoa koskeva vaatimus vähimmäispääomasta on poistettu, on perustamiseen liittyvä byrokratia silti merkittävä rasite kevytyrittäjyyteen verrattuna.¹⁸⁹ Kevytyrittäjyyden aloittamiseen liittyen tulee kuitenkin huomioida, että ilman y-tunnusta toimiva kevytyrittäjä ei voi hakea starttirahaa. Tämä taas saattaa rajoittaa toiminnan kasvattamista tai pitkäjänteistä kehittämistä. Kevytyrittäjän on mahdollista hakea starttirahaa myöhemmin, jos toiminnasta tulee päätoimista ja henkilö hankkii y-tunnuksen.¹⁹⁰

Kevytyrittäjän verokohtelu eroaa myös paljon toiminimiyrittäjän tai osakeyhtiön omistajan verotuksesta. Kevytyrittäjän saamat tulot verotetaan laskutuspalveluyrityksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan joko palkkana tai työkorvauksena¹⁹¹. Toiminimiyrittäjä taas ei voi maksaa itselleen palkkaa, vaan hän nostaa rahaa yrityksestään yritysnoistoina¹⁹². Elinkeinotoiminnasta syntynyt tulo jaetaan ansio- ja pääomatulo-osuuksiin yrityksen nettovarallisuuden perusteella. Pääomatuloa on se osa yritystulosta, joka vastaa 20 prosentin vuotuista tuottoa nettovarallisuudelle, ja loput verotetaan ansiotulona. Yrittäjän on mahdollista myös vaatia, että pääomaosuutta laskiessa käytetään 20 prosentin sijasta 10 prosenttia.¹⁹³ Osakeyhtiö taas on omistajistaan erillinen verovelvollinen, jonka tulosta maksetaan 20 prosentin yhteisövero. Yrityksen omistajalle voidaan maksaa palkkaa, joka on yhtiölle vähennyskelpoinen kulu ja verotetaan omistajan ansiotulona. Palkan lisäksi yhtiö voi jakaa omistajilleen osinkoa, joka verotetaan pääsääntöisesti pääoma- ja ansiotulona yhtiön nettovarallisuuden perusteella.¹⁹⁴

Vähennyksien osalta toiminimi tarjoaa laajat mahdollisuudet vähentää elinkeinotoiminnan kuluja. Lisäksi toiminimiyrittäjän yritystulosta tehdään 5 prosentin yrittäjävähennys

¹⁸⁹ Yrittäjät n.d.b

¹⁹⁰ Yrittäjät n.d.a

¹⁹¹ Verohallinto 2024b kpl 3–4

¹⁹² ks. Yrittäjät n.d.b

¹⁹³ ks. Ossa 2020b s. 190

¹⁹⁴ ks. Ossa 2020b s. 209 ja 212

ennen tulon jakamista ansio- ja pääomatuloihin.¹⁹⁵ Osakeyhtiön osakas taas voi tehdä nostamastaan palkasta henkilökohtaisia tulonhankkimisvähennyksiä tuloverolain 29 §: nojalla. Kevytyrittäjän vähennysoikeus taas riippuu siitä, maksetaanko tulot palkkana vai työkorvauksena. Palkkaa saava kevytyrittäjä voi tehdä samoja palkansaajalle kuuluvia tulonhankkimisvähennyksiä, kun taas työkorvausta saava voi vähentää laajemmin esimerkiksi toimitila- ja markkinointikustannuksia.¹⁹⁶ Sekä toiminimiyrittäjällä että osakeyhtiöllä on aina kirjanpitovelvollisuus. Osakeyhtiöltä vaaditaan aina kahdenkertainen kirjanpito, mutta toiminimiyrittäjältä riittää joissain tapauksissa yhdenkertainen kirjanpito.¹⁹⁷ Kevytyrittäjä taas toimii ilman y-tunnusta ja ei näin ollen ole kirjanpitovelvollinen.¹⁹⁸

Vakuuttamisen ja sosiaaliturvan näkökulmasta kevytyrittäjä rinnastetaan muihin yrittäjiin. Jos työpanoksen arvo ylittää YEL-vakuuttamisen alarajan ja toiminta jatkuu yhtäjaksoisesti yli neljä kuukautta, tulee kevytyrittäjän ottaa yrittäjän eläkevakuutus samoin kuin muidenkin yrittäjien. Myös muut yrittäjille kuuluvat pakolliset ja vapaaehtoiset vakuutukset sekä sosiaaliturvan ehdot koskevat kevytyrittäjää samoin tavoin kuin toiminimiyrittäjää tai osakeyhtiön omistajaa. YEL-työtulo vaikuttaa siis esimerkiksi sairauspäivärahaan ja vanhempainetuuksiin, eikä Y-tunnuksen puuttuminen vaikuta vakuuttamisvelvollisuuteen.¹⁹⁹

Verotuksen ja kustannusten näkökulmasta kevytyrittäjäyys ei todennäköisesti ole useimmiten edullisin toimintamuoto, mutta sen vahvuus on yksinkertaisuus. Näin etenkin palkkaa saavan kevytyrittäjän kohdalla, sillä kaikki verotukseen liittyvät velvoitteet hoitaa laskutuspalvelu. Toisaalta laskutuspalvelu perii käyttäjältä tyypillisesti 5–7 prosentin palkkion²⁰⁰ laskutussummasta, mikä pienentää kevytyrittäjän nettotuloa. Tämä voi muodostua merkittäväksi kuluksi erityisesti silloin, kun laskutusvolyymit kasvavat. Toiminimi taas voi tarjota kevytyrittäjäyttä paremman verotuksellisen joustavuuden etenkin silloin, kun

¹⁹⁵ ks. Ossa 2020b s. 190

¹⁹⁶ ks. Verohallinto 2024b kpl 8.1 ja 8.4

¹⁹⁷ ks. Yrittäjät n.d.b

¹⁹⁸ ks. Yrittäjät n.d.a

¹⁹⁹ ks. Yrittäjät n.d.a

²⁰⁰ ks. Kevytyrittäjäksi.com 2025

yrittäjällä on mahdollisuus hyödyntää pääomatulo-osuutta ja vähennyksiä. Osakeyhtiö puolestaan voi olla verotuksen kannalta tehokas silloin, kun toiminta on pitkäjänteistä ja tuottaa voittoa, joka voidaan jakaa esimerkiksi palkan ja osinkojen yhdistelmänä. Vastineeksi tästä joudutaan hyväksymään osakeyhtiön raskaampi hallinto.

Hallinnollisesta näkökulmasta kevytyrittäjäyys on selkeästi helpoin vaihtoehto. Laskutuspalvelun kautta toimiminen ei edellytä y-tunnusta, eikä ilman y-tunnusta toimivalla kevytyrittäjällä ole kirjanpitovelvollisuutta. Myös toiminnan aloittaminen onnistuu helposti ilman rekisteröitymiskustannuksia tai laajempaa tietämystä ja osaamista. Toiminimiyrittäjällä sen sijaan on kirjanpitovelvollisuus, mutta yksinkertainen kirjanpito riittää useimmille pienyrittäjille. Yksinkertainen kirjanpito on mahdollista opetella hoitamaan itse esimerkiksi jollakin sähköisellä ohjelmalla, jolloin syntyy mahdollisuus säästää merkittävästi verrattuna laskutuspalvelun kuukausikustannuksiin. Osakeyhtiön kohdalla kirjanpito on pakollinen aina kaksinkertaisena, mikä tarkoittaa yleensä kirjanpitäjän käyttämistä. Toisaalta kirjanpidon hoitaminen on mahdollista kilpailuttaa. Näin voi löytää kustannuksiltaan kohtuullisen ratkaisun ja ulkoistaa hallinnollisen taajan järkevästi.

Toiminnan laajetessa kevytyrittäjäyys saattaa alkaa usein näyttäytyä rajoittavana mallina. Jos laskutus kasvaa ja toiminta muuttuu päätoimiseksi, voi toiminimi tarjota paremman mahdollisuuden kehittää liiketoimintaa joustavasti. Tällöin on kuitenkin tiedostettava, että toiminimiyrittäjä vastaa henkilökohtaisesti kaikista yritystoimintansa velvoitteista koko omaisuudellaan. Jos toiminta kasvaa edelleen ja siihen liittyy paljon taloudellista riskiä tai sopimuksellista vastuuta, voi osakeyhtiö olla perusteltu ratkaisu juuri siksi, että se rajaa vastuun vain yhtiöön sijoitettuun pääomaan eikä omistajan henkilökohtaiseen talouteen.²⁰¹

Sosiaaliturvan ja vakuuttamisen näkökulmasta kevytyrittäjä on ainakin muodollisesti samalla viivalla muiden yrittäjien kanssa, mutta käytännön tasolla eroja saattaa syntyä. Laskutuspalveluiden tarjoamaan kevytyrittäjäpalveluun sisältyy usein jonkinlainen

²⁰¹ Yrittäjät n.d.b

vakuutuspaketti, mutta sen sisältö saattaa olla joko tarpeettoman laaja tai vaihtoehtoisesti riittämätön. Esimerkiksi tapaturmavakuutus, vastuuvakuutus tai oikeusturvavakuutus saattavat sisältyä pakettiin automaattisesti, vaikka jollekin näistä ei juuri olisikaan tarvetta. Toisaalta on myös mahdollista, että palvelun kautta hankittu vakuutus ei välttämättä kata kaikkia kevytyrittäjän konkreettisia riskejä. Toiminimen tai osakeyhtiön kautta toimiva yrittäjä voi kilpailuttaa ja räätälöidä vakuutuksensa juuri omiin tarpeisiinsa sopiviksi. Tämä voi johtaa kustannussäästöihin tai vaihtoehtoisesti korkeampaan hintaan, mutta paremmin kohdennettuun turvaan.

Osakeyhtiöön ja toiminimeen verrattaessa kevytyrittäjyys toimii parhaiten satunnaisessa, sivutoimisessa, pienimuotoisessa tai kokeilevassa toiminnassa, jossa tärkeintä on kustannusten sijaan hallinnollinen vaivattomuus ja nopea aloittaminen. Kevytyrittäjyys tarjoaa matalan kynnyksen kokeilla yrittäjyyttä ilman sitoumusta pysyviin rakenteisiin tai suuriin kustannuksiin. Jos toiminta alkaa kasvaa, kehittyä taloudellisesti tai siihen liittyy olennaisia taloudellisia riskejä, nousee toiminimi usein luontevaksi jatkoksi toiminnalle. Kun yritystoiminta puolestaan saavuttaa pisteen, jossa ammattimaisuus, riskienhallinta ja skaalautuvuus ovat keskeisiä tavoitteita, voi osakeyhtiö tarjota parhaiten suojaa ja joustavuutta. Yritysmuodon valinta ei siten ole vain oikeudellinen tai verotuksellinen kysymys, vaan liittyy laajemmin siihen, millaisessa elämäntilanteessa ja millaisilla tavoitteilla henkilö aloittaa toiminnan.

5.4 Lainsäädännön kehittämistarpeet

Kevytyrittäjyyden asema on Suomessa edelleen epäselvä. Ilmiö on käytännössä vakiintunut, mutta oikeudellisesti se sijoittuu työsuhteen ja yrittäjyyden välimaastoon ilman omaa lainsäädännöllistä määritelmää. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa kevytyrittäjyyttä koskevat tulkinnat vaihtelevat hallintoaloittain ja aiheuttavat epäselvyyksiä niin kevytyrittäjien, palveluntarjoajien kuin viranomaistenkin keskuudessa. Oikeudellisen aseman selkeyttäminen olisi keskeinen keino kevytyrittäjän aseman turvaamiseksi ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi.

Yksi vaihtoehto kevytyrittäjyyden oikeudellisen aseman selkeyttämiseksi olisi luoda uusi työnteon malli, jossa kevytyrittäjyys tunnustettaisiin virallisesti itsenäiseksi työnteon muodoksi työsuhteen ja yrittäjyyden rinnalle. Tällainen ratkaisu mahdollistaisi kevytyrittäjien aseman määrittelyn lainsäädännössä, mutta se ei välttämättä ole paras ratkaisu tähän ongelmaan. Esimerkiksi Myllymäki²⁰² on arvioinut, että tällaisen kolmannen työnteon mallin luominen ei olisi yhteiskunnan kannalta todennäköisesti kovin tarkoituksenmukainen ratkaisu.

Myllymäen huoli liittyy todennäköisesti siihen, että uuden työnteon mallin luominen lisäisi oikeudellisen sääntelyn monimutkaisuutta entisestään. Nykyisin rajanveto tapahtuu työsuhteen ja yrittäjyyden välillä, mutta jos kevytyrittäjyys määriteltäisiin omaksi mallikseen, syntyisi uusi rajanvetoalue. Rajanvetoa tulisi siis tehdä työnteon, kevytyrittäjyyden ja itsenäisen yrittäjyyden välillä, mikä saattaisi lisätä tulkintoihin liittyviä ongelmia entisestään. Kun tähän lisätään sekaan vielä alustatyö, niin käytännössä tämä voisi johtaa siihen, että työn tekemisen muodot hajaantuvat entistä vaikeammin hallittavaksi kokonaisuudeksi niin viranomaisen, työn teettäjän kuin työntekijänkin näkökulmasta.

Myllymäen²⁰³ mukaan tarkoituksenmukaisempaa olisi kehittää nykyisiä lainsäädännön velvoitteita sellaisiksi, että niiden hoitamiseen ei tarvitsisi käyttää laskutuspalvelua. Käytännössä tämä vaihtoehto tarkoittaisi siis sitä, että esimerkiksi toiminimiyrittäjän verotukseen, vakuuttamiseen ja sosiaaliturvaan liittyvät velvoitteet suunniteltaisiin kevyemmiksi tai selkeämmiksi siten, että yksittäinen yrittäjä voisi suoriutua niistä helposti ilman välikäsiä. Näin ollen kevytyrittäjyys ei edellyttäisi erillistä mallia, vaan sen mahdollistava toiminta voisi sisältyä olemassa oleviin rakenteisiin.

Tällainen ratkaisu voisi yksinkertaistaa järjestelmää ja vähentää tarvetta laskutuspalveluille. Samalla se edellyttäisi viranomaisten, kuten Verohallinnon ja Eläketurvakeskuksen tuottamien tukipalveluiden parantamista ja ohjeiden selkeyttämistä. Haasteena tässä

²⁰² ks. Myllymäki 2023 s. 558

²⁰³ ks. Myllymäki 2023 s. 558

mallissa olisi se, että kaikki yrittäjäksi haluavat eivät ole valmiita, halukkaita tai kykeneviä hoitamaan yrittäjyyteen liittyviä hallinnollisia velvoitteita itsenäisesti, vaikka velvoitteiden hoitamisesta tehtäisiinkin helpompaa. Käytännössä kysyntä laskutuspalveluyrityksien tarjoamille palveluille säilyisi siis silti, ellei niiden laskutuspalveluiden toimintaa tai niiden käyttöä rajoitettaisi lainsäädännöllä. Tämä ei myöskään olisi tarkoituksen mukaista, sillä se nostaisi yrittäjäksi ryhtymisen tai sen kokeilemisen kynnystä.

Tähän vaihtoehtoon liittyen yksi mahdollisuus olisi kieltää niin sanottu välimuoto, jossa yrittäjämäistä toimintaa harjoitetaan ilman y-tunnusta. Tällöin kevytyrittäjyyden harjoittaminen olisi mahdollista vain y-tunnuksella, jolloin laskutuspalveluyritys toimisi käytännössä taloushallinnon ulkoistettuna palveluntarjoajana. Osa laskutuspalveluyrityksistä tarjoaa jo tällaista palvelua vaihtoehtona perinteiselle kevytyrittäjyydelle. Tällainen ratkaisu voisi selkeyttää viranomaisten näkökulmasta kevytyrittäjyyden rajaamista suhteissa muuhun yrittäjyyteen. Tämä vaihtoehto ei olisi kuitenkaan ongelmaton, sillä monelle kevytyrittäjyys toimii nimenomaan matalan kynnyksen mahdollisuutena kokeilla yrittäjyyttä ilman rekisteröitymistä tai pysyvää sitoutumista. Mikäli toiminta ei olekaan kannattavaa tai mielekästä, voi y-tunnuksen hankkiminen osoittautua tarpeettomaksi tai jopa haitalliseksi. Tällainen muutos voisi siten heikentää kevytyrittäjyyden houkuttelevuutta ja estää uusien toimijoiden tulemistä markkinoille.

Kolmantena vaihtoehtona voidaan pitää nykyisen lainsäädännön ja ohjeistuksien kehittämistä siten, että kevytyrittäjyyden määrittely sekä rajanveto olisivat mahdollisimman selkeitä ja ennakoitavia. Tämä ei edellyttäisi kokonaan uuden työnteon mallin luomista, vaan olemassa olevia säädöksiä, kuten työsopimuslakia voitaisiin päivittää ja täydentää paremmin kevytyrittäjyyden huomioivaksi. Esimerkiksi työsuhteen tunnusmerkistöön voitaisiin lisätä selkeyttä kevytyrittäjyyden kaltaisten tilanteiden arvioimiseksi.

Tätä lähestymistapaa tukee myös EU:n hiljattain hyväksymä alustatyödirektiivi, joka velvoittaa jäsenvaltioita määrittelemään alustatyötä tekevien henkilöiden aseman selkeästi. Yksi direktiivin keskeinen uudistus on kumottavissa oleva oletus työsuhteesta. Tämä

direktiivi voisi toimia esikuvana myös kevytyrittäjyyttä koskevan rajanvedon selkeyttämisessä. On mahdollista, että direktiivin täytäntöönpano herättää laajempaa keskustelua myös kevytyrittäjän asemasta sekä muista uusista työnteon muodoista. Tämä voisi johdattaa kehitykseen, jossa direktiivin myötä tehtyjä säännöksiä voitaisiin soveltaa suoraan myös kevytyrittäjyyteen tai vastaavia säännöksiä uudistuksia voitaisiin kehittää myös kevytyrittäjyyteen liittyen. Tällöin rajanvetotilanteissa voitaisiin esimerkiksi käyttää olemasta työsuhteesta, jonka toimeksiantaja voisi tarvittaessa kumota. Tämä parantaisi kevytyrittäjien oikeusturvaa etenkin tilanteissa, joissa yrittäjyys on näennäistä.

Käytännön näkökulmasta tarkoituksenmukaisimmalta vaikuttaa siis ratkaisu, jossa nykyisiä säännöksiä sekä ohjeistuksia kehitetään huomioimaan kevytyrittäjyys paremmin. Tällöin kevytyrittäjyyteen liittyvät erityispiirteet pystyttäisiin ottamaan huomioon ilman, että järjestelmään lisätään uusia työnteon muotoja tai hallinnollisia rakenteita. Kokonaan uuden työnteon mallin luominen tai kevytyrittäjyyden pakollinen liittäminen y-tunnukseseen vaikuttaisi liian jyrkältä ratkaisulta. Tällaiset ratkaisut saattaisivat heikentää kevytyrittäjyyden matalaa aloituskynnystä sekä joustavuutta, jotka ovat toimintamallin keskeisiä vahvuuksia. Sen sijaan sääntelyä voisi täsmentää esimerkiksi työsopimuslain sekä eläkelainsäädännön osalta, ottaen huomioon EU:n alustatyödirektiivin. Tämä voisi parantaa oikeusvarmuutta ja suojata kevytyrittäjiä väärinkäytöksiltä ilman, että heidän toimintamahdollisuuksiensa rajoitetaan kohtuuttomasti.

6 Johtopäätökset

Kevytyrittäjän oikeudellinen asema on Suomessa edelleen epäselvä. Erityisesti viranomaisten toistaan poikkeavat tulkinnat tuovat ilmiön käsittelemiseen epävarmuutta. Esimerkiksi Verohallinto ja Eläketurvakeskus arvioivat työnteon luonnetta osittain eri perustein, ja kevytyrittäjän oikeudellinen asema voikin vaihdella sen mukaan, mikä viranomaisen asiaa tarkastelee. Tällainen epäyhtenäisyys heikentää oikeusvarmuutta ja vaikeuttaa yksittäisten toimijoiden mahdollisuuksia ennakoida oikeudellisia ja taloudellisia velvoitteita.

Verotuksessa kevytyrittäjän saaman korvauksen luokittelu palkaksi tai työkorvaukseksi riippuu siitä, mitä kevytyrittäjä ja laskutuspalvelu ovat keskenään sopineet. Lähtökohtaisesti korvaus maksetaan työkorvauksena, jolloin laskutuspalvelu toimii verotuksessa vain maksun välittäjänä eikä työnantajana. Tällöin kevytyrittäjälle jää suurempi vastuu velvoitteiden hoitamisessa. Vaihtoehtoisesti voidaan sopia, että laskutuspalvelu maksaa suorituksen palkkana. Tällöin laskutuspalveluyritys toimii verotuksen näkökulmasta työnantajan roolissa ja hoitaa palkanmaksuun liittyvät työnantajavelvoitteet. Näin ollen kevytyrittäjän verotuksellinen asema määräytyy käytännössä sovitun maksujärjestelyn mukaan.

Verotukseen liittyen epäselvyyttä on ollut myös kevytyrittäjän saaman veronalaisen tulon määrästä ja sen perusteista. Tähän saatiin selkeyttä Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisulla KHO 2023:42. Tapauksessa linjattiin, että kevytyrittäjän veronalaista tuloa on se osuus, joka kevytyrittäjän tilille maksetaan sen jälkeen, kun laskutuspalvelu on vähentänyt oman palkkionsa ja muut kulut kuten mahdollisen sairausvakuutusmaksun. Tämä koskee sekä palkkana että työkorvauksena maksettuja suorituksia ja tuo kaivattua selkeyttä ja johdonmukaisuutta tulon muodostumisen arviointiin.

Eläkevakuuttamisen osalta kevytyrittäjän asema riippuu siitä, katsotaanko hänet työso-
pimuslain mukaan työntekijäksi vai yrittäjäksi. Lähtökohtaisesti kevytyrittäjä on vakuut-
tamisen kannalta yrittäjä ja vastaa yrittäjän lailla vakuutuksistaan. Rajatapauksissa

käytetään kokonaisharkintaa, jossa tarkastellaan työsuhteen tunnusmerkkien täyttymistä. Vakuutusosoikeuden ratkaisut osoittavat, että rajanveto ei aina ole yksinkertaista, ja että jopa yksittäiset sopimusehdot saattavat vaikuttaa oikeussuhteen luonteen määrittelyyn. Tämä näkyy esimerkiksi tilanteessa, jossa kahdessa muutoin samanlaisessa tapauksissa päädyttiin eri lopputuloksiin vain siksi, että toisella oli sopimusehtojen mukaan mahdollisuus käyttää sijaista vapaammin. Näiden ratkaisujen jälkeen työsopimuslakiin on lisätty uusi säännös kokonaisharkinnan käyttämisestä, mutta sen soveltamisesta ei ole vielä muodostunut vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

Oikeustilan epäselvyys ei ole vain tekninen ongelma, vaan sillä on suoria vaikutuksia työn suorittajien toimintaedellytyksiin. Epävarmuus siitä, milloin kevytyrittäjä katsotaan työntekijäksi ja milloin yrittäjäksi voi johtaa virheellisiin olettamuksiin verovelvollisuuksista, eläkevakuuttamisesta tai muista sosiaaliturvan ehdoista. Tämä voi heikentää kevytyrittäjyyden houkuttelevuutta ja aiheuttaa taloudellisia riskejä etenkin henkilöille, jotka toimivat ilman aiempaa kokemusta elinkeinotoiminnasta ja sen oikeudellisesta sääntelystä.

Yksi keskeisistä ongelmista on se, että kevytyrittäjän oikeudellinen asema jää vakiintuneiden työnteon muotojen ulkopuolelle, eikä sitä ole lainsäädännössä määritelty. Tämän vuoksi sen sääntely perustuu hajanaisiin tulkintalinjauksiin, jotka eivät aina muodosta keskenään johdonmukaista kokonaisuutta. Keskeinen kehittämistarve liittyykin siihen, että työn suorittaja voisi paremmin ennakoida oikeudellisen asemansa riippumatta käsittelevästä viranomaisesta.

Lainsäädäntöä kehittämällä voitaisiin myös torjua kevytyrittäjyyteen liittyviä ilmiöitä, kuten hyväksikäyttöä ja pakkoyrittäjyyttä. Kevytyrittäjyys on joustava työnteon muoto, mutta ilman selkeää sääntelykehystä se mahdollistaa tilanteet, joissa työtä teetetään yrittäjämuodossa ilman, että työn suorittajalla on mahdollisuuksia vaikuttaa työn järjestylihin. Tällaisissa tilanteissa kevytyrittäjyyttä käytetään muodollisesti, mutta työn sisältö ja ehdot vastaavat käytännössä työsuhdetta. Rajanvedon epäselvyys antaa mahdollisuuden tällaisille väärinkäytöille, mikä heikentää työmarkkinoiden reiluuutta ja

työntekijän suojaa. Lainsäädännöllisin keinoin voitaisiin esimerkiksi täsmentää työsuhteen tunnusmerkistön soveltamista laskutuspalvelun kautta työskentelyyn. Lisäksi voitaisiin velvoittaa työn teettäjiä arvioimaan työn suorittajan asemaa tarkemmin jo ennen työn aloittamista.

Tulevaa sääntelyä pohtiessa tulee ottaa huomioon myös EU-tason sääntely ja etenkin alustatyödirektiivi, jonka myötä kansallista lainsäädäntöä tullaan tarkentamaan. Vaikka direktiivi ei kohdistu suoraan kevytyrittäjyyteen, se liittyy työsuhteen ja yrittäjyyden rajanvetoon digitaalisten alustojen yhteydessä, ja voi näin ollen tarjota tulkinnallisia välineitä myös kevytyrittäjyyden sääntelyyn. On mahdollista, että direktiivin myötä syntyvät linjaukset vaikuttavat myös laskutuspalveluiden kautta toimivien aseman arviointiin.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että kevytyrittäjyyden asema edellyttää lainsäädännöllistä selkeytystä sekä parempaa viranomaisyhteistyötä. Tärkeää olisi oikeusvarmuuden parantaminen, väärinkäytösten torjuminen ja ennakoitavuuden lisääminen. Nämä olisivat toimenpiteitä, jotka eivät rajoittaisi ilmiön joustavuutta, mutta suojelisivat tehokkaammin työn suorittajan asemaa.

Lähteet

- Aluehallintovirasto. (2025). *Työnantajat ja tilaajavastuu*. Noudettu 25.04.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/torjunta/torjuntatilasto/ty%C3%B6nantajat-ja-tilaajavastuu/>
- Eezy. (2025). *Toimintakertomus ja tilinpäätös 2024*. Noudettu 28.03.2025 osoitteesta <https://storage.googleapis.com/inderes-widgets-prod-assets/eezy/attachments/6ab9a02e-b5c1-4447-b9fb-c3d750cacd69/eezy-tilinpaatos-2024.pdf>
- Eezy Kevytyrittäjät. (n.d.a). *Eezy Kevytyrittäjät – tätä me olemme*. Noudettu 28.03.2025 osoitteesta <https://kevytyrittajat.eezy.fi/meista/>
- Eezy Kevytyrittäjät. (n.d.b). *Kevytyrittäjän vakuutukset – turvaa ja varmuutta arkeen*. Noudettu 06.05.2025 osoitteesta <https://kevytyrittajat.eezy.fi/kevytyrittajyyys/kevytyrittajan-vakuutukset/>
- Eläketurvakeskus. (n.d.). *Mitä kevytyrittäjän kannattaa tietää työeläkevakuutuksesta?* Noudettu 05.05.2025 osoitteesta <https://www.tyoelake.fi/teemat/neuvoja-kevytyrittajalle/>
- Eläketurvakeskus. (2024a). *Kevytyrittäjyys nopeassa kasvussa – mahdollistaa työllistymistä, mutta moni on haavoittuvassa asemassa työmarkkinoilla*. Noudettu 28.03.2025 osoitteesta <https://www.etk.fi/ajankohtaista/kevytyrittajyyys-nopeassa-kasvussa-mahdollistaa-tyollistymista-mutta-moni-on-haavoittuvassa-ase-massa-tyomarkkinoilla/>
- Eläketurvakeskus. (2024b). *Mikä on YEL-työtulo?* Noudettu 05.05.2025 osoitteesta <https://www.tyoelake.fi/yrittajan-elaketurva/mika-on-yel-tyotulo/#title>
- Eläketurvakeskus. (2024c). *Milloin tarvitsen YEL-eläkevakuutuksen?* Noudettu 05.05.2025 osoitteesta <https://www.tyoelake.fi/yrittajan-elaketurva/milloin-tarvitsen-yel-vakuutuksen/#title>
- Eläketurvakeskus. (2025a). *YEL ja yrittäjän eläkevakuutus*. Noudettu 05.05.2025 osoitteesta <https://www.tyoelake.fi/yrittajan-elaketurva/#title>
- Eläketurvakeskus. (2025b). *Yrittäjän työtulo*. Noudettu 05.05.2025 osoitteesta <https://www.telp.fi/ohjeet/vakuuttaminen/yrittajan-vakuuttaminen/yrittajan-tyotulo/>

- Euroopan parlamentti. (2024). *Parlamentti hyväksyi direktiivin alustatyöntekijöiden oikeuksista*. Noudettu 16.04.2025 osoitteesta <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20240419IPR20584/parlamentti-hyvakysi-direktiivin-alustatyontekijoiden-oikeuksista>
- Finanssivalvonta. (2025). *Finanssivalvonta kartoittaa laskutuspalveluyritysten toimintamalleja ja mahdollista luvantarvetta*. Noudettu 07.04.2025 osoitteesta <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/verkkouutiset/2025/finanssivalvonta-kartoittaa-laskutuspalveluyritysten-toimintamalleja-ja-mahdolistaluvantarvetta/>
- Hietala, H., Kairinen, M., Kaivanto, K., Schön, E., & Alma Talent. (2023). *Työsopimuslaki käytännössä* (8., uudistettu painos.). Alma Talent.
- Hokkanen, M., Niskakangas, H., & Viitala, T. (2020). *Johdatus Suomen verojärjestelmään*. (4., uudistettu painos.). Alma Talent Oy.
- Holmas, E. (2020). *Kevytyrittäjä, alustatyöntekijä – tunnetko työtapaturmaturvasi*. Tapaturmavakuutuskeskus. Noudettu 04.04.2025 osoitteesta <https://www.tvk.fi/uutiset-ja-blogit/blogit/kevytyrittaja-alustatyontekija--tunnetko-tyotapaturmaturvasi/>
- Ilmarinen. (2023). *YEL-laki uudistui – mitä se tarkoittaa yrittäjälle?* Noudettu 08.05.2025 osoitteesta <https://www.ilmarinen.fi/yrittaja/yel-laki-uudistuu-2023/>
- Johansson, P. (2022). *Kevytyrittäjyys – vaivatonta yrittäjyyttä vai pakkoyrittäjyyttä?* Eläketurvakeskus. Noudettu 02.04.2025 osoitteesta <https://www.etk.fi/blogit/kevytyrittajyys-vaivatonta-yrittajyytta-vai-pakkoyrittajyytta/>
- Kela. (2025). *Näin huolehdit yrittäjänä sosiaaliturvasta*. Noudettu 04.04.2025 osoitteesta <https://www.kela.fi/yrittajyys-sosiaaliturva>
- Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Elo. (2021). *Miten kevytyrittäminen eroaa toiminnimiyrittämisestä? – Tarkista erot ja yhtäläisyydet*. Noudettu 07.04.2025 osoitteesta <https://www.elo.fi/fi-fi/elomedia/2021/miten-kevytyrittaminen-eroa-toiminnimiyrittamisesta-%E2%80%93-tarkista-erot-ja-yhtalaisyydet>

- Kevytyrittäjäksi.com. (2024). *Kevytyrittäjän vakuutukset syynissä – käy läpi nämä 6 kysymystä*. Noudettu 06.05.2025 osoitteesta <https://kevytyrittajaksi.com/kevytyrittajyy/vakuutukset/>
- Kevytyrittäjäksi.com. (2025). *Paras laskutuspalvelu haussa? Katso vertailu (2025) ja löydä sopivin tai halvin kevytyrittäjäpalvelu*. Noudettu 04.04.2025 osoitteesta <https://kevytyrittajaksi.com/laskutuspalvelut-vertailu/>
- Lamppu, K., Ruohola, T., & Alma Talent. (2023). *Arvonlisäverotus käytännössä* (13., uudistettu painos.). Alma Talent.
- Myllymäki, J. (2023). *Kevytyrittäjä verotuksessa – työntekijä, yrittäjä vai jotain muuta?* Verotus 5/2023. s.546–558.
- Nieminen, M., & Nykänen, P. (2021). *Tuloverolain kommentaari*. Alma Talent Oy.
- Omapaja. (2022). *Hups, työmaalla sattui vahinko! – Kevytyrittäjän vakuutusturva*. Noudettu 06.05.2025 osoitteesta <https://www.omapaja.fi/blogi/vakuutuksemme-tuovat-vakautta-itsensatyollistajan-elamaan>
- OP. (n.d.). *Laskuta ilman omaa yritystä tai aloita toiminimiyrittäjyys helposti*. Noudettu 25.03.2025 osoitteesta https://op-kevytyrittaja.fi/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwqIm_BhDnARIsAKBYcmt78OIWcOq6A9085lt0ZZWCesk4EoL14T46xeq8iUolubstYWGmMAoaA-kiDEALw_wcB
- Ossa, J. (2020a). *Tuloverolaki käytännössä* (2., uudistettu painos.). Alma Talent Oy.
- Ossa, J. (2020b). *Yritystoiminnan verotus* (3., uudistettu painos.). Kauppakamari.
- Parnila, K., Riihimäki, R., & Helsingin seudun kauppakamari. (2024). *Työsopimuslaki käytännönläheisesti* (2., uudistettu painos.). Kauppakamari.
- Pirkkanen, S. (n.d.). *Lainoppia ja empiiristä oikeustutkimusta*. Noudettu 13.05.2025 osoitteesta <https://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=ac673275-3b07-40e9-949f-4ae28f7cd7ec>
- Sekki, A., & Härkönen, O. (2020). *Kevytyrittäjyys: Opas sivutoimiseen yrittäjyyteen*. Kauppakamari.
- Sten-Gahmberg, S., & Riekhoff, A.-J. (2024). *Light entrepreneurs in Finland: A longitudinal study of careers, income and pension accrual*. Noudettu 25.03.2025 osoitteesta

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/149003/2024-04-tutkimus-light-entrepreneurs-in-finland.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

STTK. (2023). *Kesätyö kevytyrittäjänä – uhka vai mahdollisuus?* Noudettu 04.04.2025 osoitteesta <https://www.sttk.fi/2023/06/13/kesatyo-kevytyrittajana-uhka-vai-mahdollisuus/>

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK. (2024). *Alustatyö*. Noudettu 27.03.2025 osoitteesta <https://tyoelamanpelisaannot.fi/fi/alustatyo/>

Suomen Tietotoimisto. (2024). *Vakuutusoikeus on antanut päätöksen ruokalähetin työoikeudellisesta statuksesta arvioitaessa ruokalähetin työskentelyyn ajalla 1.4.-12.8.2020 soveltuvaa työeläkelakia*. Noudettu 24.04.2025 osoitteesta <https://www.sttinfo.fi/tiedote/70344422/vakuutusoikeus-on-antanut-paatoksen-ruokalahetin-tyoikeudellisesta-statuksesta-arvioitaessa-ruokalahetin-tyoskentelyyn-ajalla-14-1282020-soveltuvaa-tyoelakelakia?lang=fi&publisherrId=69818559>

Tapaturmavakuutuskeskus. (2023). *Työsopimuslain muutos voimaan 1.7.2023*. Noudettu 07.05.2025 osoitteesta <https://www.tyotapaturmatieto.fi/julkaisu/tyotapaturmatietopalvelu/3793>

Tilastokeskus. (2023a). *Alustatyötä vai ei? – Ilmiön rajaus ja nopea kehitys mutkistavat mittaamista*. Noudettu 27.03.2025 osoitteesta <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/alustatyota-vai-ei-ilmion-rajaus-ja-nopea-kehitys-mutkistavat-mittaamista>

Tilastokeskus. (2023b). *Kevytyrittäjyys yleistyy vauhdilla – paljon nuoria miehiä, viidenes ulko-maalaisia*. Noudettu 28.03.2025 osoitteesta <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/kevytyrittajyys-yleistyy-vauhdilla-paljon-nuoria-miehia-viidenes-ulkomaalaisia>

Työsuojeluhallinto. (2024). *Työsuhteen tunnusmerkit*. Noudettu 04.04.2025 osoitteesta <https://tyosuojelu.fi/tyosuuhde/tyosuhteen-tunnusmerkit>

Ukko.fi. (n.d.). *Kevytyrittäjyys on huolettomin tapa laskuttaa työstäsi*. Noudettu 25.03.2025 osoitteesta <https://www.ukko.fi/kevytyrittajyys/>

- Ukko.fi. (2022). *Selvitimme, miksi kohuttu YEL-uudistus ei kelpaa yrittäjille*. Noudettu 08.05.2025 osoitteesta <https://www.ukko.fi/yrittajyyskoulu/selvitimme-miksi-kohuttu-yel-uudistus-ei-kelpaa-yrittajille/>
- Ukko.fi. (2024). *Saako kauttanne toimiessa vastuuvakuutuksen?* Noudettu 06.05.2025 osoitteesta <https://tuki.ukko.fi/hc/fi/articles/115000013069-Saako-kauttanne-toimiessa-vastuuvakuutuksen>
- Uusi Työ Ry. (2022). *Tilastotietoa, Kevytyrittäjyys 2022*. Noudettu 02.04.2025 osoitteesta <https://uusityo.fi/tilastotietoa/>
- Vakuutusosikeus. (2024). *Vakuutusosikeus on antanut päätökset kahden ruokalähetin työoikeudellisesta statuksesta ja siitä, sovelletaanko työtapaturma- ja ammattitautilakia lähettien työhön*. Noudettu 24.04.2025 osoitteesta <https://vakuutusosikeus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2024/vakuutusosikeusonantanutpaatoksetkahdenruokalahetintyooikeudellisestastatuksestaajitasovelletaankotyotapaturma-jaammattitautilakialahettientyohon.html>
- Valtioneuvosto. (2023). *Vahva ja välittävä Suomi – Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023*. Noudettu 09.04.2025 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165042/Paaministeri-Petteri-Orpon-hallituksen-ohjelma-20062023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Valtioneuvosto. (2024). *Alustatyödirektiivin kansallista täytäntöönpanoa valmisteleva työryhmä*. Noudettu 16.04.2025 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=TEM092:00/2024>
- Varma. (n.d.). *YEL-työtulon määrittäminen*. Noudettu 02.04.2025 osoitteesta <https://www.varma.fi/yrittaja/yel-vakuutus/yel-tyotulon-maarittaminen/>
- Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö. (2020). *Laskutuspalveluyritykset ja niiden käyttäjät*. Noudettu 28.03.2025 osoitteesta https://www.vero.fi/globalassets/harmaa-talous-ja-talousrikollisuus/selvitykset/2020_04_laskutuspalveluyritykset-ja-niiden-k%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4t.pdf
- Verohallinto. (2019). *Palkka ja työkorvaus verotuksessa*. Noudettu 29.04.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje->

[hakusivu/48037/palkka-ja-ty%C3%B6korvaus-verotuksessa/#2.2-ty%C3%B6korvauksen-m%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48037/palkka-ja-ty%C3%B6korvaus-verotuksessa/#2.2-ty%C3%B6korvauksen-m%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4)

Verohallinto. (2024a). *Arvonlisäveroton vähäinen toiminta*. Noudettu 28.04.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48658/arvonlisaveroton-vahainen-toiminta/>

Verohallinto. (2024b). *Laskutuspalveluyritysten ja niiden käyttäjien verotuskysymyksiä*. Noudettu 25.03.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/62252/laskutuspalveluyritysten-ja-niiden-kayttajien-verotuskysymyksiä5/#3-palkkana-k%C3%A4sitelt%C3%A4v%C3%A4n-suorituksen-m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4>

Verohallinto. (2024c). *Verohallinnon päätös muistiinpanovelvollisuudesta*. Noudettu 03.05.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/60371/verohallinnon-paatos-muistiinpanovelvollisuudesta2/>

Verohallinto. (2024d). *Yritystoiminta, tulonhankkimistoiminta ja harrastustoiminta henkilöverotuksessa*. Noudettu 25.03.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/73274/yritystoiminta-tulonhankkimistoiminta-ja-harrastustoiminta-henkiloverotuksessa2/>

Verohallinto. (2025a). *Kevytyrittäjä – näin pääset alkuun*. Noudettu 25.03.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/kevytyrittaja/kevytyrittaja-nain-aloitat-toiminnan/>

Verohallinto. (2025b). *Kevytyrittäjän matkakulut ja muut vähennykset*. Noudettu 05.05.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/kevytyrittaja/kevytyrittajan-matkakulut-ja-muut-vahennykset/>

Verohallinto. (2025c). *Laskutuspalveluyritysten ja työn suorittajien arvonlisäverotus*. Noudettu 28.04.2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/110017/laskutuspalveluyritysten-ja-tyon-suorittajien-arvonlisaverotus2/#2.2-ostajan-k%C3%A4nnetty-verovelvollisuus>

Yrittäjät. (n.d.a). *Mitä yrittäjyys on?* Noudettu 12.05.2025 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrityksiksi-ryhtyminen/mita-yrityksyys-on/#kaipaako-yritykseen-kumppania>

Yrittäjät (n.d.b). *Yritysmuodot*. Noudettu 12.05.2025 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrittajaksi-ryhtyminen/yritysmuodot/>

Äimälä, M., Nyyssölä, M., & Åström, J. (2025). *Työoikeus*. WSOYpro. (Päivittyvä julkaisu, viimeisin päivitys 04.03.2025)